

Eix 1: Un país actiu i equilibrat

1. UNA ECONOMIA COMPETITIVA EN UN PAÍS COHESIONAT

Els condicionants de l'economia de Catalunya

Repte 1. Consolidar Catalunya i Barcelona com a nucli d'una euroregió de 15 milions d'habitants, superant el model radial de les relacions econòmiques en l'Estat espanyol

Àmbit 1: Les infraestructures

Repte 2. Configurar un sector públic al servei del país i les persones

Àmbit 1: Sistema de finançament de les administracions públiques catalanes

Àmbit 2: Sistema català de benestar social

Àmbit 3: Defensa dels consumidors i les consumidores

Àmbit 4: L'Administració de la Generalitat de Catalunya

Repte 3. Afavorir el desenvolupament del capital humà de Catalunya

Àmbit 1: Una ocupació plena i de qualitat

Àmbit 2: La formació professionalitzadora

Àmbit 3: Conciliació de la vida laboral i la personal

Àmbit 4: La captació exterior de capital humà

Àmbit 5: Els treballadors autònoms

Repte 4. Impulsar un teixit productiu competitiu, innovador, obert al món i arrelat al territori

Àmbit 1: Una política industrial amb component territorial

Àmbit 2: Recerca, desenvolupament i innovació

Àmbit 3: Internacionalització de la indústria catalana

Àmbit 4: La distribució comercial

Àmbit 5: Sector financer

Repte 5. Enfortir l'economia de la identitat i la qualitat

Àmbit 1: Sector turístic

Àmbit 2: Agricultura

Àmbit 3: Sector pesquer

2. UN PAÍS ENDREÇAT, ACCESSIBLE I BEN CONNECTAT AL MÓN

Repte 1. Organitzar el territori per fer-lo més democràtic i eficient

Àmbit 1: Organització territorial i administrativa

Àmbit 2: Planificació i gestió territorial

Àmbit 3: Arquitectura i urbanisme

Repte 2. Configurar un territori a l'abast de tothom i sense peatges

Àmbit 1: Xarxa viària

Àmbit 2: Xarxa ferroviària

Repte 3. Fer de Catalunya la porta logística del sud d'Europa

Àmbit 1: Xarxa ferroviària internacional

Àmbit 2: Front portuari català

3. CATALUNYA, UN PAÍS ESTALVIADOR I RESPECTUÓS AMB ELS SEUS RECURSOS NATURALS

Repte 1. Implantar una Nova Cultura de l'Aigua

Repte 2. Combatre el canvi climàtic amb una nova política energètica

Repte 3. Garantir la biodiversitat amb una nova política de gestió

Repte 4. Reduir, reciclar i reutilitzar els residus.

1. Una economia competitiva en un país cohesionat

ELS CONDICIONANTS DE L'ECONOMIA DE CATALUNYA

L'economia catalana ha estat de les que ha registrat un comportament més dinàmic els darrers anys en el conjunt de les regions europees. La intensitat i la qualitat del creixement real de la nostra economia ha acostat Catalunya a la mitjana europea en termes de PIB per habitant. Les darreres dades publicades demostren que Catalunya ha estat la segona regió europea que ha registrat un creixement més important, la vuitena que ha aportat més riquesa al conjunt de la unió Europea i ja representa l'1,6% del PIB comunitari. Al mateix temps, Catalunya aporta una quarta part del creixement de tot l'Estat, convertint-se en la Comunitat Autònoma que més contribueix a la seva riquesa, i el nivell de la renda per càpita catalana ha registrat un augment les darreres dècades que l'ha situat en estàndars europeus.

Malgrat el retard històric, els analistes continuen indicant que Catalunya compleix amb força bona nota la majoria de condicions que es necessiten perquè l'economia d'un país tingui una taxa de creixement econòmic elevada. La creixent activitat exportadora i l'augment de la rendibilitat de l'empresa ho indiquen. La quota exportadora ha passat del 27% (1993) al 43%. Hi ha una gradual substitució del mercat interior per l'exterior. Han emergit en pocs anys centenars de multinacionals de butxaca. I el comerç i el turisme formen un teixit prou important per abordar els reptes que hi ha a l'horitzó: la voracitat dels grans grups distribuïdors i l'esgotament d'un model basat únicament en el turisme de sol i platja. L'agricultura especialitzada i el complex agroalimentari són un dels pilars econòmics, amb reptes pendents com la major aposta per les DO i la qualitat, i els impactes ambientals inaguantables d'una ramaderia com la porcina.

Catalunya compta, en sintonia amb les regions de la Unió Europea, amb una estructura econòmica molt terciaritzada, però conserva una important base industrial, que l'any 2000 creà el 29,1% de la riquesa generada pel país i que condiona de forma molt clara les principals magnituds (PIB, ocupació, renda, etc.) que caracteritzen el cicle econòmic. La indústria catalana produí, l'any 2000, el 30,9% de tota la producció industrial de l'Estat espanyol i el 26,8% de les exportacions del mateix estat. Malgrat el notable dinamisme manifestat, en la darrera dècada, per les empreses industrials a Catalunya, els experts han assenyalat –a més dels problemes de tipus conjuntural– un seguit d'aspectes estructurals que llastren les seves possibilitats futures. L'aspecte més important és l'escàs posicionament estratègic de Catalunya en els sectors més innovadors, fruit d'una insuficient despesa en recerca i desenvolupament (R+D).

Amb l'aprovació de la llei d'equipaments comercials de l'any 2000 i el corresponent Pla Territorial Sectorial d'Equipaments Comercials (PTSEC, 2001), ERC va impulsar un nou marc per a les implantacions comercials que potenciava el model comercial català –basat en PIMES autòctones, establertes en trama urbana i amb elevada densitat d'establiments–, i garantia la suficiència i diversitat d'oferta per al consumidor, així com la lliure competència entre formats i ensenyas comercials. Es tractava d'una intervenció necessària per al redreçament d'un sector tradicional i estratègic, en tant que columna vertebral de la distribució de mercaderies i renda, de la nostra economia i de la nostra configuració urbana, molt malmès en anys anteriors per la proliferació d'equipaments perifèrics, descontrol de les implantacions i un procés de concentració comercial que posava en perill la llibertat d'elecció i de competència. El govern de l'Estat, esperonat per les grans empreses de distribució, ha envaït les competències exclusives de la Generalitat en diverses matèries (horaris comercials, planificació del sector...) per tal d'impulsar mesures favorables al trencament de l'equilibri entre les diverses fórmules comercials.

La terciarització i internacionalització han configurat el turisme com una de les activitats centrals de l'economia catalana, la qual rep anualment prop de 32 milions de turistes que generen uns ingressos d'uns 9.000 milions d'euros, amb dades de l'any 2000. Un potencial d'oferta plural i atractiu han fet que Catalunya ocupi la posició 16 en el rànquing internacional de destinacions.

El sistema financer, per últim, és un sector estratègic per al desenvolupament econòmic de qualsevol país, ja que és a través seu com es canalitza l'estalvi dels diferents agents econòmics cap a, entre d'altres, la inversió. Les caixes d'estalvis tenen a Catalunya com la regió de referència a l'Estat espanyol: a Catalunya es concentren el 25,03% dels dipòsits del conjunt de totes les caixes d'estalvis espanyoles, el 24,32% dels crèdits i el 24,26% de les oficines. Per altra banda, el pes de les caixes dins del conjunt del sistema financer (bancs, caixes i cooperatives) és més alt a Catalunya que a la resta de l'Estat: la quota de crèdit de les

caixes a Catalunya és del 51,6% el 1999 (quan a l'Estat és del 41,9%), la quota de dipòsits del 67,6% (a l'Estat 50,8%) i la quota d'oficines del 61% (a l'Estat del 47%). Les caixes d'estalvis, en ser les principals entitats per les quals es canalitza l'estalvi dels catalans i catalanes (al voltant de la meitat de l'estalvi personal del país) i per la seva tradició i arrelament històric al nostre territori, han de tenir una legislació molt més acord amb la seva realitat.

Hi ha, doncs, un teixit tupit socioeconòmic que, amb alguns dèficits estructurals superables, es desenvoluparia raonablement bé en el lliure mercat sempre i quan la societat catalana fos autocentrada. Catalunya segueix rebent una inversió estatal per sota del que ens correspondria pel nostre pes poblacional (els darrers vint anys amb prou feines arriba a l'11% del total), té un dèficit fiscal, en relació a l'Estat espanyol, que fluctua al voltant del 10% del seu PIB; tot i suportar un esforç fiscal per sobre la mitjana estatal, rep una despesa pública per part del conjunt de les administracions del 28% del PIB (mentre la mitjana espanyola és del 42% i la de la UE del 48%) i ha de fer front a un cost de la vida més de nou punts per sobre la mitjana estatal. És, doncs, en el vessant sociopolític on les bones perspectives econòmiques de l'àrea privada són posades en qüestió. És l'heterodeterminació en els àmbits que es mouen a l'entorn d'allò públic, el que hipoteca Catalunya.

L'important creixement de Catalunya ha estat possible gràcies a un sobre esforç de la nostra societat que ha hagut de combatre un manca evident d'infraestructures, ha hagut de patir un dèficit fiscal històric del tot espoliador, ha hagut de suplir un sector públic del tot discriminador i ha de fer front a un cost de la vida superior a la mitjana espanyola; un conjunt d'obstacles que han generat el que ha estat qualificat –encertadament– com a societat “estressada”. Aquest creixement sòlid i robust de la renda i la riquesa del país s'ha produït a un cost considerable en termes de benestar, ja que no s'ha aprofitat per assolir una millor redistribució de la renda familiar, ni una millor provisió de serveis públics de qualitat.

El manteniment d'aquesta situació en els propers anys erosionarà, de manera important, les bases d'aquest creixement, així com la cohesió social necessària per assegurar el benestar dels seus habitants, tant dels actuals com dels que vinguin en el futur. En bona mesura, la població ja comença a notar els efectes nocius d'aquest poc suport per part del sector públic, principalment de l'estatal (peatges per l'accés a infraestructures bàsiques, manca de serveis públics de suport familiar, accés problemàtic als serveis sanitaris, preus de l'habitatge excessius, pensions insuficients per al cost de la vida...).

Un exemple clar, en l'àmbit estrictament econòmic, és el fenomen de concentració espacial de les seues empresarials potents que s'està donant a l'Estat espanyol; si s'examinen les 500 primeres empreses de l'Estat per volum de facturació, entre 1985 i 2000, Madrid ha guanyat 25 seus i Catalunya n'ha perdut 8. La dependència política de Catalunya vers l'Estat espanyol està produint una fugida dels sectors estratègics, els quals cada vegada més instal·len els seus centres de decisió lluny del seu lloc d'origen, especialment a Madrid. Aquests sectors situen els seus centres de decisió lluny de Catalunya, perquè senzillament busquen aquelles localitzacions més idònies per a la presa de decisions. Podem afirmar que la concentració del poder econòmic al voltant del poder polític és avui una realitat.

És evident que els sectors procedents dels antics monopolis públics que s'han privatitzat. Ho han fet sense una autèntica liberalització i, en canvi, atraient a Madrid els centres de decisió, comercialització i recerca. Catalunya, com també altres territoris, s'han vist perjudicats doblement. D'una banda perquè, en no existir competència en el sector dels serveis, una estructura de PIMES com la nostra i amb una societat de cost de la vida alt, per culpa dels peatges viaris, escolars i sanitaris que hem de pagar els ciutadans per manca d'oferta pública, ens veiem obligats a pagar car per unes prestacions que tenen poc nivell de qualitat. Parlem, entre d'altres, de l'inevitable sector elèctric o en l'obstrucció de Telefònica al desplegament de la banda ampla que faria caure en picat els beneficis que obté de la telefonia clàssica, abaratint-la. De l'altra banda, perquè amb la centralització de les seues d'aquestes empreses que actuen en sectors regulats o per concessió administrativa, es desplacen cap a Madrid els llocs de treball més qualificats i els centres derivats destinats a expansió internacional o bé a recerca. L'allunyament del mercat real de consumidors de les seues d'aquestes oligoempreses les irresponsabilitza davant d'aquests; i només cerca la proximitat física amb el poder polític, amb els passadissos d'aquest poder on s'aconsegueixen els favors. És, doncs, en el sector de l'economia fora del lliure mercat on Catalunya i els països de la Corona d'Aragó tenen els seus primers problemes. Sectors regulats, concessionaris, fornidors de béns i serveis, exmonopolis

públics que es mouen en funció d'allò que decideix el poder polític. I aquest, en un estat de concepció jacobina i criptocentralista, rau a la capital.

La reduïda dimensió del sector públic català, la seva atrofia artificial, constitueix un altre dels grans problemes econòmics. L'indicador de despesa pública en relació al PIB a Catalunya (28,48%, any 98) està 20 punts per sota la mitjana europea (48,4%), des d'Itàlia i Àustria (50,9%), passant per Bèlgica, França, Dinamarca, Finlàndia, fins a Suècia (62,5%); essent l'indicador de la pressió fiscal lleugerament per sobre la mitjana europea. La despesa pública feta pel conjunt d'administracions està, doncs, clarament per sota dels estàndards europeus; d'aquesta només el 25% és aportació de l'Estat. Això provoca un pes elevat del sector privat. Paguem impostos de socialdemocràcia i rebem despesa pública de país ultraliberal. Aquest sector públic atrofiat amenaça la nostra cohesió social i la competitivitat.

El creixement de Catalunya, dels Països Catalans i l'Aragó es fa sobre les pròpies espatlles dels seus ciutadans i ciutadanes, no de l'aportació pública estatal, apostant per la natalitat baixa, pel treball de tota la família i per la injecció migratòria a curt termini que pot suposar alguns inconvenients a mitjà termini. Patint sempre un cost de la vida més elevat que la mitjana espanyola i un sector públic coix. Els símptomes que indiquen la malaltia de l'atrofia del sector públic, provocada pel virus del dèficit fiscal i la dependència, són el peatge i l'estrès social. Els costos d'accés a les prestacions públiques per escasses, obliga a substituir-les per privades, de peatge. I el ritme a què obliga l'esforç suplementari té efectes sobre la manca de temps familiar; això vol dir un índex de Benestar familiar baix.

Alguns exemples. Si a Europa hi ha 60.000 kms d'autopista, només 18.000 són de peatge, la majoria a Itàlia, França i Espanya; i dins de l'Estat concentrats a Catalunya i els Països Catalans. Només amb els recursos públics que han hagut d'injectar les administracions a aquest model de pillatge s'haguessin construït totes les autopistes gratuïtes. A Catalunya la part de salari que s'ha de dedicar a habitatge és un 20% superior a la mitjana. El cost de vida és sempre més alt que la mitjana espanyola per ensenyament, sanitat, lloguers. Mentre els salaris estan 4,8 punts per sobre, els lloguers són 29 punts per sobre. Hom paga també el preu més alt de l'aigua (duplica el de la major part de les CA). En ensenyament, la despesa pública a Catalunya és el 3,37% del PIB, a Espanya del 4,7 i a la UE del 5,48%. A la Universitat: la despesa privada en ensenyament superior respecte el PIB és del 0,27%, a la UE és del 0,13%. Les beques són el 0,09% del PIB, front el 0,27% de l'OCDE. Tot plegat imposa un model dual d'escola: pública per a pobres i immigrants, concertada per a autòctons benestants. En el camp de la sanitat, hom gaudeix d'un nivell d'eficiència aparentment elevada, a costa d'un cert grau de frustració o demanda insatisfeta en les aspiracions de serveis sanitaris d'una societat amb el nivell de renda de la catalana i per la prohibició estatal de la diferenciació en despesa per càpita. La despesa sanitària pública i privada a Catalunya equival al 6,5%, a Espanya el 5,8%. El finançament sanitari públic és el 4,7% del PIB, a Espanya és del 5,8%.

Els qui defensen la Catalunya de peatge utilitzen els arguments decimonònics sobre la capacitat catalana d'iniciatives al marge de l'Estat. Però, històricament, la iniciativa privada com a substitució de l'acció pública no es va generar amb finalitats principals de negoci, sinó per necessitat i vocació social: caixes de pensions per a la vellesa i l'estalvi dels treballadors i capes populars, les mútues que substituïen l'absència de la Seguretat social, les cooperatives de consum i de producció on el mercat no funcionava o funcionava a favor de l'exclusió, infraestructures culturals del país sorgides de la iniciativa civil com el Liceu o el Palau de la Música i, fins i tot, les primeres autopistes de peatge com a pal·liatiu als retards de l'Estat. Es dona, doncs, la paradoxa estructural que aquells instruments endegats per obtenir serveis que no proporcionava l'Estat, quan aquest quedava lluny del model del Welfare, ara són reciclats per gestionar la privatització forçada que imposa a Catalunya el dèficit fiscal per part de l'actual Estat del benestar espanyol- malestar de Catalunya. Els grups socials que usufructuen dels beneficis que comporta la sobredosi de sanitat privada, escola concertada, autopistes de peatge, cultura de pagament, aquells que controlen els grups que subministren serveis privatitzats en un país amb escassetat de públics, a voltes, esdevenen els principals aliats del model de dependència.

La revigorització de la societat civil i la independència de criteri de la nostra intel·lectualitat posada al servei dels interessos de la majoria de Catalunya, des d'anàlisis *globals*, amb visió universal però autocentrats, hauria de permetre posar les bases per al replantejament de l'estatus polític de Catalunya. Si els nostres problemes estan vinculats a decisions pressupostàries estem parlant de política. És el govern de Madrid el qui decideix les prioritats

inversores que marginen Catalunya; és el Govern de Madrid que sistemàticament ha concebut un model d'infraestructures radial per a major glòria d'una capital que es vol l'única finestra de la península al món. Madrid com a palanca única i filtre a la nostra internacionalització. No estem, doncs, davant d'un simple problema de dèficit fiscal i de mal finançament autonòmic. Ens trobem davant la manca de poder polític per decidir sols quines són les nostres prioritats.

Catalunya requereix, doncs, poder instrumentar polítiques econòmiques pròpies que li permetin decidir sobre les grans infraestructures convenients i realitzar accions de tipus microeconòmic per garantir el creixement futur, el benestar i reduir les desigualtats. Però aquestes competències manquen en l'Estatut i, a la vegada, el Govern de la Generalitat ha estat poc ambiciós a l'hora d'esprémer aquelles que té. En qualsevol cas, i tenint en compte que entre les prop de 80 competències que es reclamen des de la part catalana i les cinc que reconeix la part espanyola, n'hi ha un gran nombre de l'àmbit socioeconòmic. Està clar que aquesta polèmica és sobrera. Quan la distància en la interpretació d'un text va de 5 a 80 és que el text no serveix. Cal reescriure'l. Cal, doncs, la modificació de l'Estatut per tal que Catalunya assumeixi competències d'Estat. Estat unit, federat o confederat, o Estat lliure, com el de Baviera al si de l'RFA. I en aquest marc, una societat dinàmica com la catalana trobaria per fi un govern capaç de moure's amb rapidesa i intel·ligència en el tempestuós mar de la globalització. Multitud d'analistes assenyalen que són els Estats petits els que tenen més oportunitats en un món globalitzat.

Però l'Estatut no necessita modificar-se només per resoldre un impossible contenciós sobre competències, especialment de l'àmbit econòmic. Es necessita modificar perquè quan va ser redactat ni tan sols s'havien plantejat alguns canvis i els reptes subsegüents que avui dia són determinants per al nostre futur: l'arribada de la immigració extracomunitària, la revolució de les noves tecnologies i l'establiment de la unió monetària i l'ampliació cap a l'est de la Unió Europea.

En el cas de la immigració, els efectes socioeconòmics del fenomen són clars. Hi ha una dimensió de mercat laboral. La baixa natalitat producte d'un estat del benestar avar amb les unitats familiars comporta demanades no cobertes en l'àmbit econòmic. Però aquí convé que Catalunya defineixi un model: o es va al creixement quantitatiu basat en mà d'obra barata i si cal en negre, o cap a un creixement qualitatiu amb alt valor afegit i amb mà d'obra qualificada. La política migratòria s'ha de definir en funció de la tria. Però difícilment podrem definir res mentre les competències estiguin seccionades: per la Generalitat i els ajuntaments, l'acollida, per l'Estat, els fluxos migratoris. Una política integral d'immigració ha d'unir sota un únic comandament el control dels fluxes, l'acollida i la política d'integració. Això sol ja justificaria modificar l'Estatut.

Les noves tecnologies seran determinants en la supervivència no només econòmica de les nacions, sinó, fins i tot, de la seva identitat. Sense recuperar la iniciativa en aquest camp Catalunya pot restar com un suburbi del mercat que unifica el castellà.

Finalment, l'ampliació de la UE a l'est situarà sobre la taula d'una manera més descarnada el greuge comparatiu de les nacions sense Estat com Catalunya, amb un pes demogràfic i territorial superior o igual a la immensa majoria dels futurs 25 Estats de la Unió, i amb un pes econòmic encara més superior, i que no tindran ni veu ni vot en les institucions on es decidiran les polítiques europees comunes. Malta, amb 400.000 habitants, podrà discutir de política turística directament en el Consell de ministres. Catalunya, Balears o València, primeres potències turístiques, hauran de veure's representades per un ministre que hom no sap si defensarà els propis interessos o els de Madrid, d'Andalusia o de la cornisa cantàbrica, o cap d'ells per contradictoris.

La dependència política acaba essent un llast no només per la presència a la UE, sinó per la necessitat d'adaptar-se a un món globalitzat. Les regions més dinàmiques dels sud d'Europa apunten cap a la implantació en els mercats dels països de l'est d'Europa i el Magrib, a diferència de Catalunya, on el llast imperial espanyol i la política dissenyada als despatxos de Madrid ens vol arrossegar cap a Amèrica, un mercat que si bé cal tenir en compte, és una zona allunyada i més fàcil d'acabar sota dependència nord-americana. Mentrestant aquí, algú hauria d'explicar als estalviadors catalans en fons d'inversions de la Caixa i de les altres entitats d'estalvi, per què, directament a través de les seves empreses controlades, o a través del joc de l'IBEX, ens embarquen, prioritàriament, en la placa continental hispanoamericana, sotmesa periòdicament a moviments sísmics incontrolables, i no ho fan a la placa europea.

Però, fins i tot, en aquest camp de la internacionalització hi ha un abisme entre els àmbits on es mouen les empreses dels sectors regulats a redós de la consigna política espanyola i aquells on es mouen les PIMES catalanes que decideixen lliurement. Només cal veure els mapes de la internacionalització per adonar-se de l'aposta europea de la Pime catalana i l'aposta americana de l'empresa expública espanyola, actuant al dictat del govern central. O bé és al revés? Espanya, doncs, és un veritable obstacle polític que s'aixeca entre Catalunya i el món.

Ara ens calen noves generacions i nous sectors socials per fer front als reptes i a les amenaces que patim. En el moment en què Espanya ja no és un mercat acotat per als empresaris catalans que es mouen en els sectors no regulats, les noves generacions d'emprenedors cada cop giraran més l'esquena a un Estat que és més un obstacle que una ajuda per als seus objectius. Emprenedors que han de sortir amb una base cultural més forta, de les universitats catalanes, havent voltat món, fent màsters o en intercanvis Erasmus. Nous emprenedors als qui caldrà oferir capital per als seus projectes, si el món financer d'aquí surt d'una vegada de l'àmbit rendista on està instal·lat.

Ens calen, també, nous horitzons. Una Catalunya inserida de ple en l'economia del coneixement descobrirà necessàriament l'economia de la identitat. Catalunya com a gran clúster té el principal valor en la identitat de la seva gent, els valors de l'esforç i del treball, la seriositat. Però l'economia de la identitat no és només un concepte en el camp dels intangibles. Estem parlant de turisme, d'agroalimentari, d'indústries culturals i de l'oci, motors essencials d'un país que aposti també pel terciari. El paisatge de la memòria tan present en les rutes turístiques d'arreu d'Europa des d'Islàndia a Escòcia, des de França a Itàlia, té encara aquí un paper marginal fruit de l'autodi i de la colonització mental que campa en la classe dirigent política majoritària. El sector agroalimentari que ha demostrat, en el cas del cava -lamentablement també espanyolitzat com a espai i lingüísticament- com la DO, la qualitat, la diferenciació del producte és el millor antídote a les amenaces del mercat global. I en el camp de les indústries culturals, el paper internacional de les companyies de teatre catalanes o la indústria dels dibuixos animats, capaç d'universalitzar un producte local com *Les tres bessones*, indica quin és el camí on trobarem les oportunitats. Essent originals, que vol dir tornant als orígens.

Un altre canvi d'horitzó és el territorial. Passa pel redescobrimet de l'espai geoeconòmic, geocultural i geopolític de l'antiga Corona d'Aragó. El recent estudi encarregat pels Parlaments de l'antic Aragó posen en evidència l'important pes dels nostres territoris en l'Estat espanyol: 34% del PIB, 42% de les importacions, quasi la meitat de les exportacions i un comerç interior que és més de meitat del conjunt de comerç amb la resta de Comunitats Autònomes. Aquest és el nucli dur, una veritable euroregió europea, que hauria d'estendre la seva influència a tot l'espai llatí central: Llenguadoc, Provença fins a les regions/nacions més dinàmiques del nord d'Itàlia (Piemont, Llombardia, Vèneto). Amb les possibilitats d'inversió, estalviant els errors baleàrics, a les illes de Còrsega i Sardenya. I amatents a l'evolució del Magrib, on per raons demogràfiques, d'estabilitat política, de futur turístic i de deslocalització controlada hauríem de cercar interlocutors entre les elits professionals democràtiques.

Però perquè es puguin plantejar els nous horitzons territorials, l'economia de la identitat tiri endavant i perquè els valors que conformen el nostre principal capital intangible no trontollin cal superar la temptació de que Catalunya esdevingui una societat provinciana, amb unes elits que es limiten a surar amb els rèdits que dóna l'administració de la nostra dependència, amb els beneficis que donen els nostres múltiples peatges. Cal, doncs, substituir una classe subalterna i que, en no ser dirigent, esdevé fonamentalment dominant, per una nova classe emergent d'emprenedors, professionals, acadèmics que mentalment ja siguin lliures, capaços, per això, de recuperar una direcció autocentrada dels destins de Catalunya, com varen fer aquella burgesia il·lustrada a principis del XX i aquella classe menestral i treballadora els anys 30. Una classe que es mereixi el nom de dirigent perquè pensa localment, i actua globalment, i a l'inrevés, pensa globalment i actua localment.

De fet, si una cosa queda clara és l'enorme cost de la dependència; així com l'autolimitació en l'acció de la classe política al davant de les institucions catalanes. Però els estrangulaments econòmics i socials que aquesta situació ens imposa només se solucionaran superant els condicionants socials i polítics interns. No és brandant el victimisme amb la seva conseqüent passivitat, no és amb l'espantall de l'enemic exterior que hom ho aconseguirà. Sinó promovent els canvis interns a la societat catalana que han d'ajudar a bastir una nova gran majoria social a favor de la justícia i la llibertat.

És per això que ERC proposa un seguit de mesures que han de contribuir, a mig termini, a superar els cinc principals reptes de futur de l'economia catalana:

1. Consolidar Catalunya i Barcelona com a nucli d'una euroregió de 15 milions d'habitants, superant el model radial de les relacions econòmiques en l'Estat espanyol: impulsar la creació de les infraestructures necessàries per vertebrar l'Euroregió de l'Arc Mediterrani (EURAM) com a espai socioeconòmic en xarxa del qual Catalunya ha d'esdevenir el motor i espai d'intercanvi principal.
2. Configurar un sector públic al servei del país i les persones: ens cal assolir un sistema de finançament de les Administracions públiques catalanes que redueixi de forma significativa el dèficit fiscal que pateixen els ciutadans i les ciutadanes, un sistema que atorgui, alhora, les competències sobre els aspectes centrals de les nostres institucions. L'objectiu de disposar de majors recursos econòmics pel sector públic català ha de servir, en primer lloc, per configurar una administració al servei de les persones, per garantir un sistema de benestar social català que permeti a tothom –i principalment als sectors més desfavorits– l'accés a uns béns públics de qualitat i a unes prestacions públiques equitatives i amb un poder adquisitiu just, i facilitar els instruments de defensa dels drets dels consumidors i les consumidoras. Una administració, també, més simple, àgil, eficaç i transparent en les seves relacions amb els ciutadans i les ciutadanes, alhora que més implicada en el desenvolupament econòmic i el benestar del país.
3. Afavorir el desenvolupament del capital humà de Catalunya: l'objectiu prioritari de l'acció pública ha de ser l'assoliment d'una ocupació plena i de qualitat, aprofitant el potencial del teixit bàsic de la petita i mitjana empresa del país i de la capacitat emprenedora de la seva gent. Ens cal establir un nou marc per a l'ocupació a Catalunya, l'espai social català, que ha de permetre conciliar la vida laboral i la personal, facilitar les condicions d'accés al mercat de treball de tothom que vulgui incorporar-s'hi, reduir la precarietat en les contractacions, augmentar la seguretat i higiene en les condicions laborals, assimilar les condicions de protecció social de tots els treballadors i treballadores amb independència de la seva fórmula jurídica, i acollir en condicions d'igualtat i justícia les persones que arriben al nostre país amb l'objectiu de treballar per millorar les seves condicions de vida. L'espai social català ha de configurar també un marc de formació professional integral que unifiqui els criteris d'assignació dels diferents recursos existents (formació reglada, ocupacional, contínua, etc.) i impulsi una capacitació permanent de les persones al llarg de tota la seva vida activa, així com l'equilibri territorial mitjançant l'adequació de capacitats professionals i teixit econòmic sobre el territori.
4. Impulsar un teixit productiu competitiu, innovador, obert al món i arrelat al territori: el sector públic català ha d'impulsar una política decidida de suport al sector industrial per tal de millorar la seva competitivitat en un entorn global, amb una aposta clara per la innovació tecnològica i la recerca com a pilars fonamentals del futur industrial del país, consolidar i millorar el suport a la creixent internacionalització de les empreses catalanes, orientant el procés amb criteris propis. La política industrial ha de ser utilitzada, també, com a instrument bàsic de l'equilibri territorial de Catalunya, afavorint l'arrelament i desenvolupament de les activitats allà on trobin les economies externes més favorables, garantint la multiplicitat i diversificació de polaritats i sectors de desenvolupament, i minimitzant els impactes traumàtics dels processos de desinversió industrial. La Generalitat ha de prestar una atenció especial al desenvolupament del model comercial propi de Catalunya, així com al sector financer, amb unes especificitats molt clares en relació a altres models existents a l'Estat espanyol, afavorint el seu creixement i impulsant la seva implicació, com a sector instrumental, en el desenvolupament econòmic i social del país.
5. Enfortir l'economia de la identitat i la qualitat impulsant de la marca Catalunya Turisme i de les marques incloses en el seu àmbit territorial, com a producte diferenciat i reconegut en els principals mercats emissors internacionals; fonamentant la promoció turística interior i exterior en la pròpia identitat cultural, històrica i territorial; garantint el finançament i la implicació de tots els actors institucionals, econòmics i socials en les inversions, per tal de promocionar i desenvolupar el turisme; consolidant l'activitat

agrària sobre la base d'una empresa familiar moderna, competitiva, respectuosa amb el territori i que garanteixi una producció d'aliments de qualitat.

Repte 1. Consolidar Catalunya i Barcelona com a nucli d'una euroregió de 15 milions d'habitants, superant el model radial de les relacions econòmiques en l'Estat espanyol

ÀMBIT 1: LES INFRAESTRUCTURES

1. Diagnosi

Des de Romà Perpinyà (1932) fins a Josep Vicent Boira (2002), els experts han considerat Catalunya inserida, a efectes econòmics, en una regió europea que ha rebut diferents noms i ha estat delimitada amb una geometria variable en el temps. Avui sembla que l'aproximació més exacta d'aquesta zona és la que s'ha anomenat l'Euroregió de l'Arc Mediterrani (EURAM), integrada bàsicament pels territoris de l'antiga Corona d'Aragó (País Valencià, Aragó, Illes Balears i Catalunya), amb l'afegit de la Catalunya Nord i part del Languedoc; un espai en el qual es donen unes relacions d'intercanvi comercial molt intenses, on apareixen complementaritats econòmiques d'un enorme potencial de futur i on Catalunya es configura com a espai-ròtula dels diferents territoris.

Una de les principals dificultats per a la consolidació de l'EURAM és el dèficit històric d'inversió pública en infraestructures que arrossega Catalunya, que fan que la dotació de capital públic del país amb prou feines arribi al 70% de la que ens correspondria en funció del pes del nostre PIB en relació al del conjunt de l'Estat espanyol. Al llarg de la darrera dècada, la inversió pública en infraestructures a Catalunya ha tingut, com a mitjana anual, un dèficit de l'1% del PIB català respecte la inversió pública en la resta de Comunitats Autònomes de l'Estat. Tres quartes parts d'aquest diferencial negatiu es deuen al dèficit d'inversió pública estatal i la resta a les mancances de l'acció inversora de la Generalitat. El futur no es preveu engrescador: si ara Catalunya disposa del 13% de les infraestructures de l'Estat, després del desplegament de l'actual Pla Director d'infraestructures del Ministeri de Foment (2003-2007) passarem a tenir el 12%.

El progrés econòmic i social de Catalunya, la competitivitat i obertura al món del seu teixit econòmic, es veuen greument compromesos no només per la discriminatòria manca d'inversió pública estatal a Catalunya, sinó també pel manteniment i reforç d'un model radial, centralista i centralitzador, en la planificació i gestió d'aquestes infraestructures, un model que ha estat denunciat en diverses ocasions per organitzacions econòmiques del nostre país. Una bona mostra d'aquest model radial el tenim en el retard en les decisions i en la configuració mateixa de les grans infraestructures de transport i connexió amb l'exterior de l'EURAM: el port de València es transforma en port de Madrid, reforçant les connexions terrestres entre les dues ciutats, en lloc de configurar un corredor mediterrani, més natural i ajustat a la lògica econòmico-territorial; el TGV es preveu com a línia radial de connexió Barcelona-Madrid, i en el futur València-Madrid, abans que com a sistema d'unió d'un arc mediterrani fins a França; l'Aeroport del Prat es queda com a aeroport regional, atès que la funció de connectivitat intercontinental s'assigna a l'aeroport de Madrid.

El cas de les vies d'alta capacitat és un exemple paradigmàtic d'aquesta situació. El model de vies d'alta capacitat a l'Estat és un model clarament dual: del total dels gairebé 10.000 quilòmetres de vies ràpides que hi havia a finals del 2002, els 2.300 d'autopistes de peatge es concentraven al nord, la vall de l'Ebre i la costa mediterrània, mentre que la resta del territori concentrava la pràctica totalitat de les autovies, molt sovint veritables autopistes gratuïtes.

El perquè d'aquest model del tot discriminador cal buscar-lo en dues raons. La primera, de caràcter històric, té a veure amb la situació i dimensió del sector públic de l'Estat espanyol en els primers anys de configuració de la xarxa viària d'alta capacitat a l'Estat, als anys seixanta del segle XX. Davant la dificultat per assumir des del sector públic les inversions per construir els primers trams, que havien d'estar situats en el corredor mediterrani, es va optar per donar la concessió a una empresa privada –amb un seguit de garanties públiques– que, per tal de recuperar la inversió, cobrés peatge. Aquesta solució es fonamentava en clars condicionants, locals, atès que el model fou força divers a Europa: mentre els països del nord optaven per unes infraestructures públiques pagades amb pressupostos, els països mediterranis varen

haver d'optar pel model del peatge perquè no disposaven d'unes finances que en aquell moment hi poguessin fer front. Així del total de 60.000 quilòmetres de vies ràpides a Europa, només 20.000 són de peatge i d'aquests més de tres quarts parts es troben a França, Itàlia i l'Estat espanyol.

Ara bé, la segona raó que explica el model dual espanyol és molt més polític. Perquè només a l'Estat espanyol existeix una discriminació territorial tan evident, atès que quan el sector públic assoleix un volum suficient per afrontar aquest tipus de despesa, l'Estat va optar per dirigir el seu esforç inversor en autovies gratuïtes en d'altres indrets deixant que Catalunya i la resta de Països Catalans continuessin lligats al model del peatge.

Així, avui Catalunya per cada 1.000 km quadrats hi ha 21 quilòmetres de peatge (a Espanya 3,1) i 10,4 quilòmetres d'autovies gratuïtes (a Espanya 12,4) i l'any 2002 a Catalunya es varen recaptar el 42% dels ingressos de peatges del conjunt espanyol. A Catalunya dels 1.000 quilòmetres de vies ràpides que hi ha, el 65% són autopistes de peatge i el 35% gratuïtes, mentre que a l'Estat el 80% són gratuïtes i només el 20% són de peatge. El greuge és evident i més si tenim en compte que pel nostre territori només passen el 3% de les autovies gratuïtes de l'Estat, i que des de 1987 a Catalunya només s'han construït 200 quilòmetres de vies ràpides gratuïtes, del total de 7.000 que s'han fet al conjunt de l'Estat.

Davant aquesta situació ERC ha plantejat diverses vegades la necessitat del rescat dels peatges del nostre territori. Aquesta proposta, que ha anat acompanyada de diferents alternatives rigoroses per fer front al seu finançament, ha estat ignorada per part de l'Estat i la Generalitat, que sempre han parlat o bé d'una impossibilitat econòmica o bé han demostrat una manca de voluntat política, en clara connivència amb els interessos de les empreses concessionàries. Tot i això, el Parlament de Catalunya va aprovar a instàncies d'ERC la creació d'un Fons per al rescat dels peatges que havia d'estar integrat per, entre d'altres, la recaptació dels impostos pagats per les empreses d'autopistes. Amb aquest fons s'haguessin pogut rescatar potser no tots, però sí un bon nombre de peatges de manera selectiva. Però la proposta va ser rebutjada pel Congrés dels Diputats i en aquests moments encara es troba en fase de discussió entre el Grup de Treball i el Ministeri de Foment.

La viabilitat econòmica sempre ha estat al centre del debat, com un dels elements que més dificultaven l'opció del rescat dels peatges. Moltes han estat les xifres que s'han donat però els darrers estudis encarregats acoten el cost del rescat de la totalitat d'autopistes catalanes entre els 3.200 milions d'euros i els 7.700 milions, és a dir, entre el mig bilió de les antigues pessetes i els 1,3 bilions. En tots cas, n'hi hauria prou amb el dèficit fiscal d'un sol any.

Tanmateix, el model de vies d'alta capacitat a Catalunya té mancances evidents respecte a les dotacions presents en altres països d'Europa i, també, respecte a les necessitats previsibles del desenvolupament econòmic del país. A Bèlgica i Holanda, per exemple, el 58% i el 53% del territori es troba a menys de 15 minuts d'un accés a una via d'alta capacitat, a Catalunya (2002) només es troba en aquesta situació el 21% del territori i, un cop finalitzades les inversions previstes (2005), aquest percentatge haurà passat al 29%. Els fluxos d'intercanvi de mercaderies per carretera entre Catalunya i la UE s'han multiplicat per 2,5 en el període 1990-1999 (de 27 a 67 milions de Tm) i es preveu que es tornaran a doblar abans de 2010.

Per últim, en l'àmbit de les infraestructures energètiques i de telecomunicacions, el procés de liberalització i desregulació concentrada a Madrid ha comportat per a Catalunya una manca absoluta de capacitat de decisió estratègica sobre les inversions en aquests sectors, la modernització de les infraestructures actuals, la capacitat de subministrament global o les fonts energètiques prioritàries.

2. Objectius

- 1) Impulsar la creació de les infraestructures necessàries per vertebrar l'Euroregió de l'Arc Mediterrani (EURAM), un espai socioeconòmic en xarxa amb nodes a les ciutats d'Alacant, València, Saragossa, Toulouse, Montpeller, Ciutat de Palma i Barcelona, de la qual Catalunya ha d'esdevenir el motor i espai d'intercanvi principal.

- 2) Recuperar per als poders públics de Catalunya la capacitat de decisió estratègica sobre la planificació de les infraestructures de connexió exterior, energètiques i de telecomunicacions, trencant el model radial i centralitzador actual.
- 3) Equiparar el nivell de servei de la xarxa viària catalana d'alta capacitat al d'altres països de la UE, eliminant el diferencial de disponibilitat i la discriminació territorial que representen les actuals concessions d'autopistes de peatge.
- 4) Evitar la fractura territorial en la disponibilitat dels serveis públics en xarxa, energètics i de telecomunicacions.

3. Mesures

- 1) Incrementar l'esforç inversor de la Generalitat de Catalunya en la provisió d'infraestructures.
- 2) Implementar fórmules de participació del capital privat en la construcció d'infraestructures.
- 3) Impulsar la delegació a Catalunya de la gestió completa d'infraestructures portuàries, aeroportuàries i del sistema ferroviari regional i de rodalies.
- 4) Elaborar un Programa de rescat dels peatges de les autopistes d'acord amb els següents paràmetres:
 - a) Rescat de les concessions d'autopistes amb expropiacions i indemnitzacions a les empreses. Els darrers estudis xifren el rescat de la totalitat de les autopistes catalanes entre els 3.200 i els 7.700 milions d'€. En tot cas una xifra inferior al dèficit fiscal d'un any de Catalunya (9.500 milions).
 - b) Eliminació dels peatges financers i establiment, si es considera oportú, de peatges tous allí on sigui necessari amb objectius únicament de control i regulació del trànsit, mediambientals i/o de manteniment.
 - c) Homogeneïtzació del cost del km de via ràpida a tot el territori català, ja sigui amb el mecanisme del peatge tou, via pressupostos o d'altres modalitats.
 - d) Estudiar la possibilitat de rescatar aquelles concessions d'autopistes que hagin trencat l'equilibri econòmic i financer aprovat en el seu Pla Econòmic i Financer, assolint un volum de beneficis superior al previst. Actualment si una concessionària veu reduïts els seus beneficis respecte els fixats en el seu PEF, ja sigui perquè ha d'assumir costos no previstos, bé sigui perquè l'administració fixa uns peatges massa reduïts, aquesta administració l'ha de compensar (econòmicament o allargant la concessió). De manera anàloga s'hauria d'aplicar aquest criteri quan les concessionàries obtinguin uns beneficis superiors als establerts. L'exemple més clar és el d'ACESA, la qual va aconseguir allargar la seva concessió cinc anys per compensar la reducció d'ingressos que tindria quan va acceptar, el 1998, la reducció de determinats peatges. Doncs bé, des del 1999 al 2001 ACESA va ingressar 28.000 milions de pessetes més que les que fixava el seu PEF i es calculava que en els següents cinc anys aquesta desviació podia superar els 70.000 milions.
 - e) El finançament d'aquest rescat, cas que finalment s'hagués d'optar per la compensació financera a les empreses i no millorés el sistema de finançament autonòmic actual, hauria de venir de dues fonts: el fons de rescat (constituït, fonamentalment, per la recaptació dels impostos que paguen les empreses) o bé amb una emissió de deute específic (el qual podria ser retornat amb poc temps mantenint un cert període els peatges).
 - f) Constitució d'un ens mixt Generalitat-empreses concessionàries encarregat de gestionar la totalitat de les autopistes catalanes per tal d'assegurar una política de peatges homogènia.
- 5) Millorar la xarxa viària d'alta capacitat en les comarques interiors de Catalunya, complementària a la present actualment al corredor mediterrani.

- 6) Elaborar un Pla de Transport Ferroviari que aprofiti l'impacte del TGV sobre el sistema ferroviari per tal d'integrar les línies de rodalies de RENFE amb les altres línies locals i comarcals, millorar els anells i bucles d'interconnexió en l'entorn de la regió metropolitana, per impulsar les línies de connexió vertical del país i impulsar la línia d'ampla europeu vertebrant l'EURAM.
- 7) Crear un organisme públic de planificació a llarg termini, disseny i coordinació de les infraestructures de Catalunya.
- 8) Crear el sistema aeroportuari de Catalunya, com a xarxa global de nòduls jerarquitats i amb capacitat per actuar autònomament i donar entrada en la seva gestió a les administracions locals i agents econòmics.
- 9) Elaborar des de la Generalitat i en col·laboració amb les administracions locals, aprofitant l'experiència de Localret, un Pla Territorial Sectorial de les infraestructures de Serveis en Xarxa (energia i telecomunicacions) que garantitzi la provisió homogènia d'aquests serveis en el territori i actuï com a marc orientador i normatiu de les inversions públiques i privades.

Repte 2. Configurar un sector públic al servei del país i les persones

ÀMBIT 1: SISTEMA DE FINANÇAMENT DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES CATALANES

1. Diagnosi

El model de finançament de la Generalitat de Catalunya és fonamental per a l'avenç cap a quotes més altes de sobirania política i determinant per a la consecució d'un model de societat més just, igualitari i solidari.

Els successius fracassos en les negociacions del 1993 i del 1997, i l'encara curt acord del 2001, han limitat de manera evident el desenvolupament del nostre autogovern i han mantingut la dependència econòmica de Catalunya respecte un Estat en el qual som la regió que més aportem. Aquesta situació s'estén, també, a les deficiències del sistema de finançament local.

Aquest fet, conjuntament amb la reiterada discriminació en la inversió pública per part de l'Estat a Catalunya, ha comportat l'existència d'un dèficit fiscal insòlit en el context europeu. Així, encara avui entre un 8 i un 10% del nostre PIB se'n va a les arques de l'Estat per no tornar mai més. En altres paraules, cada habitant de Catalunya paga cada any a Madrid 220.000 pessetes, les quals l'Estat no retorna en forma de despesa pública o inversió.

2. Objectius

- 1) Avançar cap a la sobirania econòmica de Catalunya: millora del finançament i de la capacitat normativa sobre el sistema tributari.
- 2) Assolir major capacitat normativa sobre els aspectes centrals de l'economia que en l'actualitat encara resten en mans de l'Estat.

3. Mesures

- 1) Obtenir un règim fiscal o de finançament autònom que avanci de manera progressiva cap a un model foral i que, per tant, doti a Catalunya de major capacitat financera i normativa. Defensem, l'establiment del Concert Cooperatiu com a part integrant del nou Estatut Nacional de Catalunya, amb les següents bases:
 - a) Establiment del concert econòmic que implicaria que la Generalitat es convertís en l'única autoritat tributària a Catalunya i que, per tant, seria ella mateixa qui tindria la capacitat normativa, recaptatòria, de gestió i de control de la totalitat dels impostos pagats pels ciutadans i les ciutadanes del seu territori.
 - b) Establiment d'un fons de cooperació de caràcter transitori, amb una durada no superior als 10 anys, i que permetria assegurar l'estabilitat del sistema de finançament de la resta de CA. Aquest fons de cooperació, fixat en una quantitat màxima del 2,5% del PIB català, estaria destinat a cooperació en projectes de desenvolupament i de millora dels serveis públics als territoris de l'Estat menys desenvolupats.
 - c) Establiment de la Quota (Cupo), és a dir, la compensació o el pagament que farà Catalunya a l'Estat per finançar les despeses que continua fent aquest en el seu territori.

- d) Traspàs de l'Agència Tributària: la Generalitat passaria a ser, amb aquest model, l'única autoritat tributària a Catalunya.
 - e) Establiment de relacions bilaterals amb l'Estat per tal de negociar el conjunt de fluxos i ajustos financers entre ambdues administracions i per tal de garantir i definir l'abast competencial en termes fiscals de cadascuna d'aquestes administracions.
- 2) Plantejar la reforma de l'actual marc competencial sobre els aspectes econòmics, ja sigui via la negociació i el traspàs de competències (art. 150.2 de la CE), o via la reforma de la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya:
- a) Ampliació del marc competencial català en temes econòmics: marc laboral, seguretat social, benestar i protecció social, hisenda, fiscalitat, control de la competència, contractació administrativa, assegurances i mutualitats, sistema financer...
 - b) Traspàs dels serveis estatals amb incidència econòmica i de les infraestructures: ports aeroports, autopistes, xarxa ferroviària, correus.
 - c) Gestió pròpia dels programes i organismes públics o semipúblics de suport als sectors productius.

ÀMBIT 2: SISTEMA CATALÀ DE BENESTAR SOCIAL

1. Diagnosi

L'atac sistemàtic que s'està produint, des de posicions conservadores, a l'Estat del Benestar, no només a casa nostra sinó en bona part del països desenvolupats, s'està accentuant cada vegada més. La suposada impossibilitat de combinar fórmules de protecció i benestar social amb l'estabilitat financera, representa un qüestionament important al nostre model de desenvolupament econòmic i social.

A més cal recordar que al mateix temps que es posava en dubte la viabilitat de l'actual model de prestacions socials, no s'ha fet cap esforç per tal de racionalitzar l'actual sistema de finançament –derivat, moltes vegades, recursos del sistema a equilibrar el dèficit públic estatal, com a fórmula de maquillatge del publicitat dèficit zero–, alhora que s'han anat produint successives retallades de recursos destinats a assegurar una major justícia social, fet que ha abocat a algunes d'aquestes prestacions a una insuficiència pregona.

Així, a tall d'exemple, al Principat hi ha aproximadament 1.500.000 de pensionistes, dels quals 1.350.000 són beneficiaris de pensions contributives, el 59% de pensions de jubilació i el 24% de viduïtat. Per bona part d'aquest col·lectiu, les pensions que reben són la seva principal font d'ingressos i de la seva quantia en depèn en la seva capacitat de fer front a les necessitats bàsiques. I aquí és on l'actual sistema de protecció social deixa molt a desitjar, ja que més de la meitat dels i les pensionistes catalanes tenen una pensió inferior al Salari Mínim Interprofessional, una pensió que no arriba als 442 euros mensuals.

Així mateix, però, cal tenir present que quan parlem d'Estat del Benestar ens hem de referir sempre a nivells reals de protecció social i de benestar, és a dir, s'ha de tenir en compte no només la realitat social i econòmica del nostre territori sinó també el cost de la vida a què la nostra població ha de fer front. Si un sistema de prestacions socials persegueix un ideal de justícia social, un dels elements que hauria de contemplar és que, en igualtat de condicions, el poder adquisitiu d'una prestació ha de ser igual en termes reals, un cop descomptat el cost de la vida, per totes les persones que tenen dret a la mateixa prestació.

És en aquest darrer aspecte on Catalunya torna a patir un greuge comparatiu, ja que el cost de la vida és un 7,2% (any 2001) superior a la mitjana de l'Estat, fet que implica que per una mateixa prestació o retribució, el poder adquisitiu de la nostra ciutadania és inferior. Així, la creença generalitzada que els i les pensionistes catalanes (i fins i tot els assalariats) cobren una pensió més alta s'ha de matisar. L'any 2001 la pensió mitjana mensual de jubilació, per exemple, era a Catalunya de 574,6 i l'espanyola de 565 , i la de viduïtat era de 350,4 i

348,8 , respectivament. A Catalunya aquestes pensions van ser un 1,7% i un 0,5% més altes en termes nominals, però en canvi l'alt cost de la vida va superar en més de 7 punts la mitjana espanyola. Així, en termes reals, els pensionistes catalans eren més pobres; les seves pensions tenien un poder adquisitiu al voltant d'un 6% més baix.

2. Objectius

- 1) Consolidar i desenvolupar els mecanismes de Benestar a Catalunya
- 2) Garantir la suficiència i el poder adquisitiu de les prestacions econòmiques públiques a les persones i famílies.
- 3) Excloure la pobresa.
- 4) Configurar un sistema tributari capaç de garantir els recursos suficients al sector públic per desenvolupar la seva activitat i, alhora, assegurar la cohesió social.

3. Mesures

- 1) Consolidar un sistema públic català de prestacions socials a través de:
 - a) Garantir i introduir les reformes necessàries en el sistema de pensions contributives per dotar-lo d'estabilitat financera, mitjançant mesures efectives com són la separació de les fonts de finançament, la simplificació del règim especials, la millora dels mecanismes de recaptació.
 - b) Establir un ajut econòmic anual per al període 2003-2007 a favor dels titulars de pensions de jubilació i invalidesa en la seva modalitat no contributiva i dels de pensions del Fons d'Assistència Social i del subsidi de garantia d'ingressos mínims, així com de les pensions contributives iguals o inferiors al Salari Mínim Interprofessional. L'ajut tindrà l'import necessari per tal que, en el període de quatre anys, les persones titulars d'aquesta modalitat de pensions o subsidis, puguin recuperar el poder adquisitiu que han perdut des de la seva instauració a causa del cost de la vida diferencial de Catalunya i igualin, així, el poder adquisitiu de la mitjana de pensionistes del conjunt de l'estat d'aquestes modalitats de pensions i subsidis. Després del 2007 i, sempre que s'hagi assolit l'objectiu anterior, l'ajut tindrà l'import que resulti de considerar la diferència de l'IPC entre Catalunya i el conjunt de l'Estat, any a any, per tal de compensar, sempre que es produeixi, el diferencial de més alta inflació a Catalunya.
 - c) Incrementar les prestacions més baixes que siguin de competència de la Generalitat i dotar de fons complementaris per les de titularitat estatal, per tal de garantir un nivell de vida digna per als seus beneficiaris (viduïtat, orfandat...).
 - d) Equiparar fiscalment les pensions d'orfenesa amb les anualitats per aliments i rebaixar la pressió fiscal de les pensions de viduïtat dels pensionistes "joves".
- 2) Avançar cap l'establiment d'una caixa catalana de la Seguretat Social, ja sigui a través de reformes legals, ja sigui amb mesures que suposin *de facto* aquest establiment, per tal de finançar aquest sistema català de prestacions socials.
- 3) Ampliar les dotacions pressupostàries en les funcions de benestar social: sanitat, ensenyament, prestacions socials, accés a l'habitatge fins arribar a les mitjanes europees.
- 4) Reformar l'actual sistema tributari per tal de garantir els recursos suficients al sector públic per desenvolupar la seva activitat i per assegurar la cohesió social, tot convertint-lo en un instrument efectiu de política econòmica a través de:
 - a) Assegurar la progressivitat global del sistema fiscal.
 - b) La lluita contra el frau i l'evasió fiscal de les grans fortunes.

- c) Introducció de desgravacions o descomptes fiscals per protegir a les famílies, les rendes més baixes i els col·lectius més desprotegits.
- 2) Equiparar la Renda Mínima d'Inserció al 80% del Salari Mínim Interprofessional, actualitzat amb el diferencial d'inflació a Catalunya.

ÀMBIT 3: DEFENSA DELS CONSUMIDORS I LES CONSUMIDORES

1. Diagnosi

ERC considera que en consum cal acabar amb la dicotomia comerciant i proveïdors de serveis versus consumidors. El comerç i el món dels serveis necessita consumidors i el consumidor té la necessitat del comerç i dels proveïdors de serveis per tal de proveir-se de productes i de serveis. Els uns no poden existir sense els altres i és per això que cal afavorir les polítiques de col·laboració per sobre de la confrontació, la recerca de punts de trobada més que no pas els camps de batalla.

Molt especialment cal treballar perquè tothom conegui i respecti les normatives vigents, garantint la transparència i donant seguretat general al mercat i al consumidor. En aquest punt la col·laboració de la societat civil (les organitzacions de defensa del consumidor, les cooperatives de consumidors i usuaris i els diversos agents econòmics i socials implicats) serà fonamental.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya, assigna al govern de la Generalitat la competència exclusiva en l'àmbit de la defensa del consumidor i l'usuari, però el procés de liberalització de determinats serveis públics anteriorment ha donat lloc a l'aparició de monopolis *de facto* que operen a Catalunya, però amb seu fora del nostre territori, la qual cosa genera una duplicitat competencial, especialment quan es combina la defensa del consumidor amb la defensa de la competència en els mercats.

2. Objectius

- 1) Promoure i afavorir la formació del consumidor, en tot allò referent a la formació en un consum responsable i el coneixement dels seus drets i deures, en col·laboració amb les organitzacions de defensa del consumidor, les cooperatives de consumidors i usuaris i els organismes de l'administració local implicats.
- 2) Facilitar al consumidor l'execució efectiva dels seus drets com a tals.
- 3) Garantir la formació del comerciant en consum. Un comerciant conscienciat i que conegui quins drets té el client facilitarà l'entesa entre les diverses parts.
- 4) Potenciar les organitzacions i els fòrums de trobada entre els representants del món del comerç i dels consumidors i usuaris de serveis, per tal d'afavorir l'anàlisi, el debat i l'entesa, amb l'administració com a àrbitre i garant dels bons usos en el ram.
- 5) Reformar i potenciar els òrgans de l'administració de la Generalitat en l'àmbit de la defensa del consumidor i l'usuari, per tal d'aprofitar sinèrgies entre departaments, evitar duplicitats i millorar l'efectivitat del seu funcionament.

3. Mesures

- 1) Impulsar les reformes de la legislació estatal que garanteixin l'efectivitat de la competència exclusiva de la Generalitat de Catalunya en política de defensa del consumidor i l'usuari,

amb la inclusió del sistema arbitral de consum, en el territori de Catalunya i per a tots els sectors.

- 2) Realitzar una reforma organitzativa de tota l'àrea, per tal de millorar la seva capacitat de servei, la seva funció de punt de trobada i garantir la proximitat a la ciutadania, amb les següents directrius:
 - a) Reorganitzar el sistema arbitral de consum català, fent dependre de l'Institut Català de Consum totes les juntes de caràcter municipal, comarcal i provincial que puguin existir a Catalunya. Les juntes locals es crearien a partir de convenis amb l'Institut Català. L'Institut Català del Consum s'encarregarà d'aportar els recursos necessaris i les aportacions pressupostàries pertinents per al bon funcionament tant de la Junta Arbitral de Catalunya, com de les juntes locals, i garantirà l'autonomia i independència de criteri de les juntes i els col·legis arbitral.
 - b) Continuar amb el desplegament de les Oficines Comarcals de Consum, desplegant-les a totes les comarques on encara no s'han creat, per tal de garantir un punt d'informació, formació i de trobada entre els diversos agents socials i econòmics implicats en el consum a tot el territori català.
- 3) Reforçar la capacitat de la inspecció de consum de Catalunya, dotant-la dels recursos necessaris en el desenvolupament de les campanyes d'inspecció amb els mitjans necessaris al seu abast. Aprofundir en la professionalització dels inspectors de consum i en la correcta dotació d'efectius d'aquest cos. La intervenció de la inspecció es desplegaria en forma de plans d'actuació els quals tindran els següents criteris:
 - a) La defensa del consumidor davant d'actuacions enganyoses, quan s'atempti contra els drets del consumidor i quan es posi en perill la seva seguretat especialment.
 - b) Fer complir la normativa lingüística del català.
 - c) Desenvolupar les inspeccions que facin referència al control dels serveis oferts per les grans companyies i els monopolis "de fet", quan aquestes hagin estat delegades a la Generalitat de Catalunya per part dels organismes estatals. Exigir el traspàs al Govern de Catalunya d'aquestes competències quan l'actuació d'aquestes companyies es desenvolupin en territori català.
- 4) Garantir la participació activa i l'adhesió dels diversos gremis, associacions de comerciants i companyies i empreses de serveis a les juntes arbitral de consum.
- 5) Reforçar les actuacions de les OMIC, oficines municipals d'informació al consumidor, tant a nivell formatiu, informatiu com d'elaboració d'informes i documents. Reforçar la seva coordinació amb el govern català.

ÀMBIT 4: L'ADMINISTRACIÓ DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

1. Diagnosi

Un dels elements més importants en la política econòmica d'un país és el suport decidit al seu teixit productiu. A Catalunya, on aquest teixit empresarial ha representat un dels motors del seu desenvolupament econòmic i social, els darrers anys s'està detectant una conducta erràtica dels poders públics envers la seva defensa. Destaca, així mateix, que malgrat les diferents reformes anunciades, l'administració de la Generalitat continua essent, encara, rígida i burocràtica en les seves relacions amb el teixit econòmic.

La dependència política de Catalunya vers l'Estat espanyol està produint una fugida dels sectors estratègics, els quals cada vegada més instal·len els seus centres de decisió lluny del seu lloc d'origen, especialment a Madrid. Aquests sectors situen els seus centres de decisió fora de Catalunya, perquè senzillament busquen aquelles localitzacions més idònies per a la presa de

decisions. Podem afirmar que la concentració del poder econòmic al voltant del poder polític és avui una realitat. Mentre el poder regulador estigui ubicat lluny de Catalunya, cal una política des de la Generalitat que promogui i defensi els sectors productius i emprenedors del país i que negociï o promogui reformes legislatives per tal de descentralitzar el poder, en aquest cas, econòmic i de regulació.

Cal deixar clar que les empreses, en una economia cada vegada més liberalitzada i globalitzada, tendeixen a situar-se allí on tenen més facilitats. És fals que la llengua sigui una barrera d'entrada o un sobre cost important i decisor; molt més importants són les infraestructures, els centres de decisió econòmico-polítics, les facilitats administratives i fiscals, el suport a l'economia productiva o la proximitat al poder regulador. D'altra banda, la manca d'actuació dels poders públics nacionals davant els abusos de determinades empreses, que detenten posicions de domini en certs sectors regulats, actua en detriment del benestar privat i de la competitivitat de les PIMES de Catalunya.

L'administració de la Generalitat de Catalunya i els ens que en depenen han de ser exemple, també, de transparència, concertació i compromís en la seva gestió. Ha d'esdevenir un referent de bona gestió empresarial, àdhuc per al sector privat, en la millora de l'atenció als usuaris i a les usuàries, als ciutadans i les ciutadanes.

2. Objectius

- 1) Donar suport des de l'àmbit públic a l'economia productiva catalana.
- 2) Configurar una administració àgil i poc burocratitzada en les seves relacions amb l'activitat econòmica.
- 3) Defensar uns serveis públics de qualitat, gestionats de forma transparent i eficient, abocats a la qualitat de l'atenció als ciutadans i les ciutadanes.
- 4) Millorar els mecanismes per tal de garantir la concertació i el control democràtic del funcionament ordinari de l'administració pública catalana.

3. Mesures

- 1) Reservar una part de la licitació pública d'obres i serveis per a la PIME i l'empresa d'economia social.
- 2) Introduir les reformes administratives necessàries per tal de reduir els terminis d'autorització i llicències de la Generalitat per a les autoritzacions relatives a activitats econòmiques.
- 3) Impulsar l'elaboració de cartes de qualitat dels serveis d'atenció al ciutadà de la Generalitat.
- 4) Impulsar la descentralització i localització a tot el territori de l'Estat de les agències reguladores i altres organismes estatals relacionats amb el control de l'economia, garantint la representació directa de totes les CA en aquests.
- 5) Impulsar el desplegament de les competències reconegudes a la Generalitat per la jurisprudència constitucional en matèria de defensa de la competència i, especialment, l'actuació del Tribunal de la Competència de Catalunya. Elaborar mesures legals per tal d'evitar la concentració empresarial, especialment en aquells sectors regulats pel sector públic (polítiques antimonopoli).
- 6) Promoure una Llei de participació institucional en l'elaboració de les polítiques econòmiques, que aglutini l'actual dispersió de la normativa vigent en la matèria, elevi el rang de determinades disposicions reglamentàries actuals sobre la participació institucional i confereixi majors competències decisòries als interlocutors socials.

- 7) Desenvolupar una Llei marc de participació en les empreses públiques de la Generalitat de Catalunya, la qual ha de permetre un compromís dels gestors d'aquestes empreses i els treballadors en la millora de la productivitat i la qualitat dels productes i els serveis.

Repte 3. Afavorir el desenvolupament del capital humà de Catalunya

ÀMBIT 1: UNA OCUPACIÓ PLENA I DE QUALITAT

1. Diagnosi

El mercat de treball de Catalunya ha evolucionat els darrers anys de manera força positiva tot i que les distàncies amb la mitjana europea continuen sent importants. Així, al segon trimestre 2003, la taxa d'activitat es va situar al 59,1%, per sobre de la mitjana espanyola (54,9%), però encara inferior a l'europea (70%). Pel que fa a l'atur, a finals de 2002 aquest es situava al 9,4% a Catalunya, gairebé dos punts per sota de la mitjana estatal (11,1) i lleugerament per sobre dels nivells europeus (7,8%).

Catalunya, doncs, ha aprofitat l'embranchida del darrer cicle expansiu per acostar-se, de mica en mica, als estàndards de la UE en matèria laboral, però encara pateix d'uns desequilibris i febleses estructurals que posen en perill els avenços que fins ara s'han aconseguit. Així, la situació de determinats col·lectius en el mercat laboral com el femení, la gent jove o els majors de 45 anys segueix sent preocupant, com ho és l'encara elevat grau de precarietat laboral.

La taxa d'activitat femenina continua sent baixa, només del 48,5%, però malgrat això, l'atur femení supera en més de cinc punts el masculí. Les dones representen tan sols el 42,5% de la població ocupada i encara pateixen una important discriminació salarial. El salari-hora mitjà de les dones és un 30% inferior al dels homes. Fins i tot, a igualtat de la resta de condicions (edat, sector, categoria laboral, estudis, antiguitat, mida d'empresa, etc.), el fet de ser dona implica un salari un 20% menor. En el sector públic, les dones també guanyen de mitjana menys que els homes: el salari femení és el 80% del masculí. A més, la participació de la dona en les categories laborals més elevades és molt inferior a la mitjana de la població assalariada i, el fet més preocupant, només el 38% de les diferències salarials es poden explicar per factors com la formació, el sector d'activitat, l'antiguitat, l'edat o d'altres elements objectius.

Un dels aspectes més negatius de l'evolució del nostre mercat de treball és l'alt nivell de temporalitat dels contractes. En el període gener-juliol de 2003 la contractació indefinida ha caigut un 7,4% en relació al mateix període del 2002. Les xifres d'enguany eleven fins el 21,7% el percentatge de població ocupada amb contractes temporals a Catalunya, quan la mitjana europea és del 13,4%. En el que portem d'any, el 26,20% dels contractes temporals signats no han superat el mes de durada, i un 45,06 no han passat els 3 mesos. Però aquesta temporalitat encara és més important si prenem el col·lectiu femení, on el 86,63% de la nova contractació ha estat temporal, o els treballadors menors de 30 anys, on aquesta xifra s'elevava fins al 87,90%. Tanmateix, el 19,3% del total de dones que treballen pateixen rotació laboral, amb una mitjana de 3,6 contractes/any (17% els homes, amb 3,2 contractes/any), i del total de menors de 25 anys ocupats, un 52% roten (amb 3,3 contractes/any de mitjana).

L'elevada sinistralitat és un altre dels passius del mercat laboral català: l'any 2002, van morir a Catalunya 186 treballadors i es van registrar més de 180.000 accidents laborals, xifres que suposen un increment del 20% respecte l'any anterior. Enguany n'han mort 93 fins a l'agost.

Per cloure aquesta anàlisi, cal recordar que un dels desequilibris bàsics del mercat de treball català continua sent el territorial: determinats territoris, en particular les àrees tradicionalment rurals o més despoblades, tenen importants dificultats per garantir una creació d'ocupació adient a les necessitats dels seus habitants i a l'arrelament d'aquests al territori. L'experiència dels 17 telecentres ja existents a Catalunya resulta especialment significativa del camí a seguir, en tant que han evitat la fugida de població cap a les grans ciutats per imperatiu de les males infraestructures de comunicació, alhora que ha creat activitat econòmica en zones rurals i, a més, en molts casos han servit d'excusa per recuperar patrimoni històric (sovint d'origen industrial), en rehabilitar antigues edificacions per reconvertir-les en telecentres.

2. Objectius

- 1) Consolidar el marc català de relacions laborals, a partir de l'aprofundiment en les eines pròpies de les quals s'ha anat dotant, de l'actual repartiment de competències en la matèria entre Estat i Generalitat, així com de l'impuls de modificacions de la legislació estatal que puguin donar resposta adequada a la realitat del teixit empresarial, econòmic i social del nostre país.
- 2) Creació neta de 420.000 nous llocs de treball en el període 2003-2010, d'acord amb els objectius de la Unió Europea d'assolir la plena ocupació amb taxes d'activitat equiparables. Especialment aquestes taxes haurien de millorar-se al voltant de les dones, els joves i els majors de 55 anys.
- 3) Assolir la convergència real amb Europa en la taxa de temporalitat i eliminació de la precarització del treball, en la taxa de sinistralitat laboral, en nivells salarials i de productivitat.
- 4) Combatre el frau i la il·legalitat en la contractació, garantir l'aplicació de la normativa pel que fa a les condicions de treball (seguretat i higiene, drets bàsics de les persones ocupades...).
- 5) Garantir l'atenció a totes les persones aturades i facilitar la trobada de feina, amb especial atenció als col·lectius amb dificultats d'inserció laboral (majors de 45 anys, etc.) i els fortament afectats per la precarietat laboral. Activar els aturats amb l'ús de polítiques actives d'inserció i recol·locació més enllà de les purament coercitives. En aquest sentit, però, no podem obviar la creixent privatització que s'està produint en la prestació del servei de recol·locació de treballadors (mitjançant empreses especialitzades), quan es produeixen acomiadaments col·lectius en una empresa. Si acceptem que el servei públic d'ocupació no pot assumir totes aquestes recol·locacions caldrà, si més no, garantir una mínima tutela pública que assegurï la transparència en el procés de selecció de l'empresa adjudicatària, així com el compliment d'unes mínimes garanties de qualitat en les ofertes presentades. L'administració, en definitiva, no pot restar totalment al marge d'aquests processos, atesos els costos socials i humans que tenen els fenòmens de reestructuració d'empreses.
- 6) Potenciar la cultura emprenedora, en especial, la que es concreti en fórmules jurídiques d'empreses d'economia social.
- 7) Consolidar i potenciar el teletreball. Impulsar aquesta alternativa en la manera de treballar com a element de promoció econòmica local i d'equilibri territorial.
- 8) Recuperar el compromís entre empresaris i treballadors, acostar les dues figures, que han de sentir que formen part d'un projecte comú.

3. Mesures

- 1) Elaborar una Llei d'Agrupament de les Polítiques Actives d'Ocupació: que garanteixi els següents drets bàsics de les persones aturades amb els següents punts de referència:
 - a) Rebre informació, orientació i suport per a la inserció.
 - b) Accedir a les ofertes de treball existents en el marc del Servei Públic d'Ocupació que garanteixi la igualtat d'oportunitats.
 - c) Participar en programes ocupacionals que li facilitin mecanismes d'inserció laboral.
 - d) Rebre suport per autoocupar-se.
 - e) Garantir la continuïtat dels programes i dels serveis ocupacionals al llarg de tot l'any.

Així mateix, pel que fa a la seva aplicació, la Llei contemplarà els següents punts de referència:

- a) Garantir la participació de les organitzacions empresarials i sindicals, així com les administracions locals, en el disseny de les polítiques d'ocupació i en el seu desenvolupament territorial.
 - b) Donar prioritat als programes plurianuals orientats a la inserció efectiva en el mercat de treball.
 - c) Obligatorietat de l'avaluació dels programes, no sols econòmica, sinó també pel que fa a resultats i impacte en el territori, per tal de promoure les millors pràctiques i les entitats que les desenvolupen.
- 3) Promoure un pla de xoc (2003-2007) que redueixi anualment en un 4% la temporalitat, rotació i precarietat en l'ocupació, situant-se d'aquesta manera en els nivells de la mitjana de la UE. Aquest pla de xoc podria elaborar-se a partir, entre altres, dels següents paràmetres:
- a) Reinstaurar un període de prova (al voltant de 3 mesos) en els contractes indefinits amb l'objectiu d'aportar confiança, tant al treballador (que comptaria, des de l'inici amb una seguretat real de permanència en el lloc de feina), com a l'empresari (que potser optaria per aquesta contractació si tingués aquest marge d'actuació).
 - b) Aquest període de prova s'acompanyaria de mesures de formació "a la carta", adients per tal de millorar l'adequació del perfil del treballador als requisits del lloc de treball.
 - c) Promoure un debat social sobre la responsabilitat social de les empreses i sobre el necessari compromís dels treballadors.
- 4) Potenciar les mesures i instruments de suport a l'autoocupació i a l'economia social:
- a) Incentivar l'autoocupació, mitjançant la creació de microempreses i petites empreses, oferint assessorament respecte del pla d'empresa i/o formació per a la gestió empresarial.
 - b) Crear el Fons Català de Suport als Emprenedors, el qual unificarà i ampliarà els diferents ajuts econòmics de foment de l'autoocupació independentment de la fórmula jurídica de l'empresa que es constitueixi.
 - c) Oferir als nous empenedors assessorament i informació per tal de facilitar que els projectes empresarials que resultin d'aquestes accions tinguin les majors possibilitats d'èxit. Les persones beneficiàries d'aquests ajuts es consideraran prioritàries com a beneficiàries de formació específica o complementària.
 - d) Introduir la fórmula de microcrèdits com a marc financer de suport a la iniciativa autoocupadora.
 - e) Mesures complementàries en l'àmbit financer (*vegeu Repte 4. Àmbit 6*) i en el de simplificació administrativa (*vegeu Repte 2. Àmbit 4*).
 - f) Constituir una comissió de seguiment per a totes les accions subvencionades adscrita al Departament amb competències en aquesta matèria, amb participació dels agents socials.
- 5) Ampliar les accions de suport a la inserció laboral i autoocupació vinculades als nous filons d'ocupació. Complementàriament, es crearà una comissió de seguiment de l'evolució dels nous filons d'ocupació, amb les funcions de proposar mesures per a l'adequació a la realitat d'aquells que vagin sorgint de nou i d'avaluar el grau d'inserció laboral aconseguida pels programes d'ajudes públiques a l'impuls de nous filons.

- 6) Promulgar una llei d'empreses d'inserció, basada en mesures de suport fiscal, econòmic i financer, així com amb l'assumpció de capacitats d'inserció laboral a partir de la gestió de programes ocupacionals, inclourà també clàusules socials a la contractació pública.
- 7) Vetllar per l'acompliment de la llei d'integració laboral de persones discapacitades en la mesura que ha de ser un instrument clau per afavorir la seva incorporació al mercat de treball.
- 8) Crear el Cos Català d'Inspectors Sociolaborals: traspàs de competències d'inspecció, si bé la competència legislativa en matèria de treball i seguretat social és estatal, en la prevenció de riscos laborals i de relació laboral, la competència sancionadora correspon al Govern de la Generalitat. Però l'actual marc de fiscalització de l'activitat de les empreses i treballadors en matèria sociolaboral és executada de forma exclusiva per l'Estat a través de la Inspecció de Treball i la Seguretat Social. És lògic que aquest marc esdevé ineficient en una qüestió que s'ha convertit en tan transcendental com la sinistralitat laboral, i es pretén impulsar una tasca rigorosa per part de la inspecció de treball en relació al control del frau i la il·legalitat en la contractació, de manera que formi part del seu pla anual d'actuacions.
- 9) Crear l'Institut Català de la Salut i Seguretat en el Treball, el qual desenvoluparà un model integral de prevenció de riscos laborals, a partir de l'aplicació i millora de la llei 31/95 de Prevenció de Riscos Laborals, optimitzant així totes les actuacions que redueixen els creixents i alarmant índexs d'accidentalitat. La seva creació es reforçarà per la promulgació d'una llei catalana de seguretat i salut.
- 10) Garantir que el cablejat en fibra òptica arribi arreu del territori, millorant la xarxa de telecomunicacions, però també invertint, en col·laboració amb els municipis, en infraestructures que puguin acollir telecentres, molt especialment en les zones pitjor comunicades del nostre país.
- 11) Configurar un marc laboral català, mitjançant l'impuls de la modificació de la normativa estatal per tal d'obtenir competències plenes en:
 - a) Legislació laboral (models de contractació, fixació prestacions...).
 - b) Seguretat Social: mútues d'accidents de treball i malalties professionals, inspecció de treball i Seguretat Social, inscripció d'empreses, afiliació i altes i baixes de la Seguretat Social. Un dels objectius prioritaris serà endegar un pla de xoc en matèria de sinistralitat laboral que inclogui no només el tema dels accidents de treball, sinó també el de les malalties professionals.
 - c) Funció Pública: capacitat legislativa plena a l'àmbit de la Funció Pública catalana. En aquests moments el Congrés dels Diputats tramita l'Estatut Bàsic de la Funció Pública de l'Estat que buida del tot la capacitat legislativa al nostre país. Això permetrà elaborar un Estatut de la Funció Pública Catalana que vertebrï i cohesioni el territori amb unes Administracions Públiques Catalanes eficients i al servei de les persones.
 - d) Transferències en matèria de treball: polítiques passives d'ocupació, capitalització de l'atur, inspecció del treball, formació continuada (FORCEM), fons de garantia salarial (FOGASA), permís de treball a immigrants.
 - e) Transferència de les funcions de la Seguretat Social: INSS, jubilació, baixa per malaltia, incapacitats, viduïtat, orfandat, maternitat.
 - f) Formació Professional i homologació de titulacions acadèmiques.
- 12) Impulsar la modificació de l'Estatut dels Treballadors, en especial els articles 82 a 88, amb dos objectius bàsics: retornar a les meses negociadores d'àmbit estatal els sindicats autonòmics d'àmbit funcional sectorial (dret que tenien i va ser eliminat el 1994 de forma pactada per PSOE-CCOO-UGT) i donar preeminència jurídica als àmbits de negociació col·lectiva més propers al treballador/a, de tal manera que el principi de subsidiarietat sigui d'aplicació en el sistema de negociació col·lectiva. Alhora, en tant que el nostre teixit empresarial és fonamentalment compost per petites i mitjanes empreses, i que en el fons, la major part d'ocupació prové d'aquestes, cal adoptar les mesures adequades per tal que

el nostre teixit empresarial, i les seves especialitats, pugui accedir de forma efectiva a la negociació col·lectiva.

ÀMBIT 2: LA FORMACIÓ PROFESSIONALITZADORA

1. Diagnosi

El coneixement ha esdevingut un factor clau de competitivitat per a les empreses. Els actors econòmics, en assumir que la formació desenvolupa, respecte el coneixement, un paper equivalent al que desenvolupa la inversió en relació al capital real, han començat a exigir al sistema formatiu el rigor i la capacitat de respondre flexiblement als reptes d'una societat en la qual el coneixement no és solament un dret, sinó una exigència.

En general i en termes econòmics, la formació té la consideració de bé "públic", en la producció del qual concorren importants "mancances de mercat". Efectivament, així com les mancances de coneixements específics i a curt termini són fàcilment identificables pel mercat, la generació de les competències de base, la formació en valors, la posada en marxa de titulacions o continguts a llarg termini i, sobretot, la garantia de l'accés en condicions d'igualtat d'oportunitats no són elements que es puguin deixar en mans de l'estricta lògica del mercat, essent necessària la intervenció de l'Administració pública i, eventualment, de les institucions formals i informals que configuren l'espai de suport del sistema educatiu.

A Catalunya, el grau de formació de la població és lleugerament inferior al d'Europa, bàsicament per la dualització encara vigent de la població entre les noves generacions formades i les que no van gaudir del dret a la formació. Aquesta dualització trobarà una nova font d'alimentació, si no hi ha la necessària atenció, en els nous corrents migratoris i per les sortides no desitjades del sistema. El nombre d'estudiants universitaris a Catalunya equival a dues cinquenes parts dels joves de 18 a 23 anys, un dels percentatges més baixos d'Espanya, però superior a moltes altres regions europees de rendes més elevades. Aquesta darrera diferència es deu, en part, a la manca al nostre país d'un sistema de formació no universitari per a l'accés al treball (el que s'ha vingut a anomenar "formació professionalitzadora") equiparable al present en altres regions europees més desenvolupades.

Tanmateix, a Catalunya trobem els subsistemes que configuren, a la majoria de països, els sistema de formació professionalitzadora, tant en l'àmbit reglat (cicles formatius, Formació professional específica, Programes de garantia social) com en el no reglat (Formació ocupacional i Formació contínua). Malgrat això, i a la presència d'una bossa d'aturats encara important, el mercat de treball català presenta un dèficit de mà d'obra en determinats sectors que influeixen de manera negativa en el desenvolupament econòmic del país. Aquest desajustament entre la demanda i l'oferta de treball es dona fonamentalment en activitats on el perfil de la mà d'obra s'inscriu en la formació professional i en determinades professions tècniques.

Les causes d'aquest fenomen cal cercar-les en les divergències i la manca d'adequació del sistema educatiu a la demanda empresarial de treballadors qualificats, fet que es pot accentuar si no s'hi actua decididament. Ens cal, doncs, transformar el sistema formatiu a Catalunya en un sistema formatiu d'especialització moder i adaptat, el qual serà necessàriament complex i en transformació contínua.

2. Objectius

- 1) Evitar la dualització de la societat i el mercat laboral català per raons formatives.
- 2) Definir, pactar i precisar el model català de formació d'especialització, prestigiant la formació professional per equiparar-la socialment a l'ensenyament superior.
- 3) Integrar els diferents subsistemes que componen l'oferta formativa professionalitzadora a Catalunya en un únic sistema (Formació professional integral) abocat a l'especialització formativa en connexió a les demandes actuals i futures del mercat de treball.

- 4) Garantir la incorporació activa dels diferents actors (econòmics, administració educativa, administracions territorials i institucions familiars) en la planificació i avaluació de la formació professionalitzadora.
- 5) Establir un marc competencial en matèria de formació professionalitzadora adaptat a les necessitats del territori, incorporant la manca d'homogeneïtat territorial en la distribució del sistema productiu a Catalunya i, per tant, la necessitat de la definició flexible de l'àmbit territorial de formació i de coordinació.
- 6) Organitzar l'atenció permanent a l'harmonització del model amb Europa tot preservant l'àmbit competencial català.

3. Mesures

- 1) Materialitzar definitivament el traspàs dels fons i les competències en matèria de formació contínua (FORCEM) a Catalunya.
- 2) Elaborar un Pla Nacional de Formació Professional Integral (2004-2007) que coordini els diferents subsistemes formatius, reglats i no reglats, a partir de la vinculació entre les necessitats de perfils professionals, les polítiques d'ocupació i les de formació, amb les següents actuacions:
 - a) Elaborar el nou mapa de la formació professional integrada, juntament amb un altre de sectors productius que estiguin connectats entre si, tenint en compte la realitat socioeconòmica de cada territori. Establir i estendre el sistema de detecció de necessitats formatives de caràcter sectorial, de manera que permeti elaborar i aprovar plans formatius per a cada sector d'activitat.
 - b) Convertir els centres públics en centres integrals d'FP per tal d'aconseguir una optimització de recursos tècnics i humans.
 - c) Incrementar els serveis personalitzats d'orientació professional de l'alumnat, mitjançant la figura del tutor-orientador.
 - d) Potenciar la formació contínua com a instrument d'adaptació dels treballadors/es vers al canvi permanent del món productiu mitjançant la millora de les seves competències i qualificacions i com a instrument de les empreses per millorar la seva competitivitat. Arribar a donar cobertura de formació continuada al 8% de la població ocupada en quatre anys.
 - e) Facilitar l'accés a la universitat via formació professional, amb la finalitat d'augmentar la llibertat curricular dels alumnes i flexibilitzar els itineraris formatius.
- 3) Acompanyar el desenvolupament d'aquest Pla de les modificacions normatives que permetessin adaptacions a mòduls, tipologies i col·lectius, així com el desenvolupament d'experiències de formació dual i de transició escola-empresa. Amb l'objectiu de fer viable l'esmentat pla, el Govern practicarà les addicions de fons necessaris en els Pressupostos de la Generalitat.
- 4) Crear i consolidar les bases d'un model català de formació professionalitzadora que incorpori els següents elements:
 - a) Mecanismes d'orientació de tots els àmbits del sistema participatius i transparents, amb la presència dels departaments implicats, les administracions locals, els agents socials, les cambres de comerç, el sistema educatiu, les associacions de mares i pares, les empreses, etc. Incorporar instruments que facilitin la participació (plans estratègics, gestió de la qualitat, contractes programes...).
 - b) Millora del marc competencial de la formació a Catalunya en relació amb el territori. Aplicar el principi de subsidiarietat. Construir un mapa territorial flexible.

- c) Creació d'un sistema participatiu d'avaluació de l'eficàcia i de control econòmic de les accions de formació professional, en particular de la formació professional ocupacional i contínua.
- 5) Crear en Centre Català de Qualificacions, que doni lloc a un veritable sistema de qualificacions professionals. El sistema de qualificacions professionals s'ha d'adequar a la realitat del teixit productiu, ha de recollir l'experiència professional i ha de permetre obtenir les correspondències adequades amb el sistema de la formació professional integral.
- 6) Prioritzar les accions formatives per a col·lectius amb especial situació de desigualtat, amb la incorporació preferent a les accions ocupacionals dels aturats de llarga durada, joves en situació de fracàs escolar, dones, aturats majors de 45 anys i immigrants.
- 7) Garantir la innovació en la formació professional: impuls de la formació professional en activitats considerades amb potencial de creixement i en sectors emergents.
- 8) Reforçar la presència de la llengua anglesa en tots els nivells de l'ensenyament públic, amb el desenvolupament d'una estratègia d'immersió parcial.
- 9) Impulsar les accions de la inspecció laboral que impedeixin que els contractes de contingut formatiu es converteixin, exclusivament, en una font de mà d'obra barata i sense drets laborals, allunyada de la seva funció formativa bàsica.
- 10) Potenciar la modalitat de formació *e-learning*, per tal de garantir l'accés de la formació d'aquelles persones que no tenen disponibilitat per assistir a cursos presencials: dones amb càrregues familiars, persones ocupades amb poca disponibilitat horària, etc.

ÀMBIT 3: CONCILIACIÓ DE LA VIDA LABORAL I LA PERSONAL

1. Diagnosi

Catalunya i els Països Catalans són un dels territoris amb una natalitat més baixa dins de l'Estat espanyol. I aquest, en conjunt, dins d'Europa: 1,2 fills per dona, davant la mitjana europea de 1,53, per sota encara de la taxa que asseguraria l'estabilitat de la població situada a 2,1. Així mateix, les taxes d'activitat femenina, és a dir el nivell d'incorporació de la dona al mercat de treball, estan al voltant del 43%, un nivell molt llunyà respecte altres països de la Unió Europea que freguen el 80% i, també, molt allunyat de la taxa d'activitat masculina al nostre país. Una bona part d'aquest fet s'explica per la vulneració del dret de la dona o de la unitat familiar corresponent, a tenir el nombre de fills que desitgi, fent-lo compatible amb el dret al treball. La manca de mecanismes avançats d'estat del benestar ha estès aquesta situació quan en la unitat familiar es produeix qualsevol situació personal de dependència (persones grans, malalts...), l'atenció de les quals es deriva cap a les dones, dificultant així la seva incorporació al mercat de treball.

No es tracta només de l'ampliació de drets a càrrec de les empreses per aquells ciutadans que decideixen tenir fills i tenir-ne cura, mesures que sovint reverteixen en penalitzar indirectament aquests col·lectius dins de les empreses, sinó teixir tot un seguit de polítiques públiques efectives que recolzin i beneficiïn aquesta conciliació.

La correcció d'aquestes disfuncions comporta redefinir de forma intensa els mecanismes de determinació dels horaris laborals i de permanència en el lloc de treball, però també teixir un conjunt de recursos públics i privats de benestar (llars d'infants públiques que cobreixin tota la demanda possible, una oferta d'habitatge de lloguer social, serveis de suport en l'àmbit del treball familiar, etc.).

2. Objectius

- 1) Assolir la igualtat de drets en el treball mitjançant la lluita contra tota forma d'exclusió, especialment la generada per les actuals dificultats de conciliar la vida laboral i la familiar.
- 2) Assolir una incorporació de la dona al mercat de treball equiparable a la mitjana dels països de la Unió Europea.

3. Mesures

- 1) Impulsar, en l'àmbit legislatiu estatal, la revisió del permís de maternitat i incorporar un permís addicional i exclusiu de paternitat de 4 setmanes (en cas de progenitors sols, es podria acumular a les 16 setmanes actuals).
- 2) Introduir en l'àmbit de l'administració pública catalana un sistema de prestació temporal i flexible d'ajudes econòmiques i dies de permís subvencionats, total o parcialment, perquè les treballadores i els treballadors puguin tenir cura de persones depenents.
- 3) Incentivar, incloent-hi l'ajut econòmic públic, l'adopció dels mecanismes bàsics de compatibilització d'horaris laborals i vida familiar en els convenis col·lectius del sector privat:
 - a) Còmputos anuals dels horaris de treball.
 - b) Treball estable a temps parcial, reversible si s'escau.
 - c) Guarderies infantils laborals.
- 4) Incorporar la figura dels "Pactes del Temps" com a marcs d'àmbit territorial variable, on les administracions i els agents econòmics i socials puguin pactar i coordinar els horaris de diferents serveis públics i privats, i adaptar els horaris escolars i laborals a la necessària conciliació de la vida familiar i laboral.
- 5) Crear 6.000 places públiques anuals d'escola bressol en un període de 5 anys.
- 6) Dotar un programa públic de serveis d'ajut domiciliari, en connexió amb els programes de nous jaciments d'ocupació, per tal d'incrementar, en quatre anys, el nombre de beneficiaris en 14.000 persones (per sobre dels 34.000 actuals) i la cobertura d'assistència de les 55,4 hores/any a 255 hores/any.
- 7) Millorar el tractament fiscal de les rendes del treball per a les famílies amb persones a càrrec.
- 8) Facilitar el reingrés a la vida activa remunerada de les dones després d'una llarga absència, en especial de les quals, per qualsevol raó, hagin d'assumir la responsabilitat de la seva unitat familiar en primera persona o en exclusiva, combinant ajuts econòmics directes per a la seva contractació i formació.
- 9) Flexibilització dels horaris d'estudis, per tal que l'alumnat pugui compaginar formació i treball, o formació i situacions personals.

ÀMBIT 4: LA CAPTACIÓ EXTERIOR DE CAPITAL HUMÀ

1. Diagnosi

El buit demogràfic creat per la baixa natalitat a Catalunya (1,2 fills per dona davant la mitjana europea de 1,53), així com pels baixos percentatges de població activa especialment femenina i un mal model de formació professional que fa inadequada la relació entre oferta i demandes laborals comporten unes demandes de capital humà que cal cercar en altres territoris. Aquesta realitat s'ha combinat, en els darrers anys, amb un dels efectes més negatius de la

globalització, el deteriorament relatiu de les economies dels països menys desenvolupats i l'increment de la precarització de les condicions de vida en aquests països, les quals expulsen habitants en direcció als països del Primer món i obliguen a aquesta població a la migració com a alternativa a la situació econòmica, social i familiar a la qual es veu abocada.

El poder d'atracció econòmica de Catalunya, per la possibilitat o, en tot cas, la creença per part de les persones al seu país d'origen que això és així, d'ocupació de llocs de feina que poca gent autòctona vol fer, l'ha convertit en una destinació preferent de la immigració per raons econòmiques. La intensificació d'aquest flux es produeix en un marc d'indefinió sobre el model de país a construir: o basat en el creixement qualitatiu o en el quantitatiu. El primer significaria l'aposta pel manteniment de la població, per activitats amb alt valor afegit i l'externalització de processos productius intensius en mà d'obra. El segon aposta per un creixement numèric basat en el desplaçament de les poblacions i no del capital, i l'aposta per mà d'obra intensiva, poc qualificada i precària que esdevingui un exèrcit de reserva per a l'explotació fàcil. Malgrat un discurs oficial que sembla apostar pel primer model, la pràctica ha estat acollida als paràmetres del segon.

En l'arrel d'aquesta dinàmica cal destacar, en primer lloc, la presència a Catalunya d'un estat del benestar feble (amb manca de suport a la unitat familiar, manca de política d'habitatge social, taxa d'activitat femenina més baixa d'Europa...), que provoca els buits demogràfics. La prioritat d'una força de progrés nacional és garantir el ple reconeixement de tots els drets socials a tota la ciutadania del país i, per tant, garantir l'eliminació de l'exclusió social, així com el dret a l'ocupació que vol dir fer créixer el treball no precari, fer créixer la taxa d'ocupació especialment de les dones, el nivell d'ocupabilitat a través d'una qualificació professional adequada. Aquest dret a la plena ocupació va indissolublement lligat a polítiques de garantia del dret a la formació d'unitats familiars i a la natalitat desitjada, que passa per garantir la conciliació de la vida familiar i laboral, el dret a l'habitatge, el dret a l'educació familiar o escolar dels fills de 0-3 anys, el dret a l'emancipació dels joves de més de 18 anys. Sense el reconeixement universal d'aquests drets no es pot abordar seriosament una política d'immigració, que no acabi provocant importants tensions o desajustaments.

La manca de connexió entre oferta i demanda laboral, un cop assegurada una correcta política de plena ocupació, s'hauria de solucionar amb la captació activa de capital humà amb una sèrie de prioritats: que aportin el major nivell de valor afegit; que presentin les menors dificultats d'integració social i cultural. Aquestes polítiques actives de recerca de capital humà són practicades per la major part d'Estats desenvolupats, siguin de configuració socialdemòcrata o liberal.

En aquest sentit, molts governs europeus desenvolupen polítiques de recuperació del capital humà propi emigrat. El Govern de Catalunya té, a més, un deute històric amb els catalans i els seus descendents que van haver d'abandonar el nostre país en situacions dictatorials i que la restrictiva legislació espanyola impedeix recuperar la seva ciutadania. És per això que cal articular mesures per tal de facilitar-los el retorn i la integració sociolaboral a Catalunya.

No es pot admetre cap política de captació indiscriminada de mà d'obra immigrada basant-se en un projecte de creixement quantitatiu, absolutament insostenible ambientalment i socialment, i que de forma encoberta cerca el trasllat dels nivells d'explotació tercermundista de la mà d'obra a casa nostra.

2. Objectius

- 1) Avançar cap a un estat del benestar amb suport a la unitat familiar i a la plena ocupació: un objectiu previ a qualsevol proposta de política d'immigració és l'assoliment d'una societat justa amb els drets socials garantits, entre els quals el de l'ocupació i el dret a tenir els fills desitjats.
- 2) Enriquir el capital humà del país, per un creixement de qualitat i sostenible: un creixement qualitatiu del país passa per una aposta per un sector productiu amb alt valor afegit i progressivament sostenible. Això implica un esforç en captació de capital humà qualificat i en educació. Cal avançar en una política comuna europea de regulació de fluxos. S'han de combatre les màfies que especulen amb les expectatives dels immigrants.

- 3) Garantir la igualtat de drets i deures en les condicions laborals per a tothom, emparats per les lleis i els convenis laborals. S'ha de garantir la inserció legal en el mercat de treball, i garantir la igualtat d'oportunitats i els drets humans que corresponen a cada persona, lluny d'abusos i de manca de respecte.
- 4) Millorar les polítiques d'acollida i d'integració de la immigració amb causes econòmiques.

3. Mesures

- 1) Avançar en la configuració d'un autèntic Estat català del benestar: amb nivell de taxa de població activa similar als estats nòrdics, garantir la conciliació de la vida laboral i familiar, la reserva del lloc de treball durant tres anys, baixes més llargues per paternitat i maternitat, llars d'infants públiques que cobreixin tota la demanda possible, una oferta d'habitatge de lloguer social que faciliti l'emancipació juvenil.
- 2) Establir els mecanismes de coordinació interadministrativa necessaris i eficients per tal de garantir una correcta política de captació, acollida i integració de la població immigrada.
- 3) Desenvolupar una política activa de recuperació i captació de mà d'obra en els següents dos àmbits:
 - a) Els descendents de catalans emigrats a qui cal facilitar el retorn (desplegar la llei del retorn aprovada al Parlament de Catalunya a instàncies d'ERC).
 - b) El retorn de l'emigració d'universitaris i la captació d'universitaris i professionals d'altres països, que passa per una major inversió en R+D per situar-se a nivells europeus i per incorporar l'anglès com a llengua en els cicles superiors universitaris.
- 4) Potenciar la xarxa d'oficines de contractació en origen de la Generalitat (programa XILA-Xarxa d'Intermediació i selecció laboral en origen, prevista al Pla Interdepartamental d'Immigració 2001- 2004), amb els següents criteris:
 - a) Prioritzar el Marroc, els països de l'Europa de l'Est i l'Amèrica Llatina (tal i com recull la resolució 1384/ VI del Parlament de Catalunya a proposta d'ERC), d'on pot venir la mà d'obra més qualificada; per l'obtenció de papers, difusió i coneixement del país receptor (valors, normes, entorn ocupacional).
 - b) Establir en els països d'origen convenis que defineixin els mecanismes adients per a la contractació de treballadors/es temporers, vetllant pel procediment de contractació i les condicions de treball, allotjament, atenció social i sanitària, i així com les activitats culturals i de lleure.
 - c) Integar en la xarxa la col·laboració dels casals catalans de l'exterior.
- 5) Impulsar el compliment de la resolució 729/VI del Parlament de Catalunya, a proposta d'ERC, sobre política d'ocupació i d'immigració per tal de garantir l'obligatorietat de la formació continuada i l'ocupacional que inclogui el coneixement dels drets i deures, de l'entorn sociolaboral i de la llengua catalana a:
 - a) Els treballadors i treballadores immigrants que signen el seu primer contracte mitjançant l'establiment d'un conveni entre Generalitat, sindicats i patronal.
 - b) Els treballadors i treballadores temporers a través d'un conveni entre Generalitat i sindicats agraris.
 - c) La formació ocupacional obligatòria, de caràcter instrumental, ha d'anar lligada a millorar les condicions laborals i ha d'adaptar-se en la mesura del possible a les necessitats de la persona.
- 6) Fer més àgil el procés d'obtenció de papers per als immigrants que ja disposen d'ofertes laborals. La simplificació de tràmits s'ha de practicar a partir del coneixement de quanta gent estem en condicions d'assegurar unes condicions de vida digna. Això implica la

modificació del marc legal i la realització d'un estudi de les capacitats i de les necessitats d'absorció.

- 7) Avançar en la línia d'experiències europees de concessió de permisos temporals de recerca de treball.
- 8) Actuacions inspectores de l'Administració per garantir les condicions de dignitat i reconeixement de drets. Agilització de la inspecció de treball, per controlar l'ocupació clandestina. Facilitar un model de contractació lleugera per al sector de serveis personals per facilitar l'aflorament d'aquest treball ocult.
- 9) Reclamar al Govern de l'Estat, en compliment de la resolució 554/V del Parlament de Catalunya, a proposta d'ERC, la gestió directa del 0'53% de la quota íntegra l'IRPF dedicat a entitats sense afany de lucre, a quantificar l'aportació dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya a través del 0'53% destinat a finalitats socials i a avaluar l'aportació que han rebut les diferents entitats catalanes, procedent del 0'53%, en els darrers cinc anys.

ÀMBIT 5: ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS

1. Diagnosi

Aproximadament el 20% de les persones ocupades a Catalunya ho són com a treballadors i treballadores per compte propi, dels quals més del 60% són autònoms sense assalariats. Hom estima que aquest conjunt de treballadors i treballadores genera al voltant del 13% del PIB.

Una part important d'aquest col·lectiu reuneix elements molt contradictoris entre si: jurídicament autònoms, estan considerats com a empresaris a efectes tributaris, de protecció social i de drets laborals, però d'altra banda la seva realitat és la de dependència real d'un o dos clients, sense treballadors i sense desenvolupar l'activitat empresarial tal i com s'entén normalment. Aquesta contradicció entre la situació de dret i la de fet ha portat a parlar d'una nova tipologia de treballadors i treballadores: els treballadors autònoms dependents.

La situació d'aquestes persones té orígens molt diversos: a vegades, com a resultat de les estratègies de desagregació i externalització empresarial, altres com a resultat d'una voluntat individual d'exercir amb autonomia i iniciativa personal una tasca professional, o altres vegades com a expressió de l'aplicació del desenvolupament de les tecnologies de la informació i comunicacions per a professionals que volen residir en llocs allunyats dels centres d'activitat econòmica. El resultat, però, és el mateix: es tracta de treballadors i treballadores afectats per un retall en els seus drets bàsics (laborals, de protecció social i sindicals) com a resultat de la inadequació del seu estatus jurídic amb la seva situació real.

La majoria de les propostes de reforma legal per revisar la situació jurídica dels autònoms, tant dependents com estrictament empresarials, s'han de formular amb l'actual ordenament en l'àmbit estatal. Creiem necessari, però, impulsar des del Parlament de Catalunya aquestes propostes de modificació.

2. Objectius

- 1) Reconèixer l'especificitat dels treballadors autònoms dependents i configurar una regulació legal dels seus drets individuals i col·lectius adient a la seva situació real.
- 2) Estendre la protecció social dels treballadors autònoms, especialment dels treballadors autònoms dependents.
- 3) Adaptar la fiscalitat dels treballadors autònoms per tal d'assolir un tracte equitatiu amb els treballadors per compte d'altri.

- 4) Simplificar les relacions dels treballadors autònoms amb l'administració.

3. Mesures

- 1) Establir dins del règim d'autònoms la cotització complementària i voluntària per cobertura d'atur.
- 2) Establir la possibilitat de cotització a temps parcial dins del règim d'autònoms en inici d'activitat o es compaginin feines com a contractat, així mateix, establir la possibilitat de jubilació parcial a partir dels 60 anys.
- 3) Elaborar l'Estatut del Treballador Autònom que haurà de permetre, entre altres drets:
 - a) Noves formes de capitalització de la prestació d'atur.
 - b) El diferiment d'impostos en l'inici d'activitat.
 - c) L'alternativa voluntària entre la Seguretat Social i les mutualitats de previsió social.
 - d) La configuració de la tipologia del treballador autònom dependent i dels seus drets laborals i sindicals, el quals tindran com a model bàsic, amb les pertinents adaptacions, els reconeguts pels treballadors per compte d'altri.
 - e) Separació efectiva del patrimoni personal del patrimoni afecte a l'activitat empresarial dels treballadors autònoms dependents.
- 4) Mesures complementàries en l'àmbit financer (*vegeu Repte 4. Àmbit 6*) i en el de simplificació administrativa (*vegeu Repte 2. Àmbit 4*).
- 5) Introduir la possibilitat de descomptar l'IVA declarat de les factures impagades quan es compleixi un any de la seva emissió.

Repte 4. Impulsar un teixit productiu competitiu, innovador, obert al món i arrelat al territori

ÀMBIT 1: UNA POLÍTICA INDUSTRIAL AMB COMPONENT TERRITORIAL

1. Diagnosi

Els darrers temps hem assistit a la confirmació, en un context internacional, d'un nou paradigma per a la política industrial que supera les limitacions del model dominant fins als anys 80 del passat segle i vigent, com a marc d'actuació de la Generalitat de Catalunya fins ara. Efectivament, el model de suport públic a sectors concrets, amb importància estratègica o ocupacional per a un país (el que es va simplificar en la fórmula "escollir guanyadors" o *to pick winners*), que va ser predominat en els primers anys de la gran crisi industrial dels anys 1975-1985, va demostrar les seves limitacions de forma clara per dues raons fonamentals: la primera, la impossibilitat dels governs de disposar de millor informació que els mercats per tal de produir alteracions de les condicions de competència que comportessin resultats positius en les evolucions a mig i llarg termini dels sectors industrials; la segona, els canvis en els mecanismes competitius, amb la rellevància de la diferenciació de producte i la fragmentació de les sèries productives, van incrementar els elements de competitivitat que presentaven les organitzacions de producció multiempreses, flexibles i organitzades en xarxa, davant del model d'aglomerats empresarials en escala.

En el nivell institucional l'informe Bangemann (1990) va tancar definitivament, dins de la UE, la possibilitat d'intervenció pública directa en el foment dels sectors industrials, una política que va ser assumida com a premissa en l'informe Delors (1993). Al 1995 l'informe Ciampi ("Promoure la competitivitat europea") va establir un model general per a la política industrial europea que es caracteritza per quatre vectors fonamentals: reconeixement de la importància i l'especificitat de les PIMES, necessitat de desenvolupar les infraestructures de recerca, l'aposta per la societat del coneixement i la informació i, principalment, la introducció del territori com a espai clau on desenvolupar la contribució fonamental de l'actuació pública a favor d'un determinat model industrial. Efectivament, en les noves formulacions europees, el territori esdevé fonamental per al desenvolupament industrial, no només en tant que espai en el qual s'ubiquen les empreses, sinó sobretot com a espai natural en el qual les externalitats (o economies externes) positives que configuren l'espai de suport necessari per a la competitivitat de determinats processos productius: l'educació i la formació de la mà d'obra, les infraestructures de recerca, els serveis empresarials i la presència de grups empresarials (proveïdors i/o clients) integrats en el procés. És en aquest conjunt d'externalitats locals, a l'oferta de les quals és molt sensible la localització empresarial de determinats sectors, el que esdevé l'àmbit possible i necessari de la intervenció d'una política industrial competitiva i eficient.

El fonament teòric d'aquesta política de desenvolupament endogen el constitueix el que Marshall va anomenar districtes industrials i, després, Porter ha anomenat clústers, i que, en definitiva, defineixen aglomeracions d'empreses industrials diferents que, localitzades en un mateix àmbit territorial, s'especialitzen en activitats complementàries que juntes elaboren completament un producte o gamma de productes. Algunes evidències empíriques han reforçat la validesa d'aquests models teòrics: els districtes industrials italians (quantificats en 199 per la Llei Bernani de 1997, la qual estableix mesures de suport específiques); els *Mittelstand* del land de Baden-Württemberg en els sectors de les màquines eina, automobilístic, elèctric i electrònic; la configuració dels sectors del moble i del gènere de punt a Jutlàndia (Dinamarca); les agrupacions territorials que configuren a Estats Units el sector de la confecció a l'Estat de Nova York, la informàtica a Silicon Valley o els sectors de la Route 128 al voltat de Boston; i, finalment, l'experiència del País Valencià i l'actuació desenvolupada per l'IMPIVA. Aquest model de desenvolupament industrial vinculat al territori vindria definit, entre altres, pel següents paràmetres:

- a) Descentralització territorial i institucional.
- b) Interrelació entre intervenció i agents receptors.

- c) Especificitat i diferenciació de cada territori productiu.
- d) Cohesió de l'entorn i dimensió del mercat local.
- e) Creació de condicions externes a l'empresa favorables en termes de costos i innovació.
- f) Presència d'institucions intermèdies d'àmbit local per fomentar les externalitats de cada agrupament industrial del territori.

La política industrial de la Generalitat de Catalunya, des de la recuperació democràtica, ha tingut només dos programes de contingut territorial: el programa de suport a la competitivitat dels microclústers (1993-1998) i la petita assignació pressupostària per a zones en regressió demogràfica i escassa industrialització (programa reprès al 1999, després de diversos exercicis de suspensió). Recentment (1999), s'ha endegat una xarxa territorial de centres de suport a la innovació tecnològica (fins a 100 centres) que, fins el moment, no ha comportat la creació de nous centres, sinó l'adhesió d'alguns dels ja existents. És oportú assenyalar aquí que, de fet, la política industrial de la Generalitat, des de 1980, ha comptat només amb un únic document programàtic, el "Pla de foment de la competitivitat de la indústria catalana (1993-1996)", per a l'elaboració del qual no es va comptar amb la participació dels agents econòmics i socials, ni es va arribar a avaluar mai en el seu compliment. L'escassa dedicació pressupostària a la política industrial a Catalunya (sense comptar les partides de recerca i innovació -vegeu àmbit 2 dins d'aquest repte) queda prou de manifest si tenim en compte que la Generalitat destina a aquest concepte el 0,66% del seu pressupost, la mitjana de les CCAA és de l'1,47%, mentre que les CCAA punteres, com el País Valencià o el País Basc destinen l'1,56% i el 2,96%, respectivament, del seu pressupost. Catalunya destina a política industrial una quantitat del seu pressupost inferior que Andalusia (1,09%).

2. Objectius

- 1) Afavorir el creixement econòmic de Catalunya i la creació d'ocupació, mitjançant l'impuls de la competitivitat i la innovació de les seves empreses industrials.
- 2) Reequilibrar econòmicament el territori de Catalunya, arrelant les activitats industrials en les localitzacions més competitives per la presència d'economies externes més favorables.

3. Mesures

- 1) Consolidar i potenciar una política activa de suport als clústers industrials de Catalunya.
- 2) Crear una xarxa territorialitzada de nous centres tecnològics i de serveis a les empreses, adaptada a les característiques i necessitats de cada territori. Aquests centres haurien de comptar, en la seva gestió, amb la presència de les organitzacions empresarials, sindicals i les administracions locals implicades.
- 3) Elaborar un Pla Territorial de Desenvolupament Industrial (2003-2007) el qual, amb la participació en totes les seves fases dels agents econòmics i socials i dels municipis, contemplarà els següents àmbits:
 - a) El mapa de zones amb necessitat de reequilibri, a partir de diferents indicadors: atur, evolució demogràfica, densitat de la població, evolució de la població industrial, renda per càpita.
 - b) Els mecanismes per aplicar polítiques d'inversions específiques que donin resposta a les necessitats de desenvolupament futur del territori.
 - c) Les mesures incentivadores a la constitució i a la creació de noves empreses.
 - d) Els instruments de desenvolupament integral dels territoris, desplegant la normativa que impulsi i reguli els àmbits i procediments de concertació dels agents econòmics i socials.

- e) La regulació dels pactes territorials per l'ocupació, els quals seran assumits com a propis per la Generalitat de Catalunya.
- 4) Impulsar un conjunt de reformes legislatives en els àmbits de la fiscalitat, els sistemes de finançament, la successió empresarial, les aliances i la cooperació empresarial, amb l'objectiu d'estructurar processos de dimensionament empresarial que afavoreixin, a curt i mig termini, l'aparició de grans unitats empresarials en sectors estratègics de l'economia catalana.

ÀMBIT 2: RECERCA, DESENVOLUPAMENT I INNOVACIÓ

1. Diagnosi

La recerca, el desenvolupament i la innovació, principalment en relació al sector industrial, són un dels principals motors del creixement econòmic dels països desenvolupats. Els processos de recerca i desenvolupament (el que s'anomena la R+D) són resultat d'inversions conjuntes o separades del sectors públic i privat que en el conjunt de països de l'OCDE representen, de mitjana, el 2,21% del PIB i en els països que integren la UE l'1,88% del PIB; per contra, a l'Estat espanyol la inversió en R+D arriba amb prou feines al 0,90% del PIB i a Catalunya s'assoleix un valor lleugerament superior de 1,06%.

És cert, doncs, que tant el sector públic com el privat tenen un important camp per córrer per tal de reduir el diferencial en R+D, si més no amb els països que integren la UE, diferencial que afecta de forma negativa a la competitivitat i al potencial de creixement de creació d'ocupació del nostre teixit industrial. Però en aquesta carrera, el lideratge correspon al sector públic i aquesta és una condició que està lluny de complir-se a Catalunya. D'una banda, pel tradicional incompliment de la vigent legalitat estatutària que atorga a la Generalitat de Catalunya les competències exclusives en aquesta matèria, però en la qual l'Estat central reté els fons i la major part dels instruments. D'altra banda, perquè el Govern de la Generalitat no ha fet d'aquesta política una de les seves prioritats de desenvolupament econòmic. Els programes de recerca i desenvolupament del Departament amb competències en matèria industrial representen el 0,41% del total del pressupost de la Generalitat i només el 0,05% del PIB català, mentre que el conjunt de les CCAA destinen, com a mitjana, el 0,48% del seu pressupost, i les CCAA més destacades en aquest àmbit destinen més del doble que Catalunya, el 0,87% del pressupost en el cas del País Valencià i l'1,10% en el cas del País Basc.

La política de R+D s'ha de plantejar avui a Catalunya, amb un teixit industrial divers i majoritàriament integrat per PIMES, en un sistema global d'innovació, en el qual s'ha de prestar atenció al territori –que és on s'ubiquen les empreses i, en molts casos, també vertebrats sectors sencers (clústers)–, a la concertació amb les empreses privades, facilitant un context afavoridor de la innovació amb independència de la seva dimensió, i molt especialment prestant atenció a les universitats i als grups d'excel·lència en recerca que avui acullen. Una política eficaç de R+D a Catalunya no es pot plantejar, per últim, al marge de l'espai europeu.

2. Objectius

- 1) Garantir la capacitat de creixement i de generació d'ocupació del sistema econòmic de Catalunya, mitjançant la millora de la competitivitat de les empreses catalanes.
- 2) Incrementar progressivament la despesa destinada a les activitats de R+D, fins assolir a 2010, que s'hi dediqui un percentatge del PIB de Catalunya no inferior a l'1,90% i prioritzar la seva concentració en sectors de futur en els quals Catalunya té un posicionament rellevant o un bon potencial (biotecnologia, audiovisual, aeronàutica, nous materials, salut, energies renovables, reciclatge i medi ambient, etc.).

- 3) Intervenir de forma decidida, des del sector públic, per tal de redreçar la situació actual de la recerca, el desenvolupament i la innovació a Catalunya.
- 4) Inserir el sistema català de recerca en l'àrea europea de recerca.
- 5) Integrar la funció d'innovació tecnològica en el territori i amb les administracions que el gestionen, en el desenvolupament dels seus sectors productius i el reequilibri territorial.
- 6) Assolir l'efecte d'arrossegament de la inversió privada, de tots els sectors però molt especialment des de l'àmbit de les PIMES, cap a la recerca, el desenvolupament i la innovació.

3. Mesures

- 1) Elaborar i endegar un Pla Nacional de Recerca, Desenvolupament i Innovació (2003-2007) per a Catalunya, amb els següents criteris:
 - a) Multiplicar per tres els recursos pressupostaris anuals, en termes reals, que es destinen als programes de R+D i innovació des del conjunt del Govern de la Generalitat. A aquestes assignacions pressupostàries es podrien afegir les assignacions europees i estatals per a nous programes.
 - b) Millorar la coordinació dels departaments implicats en la innovació tecnològica.
 - c) Crear nous mecanismes, més àgils i simples, per a la col·laboració Universitat-empresa en aquest àmbit.
 - d) Implicar en el disseny i avaluació del Pla, el conjunt d'actors participants: agents econòmics i socials, universitats i centres privats de R+D.
- 2) Introduir mesures específiques per al foment de la recerca i la transferència de tecnologia en l'àmbit universitari:
 - a) Mecanismes competitiu dels grups de recerca.
 - b) Política d'incentius laborals d'estímul de la investigació.
 - c) Millorar els serveis de suport a la recerca i els equips científics.
 - d) Contemplar la funció de transferència de tecnologia com un requeriment dels contracte-programes, entre l'Administració i les universitats.
 - e) Potenciar els parcs científics i incrementar el seu nombre.
 - f) Incrementar la inversió pública en equipaments científics.
- 3) Convertir la Fundació Catalana per a la recerca en un ens de planificació estratègica de l'activitat de R+D a Catalunya i de màrqueting de les actuacions pròpies en aquest àmbit.
- 4) Incentivar l'increment i millora dels mecanismes de finançament privat de la R+D, especialment en les àrees europees prioritàries i en els sectors amb més potencial del país.
- 5) Impulsar els projectes de recerca i innovació interregionals amb Europa.
- 6) Establir vies de finançament públic i altres incentius per a la col·laboració dels sectors públic i privat en projectes de R+D conjunts, el desenvolupament d'infraestructures científiques i tecnològiques i la creació de centres tecnològics territorials.
- 7) Estimular la difusió de la innovació en les PIMES, mitjançant mecanismes específics:

- a) Facilitar a les PIMES d'arreu del territori l'accés a centres tecnològics especialitzats sectorialment, en funció de l'especialització territorial, que proporcionin serveis i instal·lacions per a la R+D.
 - b) Establir una via de finançament públic adreçada a les PIMES, per a la definició de les seves estratègies d'innovació.
 - c) Introduir mecanismes de *seed-capital* per a PIMES innovadores sorgides de l'àmbit universitari.
 - d) Impulsar l'aprovació, per part de l'Estat, de l'ampliació a tots els projectes d'innovació de les PIMES, la deducció del 10% en l'Impost de Societats, que actualment està vigent només per al foment de les TIC.
- 8) Exigir a l'Estat espanyol la descentralització de la política de R+D, actualment definida des del centre, amb el "Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica". Des de l'aprovació de l'Estatut, si exceptuem la recerca agrària, no s'ha produït cap traspàs dels recursos de recerca.

AMBIT 3: INTERNACIONALITZACIÓ DE LA INDÚSTRIA CATALANA

1. Diagnosi

L'any 2001, 164 empreses industrials catalanes, quasi tres quartes parts de les quals eren PIMES (amb una facturació anual inferior als 60 milions d'euros) i moltes amb estructura d'empresa familiar, havien obert 368 establiments filials fora de les fronteres de l'Estat espanyol, en 56 països diferents, esdevenint així empreses multinacionals o, en la denominació encunyada pel *Financial Times*, "multinacionals de butxaca". Les multinacionals catalanes donen feina a quasi 100.000 persones i facturen anualment més de 16.200 milions d'euros. En conjunt, doncs, estem parlant d'un conjunt d'empreses que en el context internacional tenen un abast limitat, però que en el context intern té una significació rellevant, especialment per la progressiva acceleració del fenomen: en relació a 1997, les xifres de 2001, pel que fa a nombre d'empreses, facturació i ocupació, representaven increments superiors al 80%.

Els principals sectors que agrupen les multinacionals catalanes són l'alimentari, el químic i el metal·lúrgic, essent les principals destinacions regionals triades els països de la Unió Europea (25,9% dels establiments), els d'Amèrica Llatina (25,1%) i, en menor mesura, els inclosos en el NAFTA (Nordamèrica, 16,1%). En la notable presència a Amèrica Llatina sembla influir, a més de les consideracions sobre la potencialitat del mercat, les raons d'afinitat lingüística i cultural, així com una certa incentivació de la destinació per part del govern de l'Estat. La propera ampliació de la UE, amb la incorporació d'un nombre important dels Països de l'Europa Central i Oriental (els PECO), pot deixar mal col·locada l'empresa catalana en aquesta àrea, la qual gaudirà de notables avantatges relatius en els àmbits de costos salarials, capacitació de la mà d'obra, a més de comptar amb els avantatges comercials de la UE.

La internacionalització de les empreses industrials, tant pel que fa estrictament a la comercialització exterior, com a l'establiment de filials, ha estat una de les línies principals de la política industrial a Catalunya, amb una xarxa de 30 centres del COPCA a l'estranger com a actiu més significatiu. Però tot i això, l'actuació dels poders públics ha tingut importants mancances que han deixat desprotegides les empreses catalanes en el seu procés d'internacionalització. L'absència d'un criteri orientador definit i la minsa destinació pressupostària, són els problemes que defineixen el marc, però les empreses internacionalitzades es troben amb una manca de política de suport durant el període de maduració de les noves implantacions, la manca d'instruments financers en les destinacions en condicions de preu competitiu i seguretat, o la manca de personal directiu qualificat.

2. Objectius

- 1) Consolidar i impulsar el procés d'internacionalització de les empreses industrials catalanes.
- 2) Orientar l'expansió territorial de l'empresa catalana cap a l'entorn natural del sud mediterrani i cap a els països del Centre i l'Est d'Europa.

3. Mesures

- 1) Multiplicar per tres les partides del departament competent en matèria de política industrial destinades a afavorir la internacionalització de l'empresa catalana.
- 2) Augmentar les modulacions dels ajuts públics per a les destinacions de l'àrea mediterrània i dels PECO. Incrementar la presència de la Generalitat en aquests països.
- 3) Posar en funcionament un instrument públic específic per al finançament del capital circulant per a PIMES amb filials a l'estranger, durant el període de maduració del projecte.
- 4) Crear un sistema de garantia recíproca per a filials d'empreses catalanes amb solvència contrastada, per tal de minimitzar els impactes negatius de les oscil·lacions monetàries i les insuficiències dels sistemes financers de les destinacions.
- 5) Crear un Consorci Català de Suport Logístic (amb participació privada) amb presència als principals port francs del món i que faciliti l'operativitat de les PIMES catalanes en aquestes instal·lacions.
- 6) Implementar un programa, adreçat a PIMES, de foment de la mobilitat transnacional del personal directiu qualificat, amb la subvenció parcial dels costos salarials durant el primer exercici de trasllat a una filial a l'estranger.

ÀMBIT 4: LA DISTRIBUCIÓ COMERCIAL

1. Diagnosi

Catalunya, un país on el comerç té un gran pes en l'economia (per la seva activitat, el seu volum i els llocs de treball que genera), on el petit i mitjà comerç hi té un protagonisme essencial, ha patit durant anys una total manca de previsió de la majoria de les institucions. S'ha permès el desenvolupament de grans zones comercials sense avaluar l'impacte sobre el comerç ja existent i l'impacte sobre les poblacions afectades (fins i tot de seguretat ciutadana, per causa de la desestructuració dels municipis). No s'ha exercit tampoc cap control sobre els principals canals i xarxes de distribució.

El resultat ha estat una situació *de facto* de reestructuració salvatge i l'entrada violenta de multinacionals en el servei comercial impedit el desenvolupament de potents estructures comercials autòctones, les quals són més que mai necessàries per garantir canals de distribució per al producte elaborat a Catalunya. Així, en el terreny de la pròpia regulació del sector, fóra bo afavorir (entre d'altres mesures), la integració horitzontal d'empreses de distribució catalanes, ajudant a la seva expansió, buscant l'equilibri i la supervivència del model comercial català.

Només en els darrers anys, amb l'esforç i pressió dels propis comerciants i el posicionament polític i la pràctica d'ERC a les institucions, sembla que s'ha començat a redreçar la situació. Amb l'aprovació de la Llei d'equipaments comercials de l'any 2000 i el corresponent Pla Territorial Sectorial d'Equipaments Comercials (PTSEC, 2001), ERC va impulsar un nou marc per a les implantacions comercials que potenciava el model comercial català –basat en PIMES autòctones, establertes en trama urbana i amb elevada densitat d'establiments–, i garantia la suficiència i diversitat d'oferta per al consumidor, així com la lliure competència entre formats i

ensenyes comercials. Però queda molt per fer: la pressió constant de les grans multinacionals del sector no afluixa i l'amenaça al model de comerç català no ha desaparegut.

En el futur immediat (2004-2007), cal avançar de forma decidida en dos aspectes principals: la dinamització i modernització de les estructures comercials urbanes i el reforçament del marc d'igualació, per a tots els operadors, de les condicions de competència. En aquest darrer sentit, cal esmentar la tendència del govern estatal, esperonat per les grans empreses de distribució, d'enviar les competències exclusives de la Generalitat (horaris comercials, planificació del sector...) per tal d'impulsar mesures favorables al trencament de l'equilibri entre les diverses fórmules comercials.

El nostre model autòcton i l'amenaça de la gran concentració forània l'hem de defensar no des del proteccionisme institucional, sinó a partir d'una modernització constant i del desenvolupament sostingut de la nostra pròpia xarxa comercial. Hem d'ajudar a aquesta modernització del sector mitjançant la destinació de recursos econòmics, però també aplicant mesures creatives de formació i sensibilització.

2. Objectius

- 1) Potenciar el model de comerç català: basat en PIMES autòctones, establertes en trama urbana i amb elevada densitat d'establiments.
- 2) Coordinar les actuacions normatives i inversores de l'Administració de la Generalitat i l'Administració local en la planificació territorial i la dinamització del comerç de Catalunya. Defensar les competències pròpies de Catalunya en matèria de comerç.
- 3) Establir un marc de concertació interadministrativa i interinstitucional en la tasca de dinamitzar el comerç urbà. Racionalitzar la despesa, democratitzar i buscar l'interès general en la distribució de les subvencions. Implicar les cambres de comerç en la dinamització del teixit comercial català.
- 4) Desenvolupar coordinadament les polítiques actives de formació en el sector comercial.
- 5) Garantir un marc igualador de les condicions de competència entre els diferents formats: recuperació del marc horari d'obertures de 72 hores setmanals i 8 festius anuals, incidència sobre els condicionats financers de l'activitat comercial i acompliment ordenat de la normativa vigent en matèria de comerç a Catalunya.
- 6) Potenciar l'associacionisme en el sector, com a mitjà que dóna força, facilita la formació i la transmissió de la informació. Un associacionisme fort i ben estructurat juga a favor de la supervivència del model de comerç català.
- 7) Impulsar la revisió del PTSEC (Pla Territorial Sectorial d'Equipaments Comercials) per tal de garantir, amb la implicació activa dels ajuntaments, la suficiència d'oferta pels consumidors, la pluralitat de formats, corregir els excessos territorials d'oferta i impedir i redreçar les situacions locals de domini de mercat.

3. Mesures

- 1) Crear el Consorci de Dinamització Comercial de Catalunya, com a ens responsable de la coordinació de les actuacions i programes de dinamització territorial desplegats pel Govern de Catalunya i amb participació dels municipis, les cambres de comerç i les principals associacions de comerciants. Les funcions d'aquest consorci serien, entre altres:
 - a) Definir els criteris de les actuacions de dinamització comercial en funció del desplegament del PTSEC, els POEC (Programes d'Orientació dels Equipaments Comercial), elaborats pels municipis, i les situacions locals de concentració comercial.
 - b) Distribuir els fons per a programes de dinamització i orientació comercial.
 - c) Desenvolupar polítiques actives de formació en el sector comercial.

- d) Impulsar, modernitzar i dinamitzar les fires comercials de Catalunya, augmentant la seva projecció interior i exterior, equipant-les amb les infraestructures necessàries per a un creixement més eficient i racional.
- 2) Impulsar la revisió del PTSEC per al període 2004-2007, no només amb criteris purament quantitativs, sinó aplicant-hi també criteris de caràcter qualitativs: diferenciar les funcions de cada concentració comercial (ciutats tradicionalment comercials, capitals de comarca, ciutats secundàries, pobles petits), jerarquitzar les implantacions, les diferents tipologies de compra que es poden donar en cada zona, el transport públic i les comunicacions. En aquest apartat serà també fonamental avançar cap a la limitació de la quota comercial dels grans grups econòmics, garantint la competència real dins del món del comerç, en benefici del propi comerç i del consumidor, extremant les mesures de control del grau de concentració empresarial en el sector.
 - 3) Revisió de la metodologia de classificació dels sectors comercials per acostar-ho cada vegada més a la realitat (noves estructures subsectorials i les noves tendències de consum i compra).
 - 4) Controlar la realització dels POEC per part dels municipis:
 - a) Vigilar que l'ús de la superfície de lliure disposició amb què compten els municipis pel sol fet de realitzar un POEC respongui a criteris objectius i demostrables de necessitat i no a l'especulació.
 - b) Que la Comissió d'Equipaments Comercials sigui un instrument tècnic-polític efectiu per avaluar l'acompliment de la normativa que regula el PTSEC en la realització dels POEC.
 - c) Dissenyar un instrument normatiu transparent per avaluar la reversió de plusvàlues generades per noves grans implantacions cap a la dinamització del comerç preexistent.
 - 5) Mantenir l'actual situació pel que fa a horaris comercials a Catalunya (la jornada màxima de 72 hores d'obertura al públic i l'obertura durant 8 dies festius com a màxim, limitat al període de Nadal-Reis i els primers diumenges de rebaixes), amb una política activa de preservació de les competències del Govern de Catalunya en aquesta matèria i d'oposició a les mesures liberalitzadores que s'impulsin des del govern de l'estat. Defensar
 - 6) Control de l'ocupació laboral en el sector comercial:
 - a) Evitar les contractacions sistemàticament precàries.
 - b) Controlar els horaris i jornades laborals.
 - c) Afavorir les polítiques formatives dels treballadors actius el sector.
 - 7) Previsió de les necessitats comercials: ordenació urbana contemplant el comerç com un factor més de planificació, conjuntament amb l'urbanisme, les polítiques de mobilitat i de recollida de residus.
 - 8) Impulsar la formació reglada de nous joves comerciants (empresaris de la distribució comercial).
 - a) Recuperar la figura de l'ATC (assessor tècnic comercial) com a un professional preparat i especialitzat per assessorar el sector de la distribució comercial.
 - b) Impulsar una escola pública, dotant-la dels recursos necessaris, per garantir la formació i el prestigi professional de l'ATC.
 - c) Garantir la formació de dependents en estudis reglats i lligar la seva contractació a aquesta formació per evitar situacions d'abusos en el sector i de precarietat laboral.
 - 9) Adaptar a les característiques de cada sector comercial les mesures d'ordenació comercial, formació, renovació d'estructures comercials col·lectives i foment de la cooperació comercial.
 - 10) Impulsar el Pla de Dinamització Comercial de Catalunya:
 - a) Garantir que les cambres de comerç participin i col·laborin en els plans de dinamització, aportant els recursos necessaris, els quals han de sortir de les quotes obligatòries que hi aporten els comerciants.
 - b) Aconseguir que els comerços que estan ubicats en una zona on s'aplica un pla de dinamització comercial paguin la quota de l'associació que gestiona el pla, fent així que

- el cost de la dinamització d'una àrea no recaigui només sobre alguns comerços quan acaba beneficiant a tothom.
- c) Assegurar que els Plans de Dinamització responguin a objectius i estratègies de millora del comerç i de la seva promoció a mitjà i llarg termini. Vetllar, a través de les comissions de seguiment, de les subvencions i dels criteris d'atorgació.
 - d) Dins del Pla de Dinamització Comercial de Catalunya, tenir especial cura de la situació dels mercats municipals, impulsant la seva modernització i competitivitat. El mercat municipal es configura com un dels elements més importants en la dinamització del comerç urbà i de la cohesió del teixit social dels barris, pobles i ciutats.
- 11) Impulsar la creació d'una targeta de crèdit unificada que garanteixi uns mateixos costos per a tot el sector del comerç, el turisme i la restauració, evitant les actuals situacions d'abús i arbitrarietat per part de les entitats financeres. Fer possible la seva identificació per les associacions de comerciants amb la marca de la seva zona.
- 12) Impulsar a través de les institucions una gran campanya de fidelització dels compradors al petit i mitjà comerç. Realitzar campanyes de comunicació específiques.
- 13) Empènyer la normalització lingüística en el sector del comerç i el consum:
- a) Facilitar i promoure la formació lingüística necessària per garantir l'atenció al consumidor en català.
 - b) Garantir l'etiquetatge de productes en català.
 - c) Donar ajuts i assessorament a la retolació en català dels establiments comercials.
 - d) Reforçar la capacitat inspectora per tal de garantir l'acompliment de la normativa vigent al respecte.
- 14) Informació als comerciants sobre el medi ambient, formació i sensibilització, com a generadors socials d'opinió. Impulsar el reciclatge facilitant la tasca al comerciant, amb assessorament i suport tècnic directe.
- 15) Promoure iniciatives de comerç just, garantint la transparència de la seva gestió i els seus objectius d'ètica i justícia social. Promoure i garantir un comerç exterior basat en el respecte i equiparació dels drets socials dels treballadors/es.

ÀMBIT 5: SECTOR FINANCER

1. Diagnosi

El sistema financer és un sector estratègic per al desenvolupament econòmic de qualsevol país, ja que és a través seu com es canalitza l'estalvi dels diferents agents econòmics cap a la inversió, entre d'altres. En aquest sentit, una de les característiques més destacables de Catalunya és la importància que representa l'estalvi personal, el que realitzen les famílies del conjunt de la seva renda un cop pagats els impostos, en el conjunt de l'estalvi del país. Es considera que l'estalvi personal és un element clau per al finançament de l'economia catalana, ja que suposa la meitat de l'estalvi total dels agents econòmics i arriba a representar un 10% del seu PIB.

Per tant, resulta imprescindible disposar d'un bon sistema financer per tal de canalitzar de manera adequada aquest alt volum d'estalvi i assegurar, així, el creixement futur del país. Tot i això, és veritat que les limitacions competencials de la Generalitat li deixen un marge estret en matèria d'ordenació del sistema financer. Però cal aprofitar les escletxes que encara li resten per tal de desenvolupar una política valenta i decidida en aquest sector.

Cal recordar que pel que fa a les caixes, l'Estatut dóna competències exclusives a la Generalitat i que aquestes entitats són un dels fets diferencials del nostre país. Efectivament, les caixes

d'estalvis tenen Catalunya com la regió de referència a l'Estat espanyol: a Catalunya es concerten el 25,03% dels dipòsits del conjunt de totes les caixes d'estalvis espanyoles, el 24,32% dels crèdits i el 24,26% de les oficines. D'altra banda, el pes de les caixes dins del conjunt del sistema financer (bancs, caixes i cooperatives) és més alt a Catalunya que a la resta de l'Estat: la quota de crèdit de les caixes a Catalunya és del 51,6% el 1999 (quan a l'Estat és del 41,9%), la quota de dipòsits del 67,6% (a l'Estat 50,8%) i la quota d'oficines del 61% (a l'Estat del 47%). L'activitat de les caixes d'estalvis a Catalunya és realment important, superant en molts aspectes als mateixos bancs i no és d'estranyar, doncs, que les caixes d'estalvis catalanes representin el 35,8% de les oficines de tot el territori estatal, fet que representaria unes quotes de dipòsits i de crèdits molt elevades, segurament properes al terç del conjunt espanyol.

Les caixes d'estalvis, en ser les principals entitats per les quals es canalitza l'estalvi dels catalans i catalanes (més de la meitat de l'estalvi personal del país) i per la seva tradició i arrelament històric al nostre territori, han de tenir una legislació molt més acord amb la seva realitat. La Generalitat ha de tenir un control més important de la seva activitat i s'han d'implicar de manera més evident en el compliment dels objectius fundacionals que tenen com a entitats de caràcter benèfic-social: el desenvolupament econòmic i social de Catalunya.

Les mutualitats de previsió social són uns altres òrgans que canalitzen l'estalvi privat (en aquest cas en la cobertura de riscos) en una fórmula jurídica sense afany de lucre, sobre la qual la Generalitat té competència exclusiva –no sempre respectada del tot pel govern de l'Estat– i que té una forta implantació a Catalunya, amb 155 mútues, prop de 800.000 socis i uns actius superiors als 600 milions d'euros (amb dades de 2002). En aquest sector, també és necessària una acció de regulació més moderna, democràtica i operativa dels seus òrgans de govern, per tal de garantir el sanejament estructural i de garantir la seva competitivitat com alternativa al sector assegurador mercantil.

2. Objectius

- 1) Crear un instrument públic específicament català d'intervenció en el sector financer.
- 2) Garantir la implicació del sistema financer català en el desenvolupament del teixit econòmic de Catalunya i el reequilibri territorial de la nació.
- 3) Millorar les mesures de transparència i control intern de les caixes d'estalvi catalanes, així com aprofundir proporcionalment a la seva captació d'actius i la inserció de la seva activitat social a Catalunya de les entitats que operen al nostre territori.
- 4) Recuperar l'origen social de les caixes d'estalvi catalanes.
- 5) Impulsar la capacitat operativa i la implantació a Catalunya de les mutualitats de previsió social, tot millorant la capacitat de control públic, l'agilitat en la seva operativa i la transparència de la seva gestió, per fer d'aquestes entitats la referència en el sector de la cobertura de riscos, especialment en l'àmbit de les petites empreses i autònoms.

3. Propostes

- 1) Ampliar les competències de l'Institut Català de Finances per tal de convertir-lo en un instrument de disciplina del sector financer i un agent operatiu del sector, esdevenint, *de facto*, el Banc Públic Català.
- 2) Reformar la Llei de Caixes de Catalunya per tal d'introduir mesures en els següents àmbits:
 - a) Transparència, democràcia i control intern: inclusió del Parlament de Catalunya com a nou sector representatiu, canvis en el procés d'elecció dels membres de cadascun dels sectors, creació de la figura del Defensor del Client nomenat pel Parlament de Catalunya, limitacions i controls per totes les persones que hagin estat membres del consell d'administració d'alguna caixa, pel que fa a futures relacions empresarials o mercantils amb la caixa.

- b) Inversió: necessitat d'autorització per part del Govern de les inversions en la concessió de grans crèdits o la concentració de riscos en una persona, destinació d'un percentatge mínim dels recursos captats a Catalunya a inversió al territori català...
 - c) Obra social: delimitació del percentatge dels excedents que les caixes han de destinar a obra social, establiment de criteris clars en l'assignació d'aquests recursos a projectes concrets, prioritització en l'activitat benèfic-social de les caixes d'estalvi en el desenvolupament econòmic, social i cultural de Catalunya a través dels criteris fixats pel Parlament.
 - d) Caixes d'estalvis foranes: establir l'obligació de que les caixes d'estalvi amb domicili central fora de Catalunya, inverteixin a Catalunya un percentatge de la seva obra social total equivalent al pes relatiu del seu negoci al nostre país.
 - e) Implicació de les caixes d'estalvi en la provisió d'habitatge social.**
- 3) Impulsar la participació de les entitats de crèdit en la provisió de capital per al desenvolupament de nous projectes empresarials:
- a) Facilitar la creació d'instruments financers (capital risc, societats de garantia recíproca, *bussiness angels*, etc.), fins i tot amb participació pública.
 - b) Creació d'un fons d'aval de crèdits destinat, específicament, a nous emprenedors que desenvolupin la seva activitat en l'àmbit dels nous filons d'ocupació catalogats al Llibre Blanc del Pacte per l'Ocupació a Catalunya. Aquest fons comptaria amb la participació de l'Administració.
 - c) Modificar la insuficient actual normativa, a partir de la incorporació del Fons Social de les Caixes al finançament d'accions vinculades a nous projectes empresarials, en especial els vinculats als nous filons en el territori.
- 4) Reformar la Llei de Mútues de Previsió Social seguint els següents principis:
- a) Millora de la fiscalitat de les aportacions per part de privats a les mútues.
 - b) Consolidar el sector com a referència de cobertura de riscos per a professionals, autònoms i petites empreses, impulsant la modificació de les lleis estatals que permetin convertir el sector en alternativa voluntària a la Seguretat Social.
 - c) Agilitar el procediment de llançament de nous productes.
 - d) Incrementar la transparència de la funció intrentora de l'Administració pública, tot i augmentar els controls democràtics i garanties de la gestió de les mútues.

Repte 5. Enfortir l'economia de la identitat i la qualitat

ÀMBIT 1: SECTOR TURÍSTIC

1. Diagnosi

La terciarització i internacionalització de l'economia catalana han configurat el turisme com una de les activitats centrals de l'economia catalana. Any rera any, Catalunya bat rècords en aquesta àrea. A la gran presència de turisme exterior, s'hi afegeix una gran força del turisme interior català.

És indubtable la importància i la força del turisme en el conjunt de l'economia catalana. Només per donar algunes dades, Catalunya representa prop del 2% de la quota del mercat mundial i ocupa la setzena posició a nivell global en el turisme internacional. Parlem d'una xifra al voltant dels 13 milions de turistes de fora de l'estat i al voltant de 4'7 milions turistes de la resta de l'Estat, que arriben i s'estan com a mínim una nit en el nostre territori. Si ens referim al turisme interior català, el moviment és de 4 milions de viatgers anuals, a part dels viatges a segones residències que el volum total arriba als 10 milions de viatgers. Tot plegat parlem de 32 milions de viatgers. El total de pernотacions arriba als 200 milions. Econòmicament el turisme representa el 10% del PIB de Catalunya.

Per tal de competir amb la resta d'oferta turística en una àrea, la mediterrània, de gran concurrència, es fa necessària una planificació acurada d'aquests tipus d'activitats. L'administració té en aquest camp unes responsabilitats irrenunciables i ha d'intervenir en la seva ordenació.

La consolidació i eventual millora del sector turístic català exigeix, però, un seguit d'actuacions prioritàries i urgents en tres aspectes principals: la remodelació de la política de promoció dels recursos turístics i les demarcacions turístiques de Catalunya, la planificació del desenvolupament de les infraestructures turístiques per tal de fer compatible el potencial de creixement econòmic, l'equilibri territorial i la sostenibilitat ambiental de l'activitat, i, per últim, la configuració d'un sistema de finançament dels recursos públics que, sobre el territori, permetin el desenvolupament de les activitats turístiques en condicions de qualitat i de futura viabilitat.

Una gestió seriosa i responsable del turisme a Catalunya ha de garantir que el flux econòmic que genera es reinverteixi en el conjunt del país: en el comerç, en la indústria, en l'agricultura. Ha de ser un motor econòmic (un de més entre d'altres) que permeti al país funcionar i generar riquesa i benestar social. Justament per tot això, cal no caure en el perill que suposa el monocultiu turístic, que acaba malmetent el país i hipotecant el futur. No és bo que a bona part del territori, el turisme sigui l'únic dinamitzador econòmic.

2. Objectius

- 1) Fer de la marca Catalunya i de les marques turístiques incloses en el seu àmbit territorial uns productes reconeguts internacionalment i diferenciats d'altres ofertes en tots els segments del mercat.
- 2) Basar la promoció turística interior i exterior en la pròpia identitat nacional; tenint especial cura en els aspectes vinculats al patrimoni, la cultura i la història, facilitant l'autoidentificació nacional i el reconeixement exterior.
- 3) Garantir la diversitat de models turístics al país, en consonància a la diversitat territorial, mediambiental i humana que ens caracteritza. És important que a cada lloc es desenvolupi el tipus de turisme més adient a les pròpies especificitats.
- 4) Facilitar la modernització, la professionalització i el creixement del conjunt del sector turístic.

- 5) Desenvolupar el posicionament de Catalunya en els segments del turisme cultural i medioambiental sostenible. Estendre a tots els models turístics de Catalunya els criteris de respecte a la pròpia identitat nacional, la protecció i coneixement del propi patrimoni, al caràcter mediterrani del nostre territori i de les limitacions naturals que això imposa.
- 6) Garantir el finançament i la implicació de tots els sectors institucionals, econòmics i socials en les inversions per tal de promocionar i desenvolupar el turisme i, alhora, mantenir la qualitat del paisatge urbà, de l'entorn ambiental i territorial i del manteniment dels recursos turístics, sense la qual és impossible oferir un model turísticament atractiu.

3. Mesures

- 1) Impulsar la tasca de l'agència Catalunya Turisme en la promoció directa en els mercats emissors dels aspectes que identifiquen i individualitzen la marca turística Catalunya i, en particular, les accions adreçades a incrementar el potencial dels elements patrimonials, culturals i històrics propis de Catalunya.
- 2) Coordinar i ampliar la implicació financera des del Govern català de les tasques de promoció i comercialització, donant suport a les iniciatives locals públiques i privades, garantint sempre l'exactitud i el respecte a la realitat nacional i territorial del nostre país en la seva promoció turística, tant en la promoció interior com en l'exterior.
- 3) Establir una línia pressupostària específicament destinada a facilitar la conversió en recurs turístic d'elements significatius del patrimoni històric i artístic de Catalunya.
- 4) Elaborar i aprovar el Pla Territorial de Turisme de Catalunya, amb l'objectiu de garantir un desenvolupament territorialment equilibrat i sostenible dels recursos turístics. El Pla tindrà com a funcions principals:
 - a) Realitzar l'estimació territorialitzada dels recursos turístics disponibles.
 - b) Assenyalar les àrees amb saturació i les deficitàries, tenint en compte el seu impacte econòmic, territorial i ambiental de l'activitat turística que s'hi desenvolupa.
 - c) Determinar els criteris d'actuació, vinculants per les administracions i els operadors privats, que han de conduir al reequilibri territorial.
 - d) Fomentar en l'entorn empresarial una cultura de desestacionalització de les vacances per tal de permetre allargar la temporada d'activitat turística i defugir la massificació.
- 5) Coordinar les actuacions entre els diversos estaments econòmics, polítics, institucionals i socials en la planificació global del turisme a Catalunya tenint especial cura en l'atracció d'empreses i nous segments d'activitat professional al voltant de l'activitat turística: reunions, negocis, convencions.
- 6) Resoldre el finançament dels municipis turístics mitjançant la creació d'un instrument fiscal específic, de caràcter finalista, el fet imponible del qual estaria vinculat a l'estada dels turistes. Aquest instrument podria tenir caràcter d'impost autonòmic amb la cessió d'un percentatge mínim del 50% als municipis, amb l'objectiu de fer front a les despeses derivades de la promoció del conjunt de la marca Catalunya i les de manteniment de la qualitat territorial de les demarcacions.
- 7) Modernitzar les instal·lacions actuals i aplicar amb major rigor els criteris de qualificació dels centres turístics. Cal incentivar especialment un turisme de qualitat, basat en oferir un producte de qualitat i que no és sinònim d'oferir només producte per a consumidors d'*alt standing*.
- 8) Millorar les infraestructures, especialment en comarques en què l'impacte turístic de temporada genera unes oscil·lacions importants de la població durant un curt període de temps. Realitzar actuacions concretes que facilitin la mobilitat generada pel turisme, especialment en l'àmbit de la senyalització, i n'impulsin un model més racional. Dotar de nous i millors serveis el conjunt del territori: infraestructures, comunicacions, senyalització, accessibilitat, xarxa viària i mobilitat. Tenir una especial cura en desenvolupar una política de transport públic que també pugui donar servei al turisme.
- 9) Professionalitzar el sector i polítiques de formació:

- a) Creació de noves escoles que cobreixin totes les especialitats. Garantir la formació de professionals en estudis reglats. Lligar la seva contractació a la formació.
 - b) Facilitar la formació lingüística del català, per tal de garantir l'ús i l'atenció en català. A més a més, facilitar la formació lingüística necessària per garantir una atenció correcta del turisme exterior.
 - c) Garantir la formació específica del personal de nova contractació. Fomentar el reciclatge del personal antic. Incentivar una política de contractacions en el sector per tal de fer front a la manca de personal en el sector.
- 10) Garantir una atenció especial al compliment dels convenis del sector; garantint la protecció laboral, sovint en condicions precàries, especialment en les grans àrees turístiques. Incrementar l'activitat inspectora per tal de garantir l'estricta aplicació de la llei pel que fa a l'intrusisme professional dins del sector (guies turístics, organitzadors d'activitats turístiques, etc.).
- 11) Trobar mecanismes de coordinació eficaços entre les àrees de govern interrelacionades amb l'activitat turística, com el medi ambient, cultura, obres públiques i infraestructures, transport, comerç i treball.

ÀMBIT 2: AGRICULTURA

1. Diagnosi

La presentació del Llibre Blanc del sector agrari llargament reclamat, posa damunt la taula dèficits de l'agricultura del nostre país que molts ja sabíem però, que a hores d'ara, s'han fet més evidents. La dispersió parcel·lària, una dimensió insuficient de les explotacions, falta d'infraestructures, insuficient desenvolupament de les cooperatives i del sector productiu etc., fan que l'agricultura tingui serioses dificultats per afrontar els nous reptes d'aquest segle XXI.

L'ampliació de la Unió Europea, el ràpid procés de globalització, les repercussions de la reforma de la Política Agrària Comunitària (PAC) i la manca de reconeixement per part de la societat urbana creen unes incerteses que des de l'Administració i especialment del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP), han de respondre de manera clara, proposant el model d'agricultura que volem i quins mecanismes posarem per facilitar-ne l'adaptació.

Des d'ERC sempre hem tingut clar quin model de pagesia volem en el territori: l'explotació familiar agrària. Aquesta, tradicionalment assentada en el territori, vertebradora de l'espai rural, ha tingut i té una funció no solament productora d'aliments propers i de qualitat, sinó que manté valors culturals i tradicionals que conformen la societat catalana. També gestiona un territori, el manté net i ordenat i actua de motor econòmic dels nostres pobles, estenenent-se amb petites indústries de caràcter agroalimentari. L'explotació familiar agrària té una qualitat intrínseca, i aquesta és la gran capacitat d'adaptació als canvis que ha sofert durant el segle XX. El valor humà dels nostres pagesos ha fet que sigui un dels seus principals actius. No és el mateix la pagesia dels anys 70 que la que tenim ara mateix. La necessitat d'afrontar els canvis obliga a tenir instruments adequats, que responguin a la necessitat real del sector i que no siguin utilitzats per negar-li l'adaptació als nous temps.

A partir de la recentment aprovada Llei d'Orientació Agrària pel Parlament de Catalunya, ERC ha de basar el seu esforç en canviar la tendència actual de renúncia i despoblament de les nostres comarques, i aprofitar tots els recursos humans de la nostra pagesia, i retornar-li la confiança en el futur, dotant-la dels instruments necessaris per afrontar els nous reptes de la globalització sobre la base d'una agricultura moderna, competitiva i respectuosa amb el territori.

És inevitable dotar d'un marc financer adequat per tal de desenvolupar el contingut de la Llei d'Orientació Agrària. Catalunya és de les regions Europees que dediquen menys pressupost a la política agrària. L'adaptació dels nous reptes estructurals i els canvis en les regles de joc internacionals obliguen per una part a aprofitar el Pla de Desenvolupament Rural (PDR) assignat al DARP (el mes de juny del 2001, només s'havia gestionat el 7% cent del pressupost aprovat, 7.200 milions de ptes.) a seguir aquest procés. Això pot provocar perdre els recursos comunitaris assignats no compromesos (PDR 2000-2006, 56.407 milions de ptes. globals).

2. Objectius

- 1) Consolidar l'empresa familiar agrària: sobre la base d'una empresa familiar agrària moderna, competitiva, respectuosa amb el territori, que integri els nous valors de la sostenibilitat i la multifuncionalitat, podem garantir una diversificació de l'activitat, el reequilibri territorial mantenint els nostres pobles vius i dotar la indústria agroalimentària, aprofitant la base del món cooperatiu que ja tenim, dels productes de qualitat que demana.
- 2) Impulsar el reequilibri territorial: canviar la tendència actual de renúncia i despoblament de les nostres comarques, aprofitar tots els recursos humans i econòmics i retornar-li la confiança en el futur són també prioritats d'ERC. Hem de valorar també la diversitat de la nostra pagesia. La diferent situació geogràfica i l'especialització del sector han fet aparèixer molt clarament diferents pagesies i diferents problemàtiques sectorials que caldrà abordar amb Plans d'Actuació Sectorials, tenint en compte la situació real del territori.
- 3) Garantir una producció d'aliments de qualitat: la funció principal de l'agricultura i la ramaderia és la de produir aliments per la societat. Uns aliments que han de tenir la màxima garantia, qualitat i respecte amb el medi que demana la nostra societat.
- 4) Assegurar la utilització racional i sostenible dels recursos naturals necessaris per a l'activitat agrària, especialment de l'aigua: l'aigua és una part fonamental en la producció agrària. Cal tenir en compte diversos aspectes a l'hora de valorar la utilització dels recursos hídrics i fer una política de racional de l'aigua en l'agricultura.
- 5) Impulsar una reestructuració dels instruments polítics de desenvolupament de l'activitat agrària a Catalunya i ampliar el marc financer públic de suport.

3. Mesures

- 1) Reconèixer la importància i especificitat de l'activitat econòmica de l'explotació agrària familiar:
 - a) Modulació d'ajuts, donant prioritat a l'explotació directa.
 - b) Redacció de Plans Estratègics d'Actuació per sectors d'activitat.
 - c) Reconeixement del paper de la dona en l'activitat agrària i promoure la seva incorporació.
 - d) Creació d'una Mútua Catalana d'Assegurances agràries.
 - e) Reconeixement de l'especificitat del sector agrari a efectes fiscals.
 - f) Manteniment del REAAS i equiparar-lo en prestacions al règim general.
 - g) Incorporar els productors en el procés de comercialització i distribució.
 - h) Regular l'activitat agrària a temps parcial.
 - i) Ordenar l'activitat ramadera intensiva amb criteris de sostenibilitat i territorialitat.
 - j) Assegurar la transferència tecnològica amb la participació de les universitats.
 - k) Dotar de més mitjans la formació professional i promoure la formació continuada dels professionals de la pagesia.
 - l) Diversificar l'activitat agrària potenciant els productes tradicionals.
 - m) Adaptació de la nova PAC al model agrari català.
 - n) Promoure l'agroturisme com a complement dins de l'activitat agrària.
- 2) Garantir la producció d'aliments de qualitat:
 - a) Garantir la traçabilitat dels productes en tota la cadena alimentària.
 - b) Producció integrada. Dotar-la dels mitjans tècnics i d'investigació per fer un producte de qualitat i competitiu.
 - c) Potenciar, diversificar i consolidar la indústria agroalimentària, preferentment del món cooperatiu.
 - d) Tenir en compte el principi de Sobirania Alimentària.
 - e) Promoure la producció de qualitat, ecològica i tradicional.
 - f) Plans sectorials d'adaptació a les normatives de caire agroambiental.

- g) Organitzar organismes interprofessionals que regulin les activitats de transformació i comercialització de productes agraris per garantir una justa redistribució dels preus.
- 3) Millorar la inserció de l'activitat agrària en la gestió del territori:
- a) Llei d'Espais d'Interès Agrari.
 - b) Reconeixement de la multifuncionalitat de l'agricultura. Adaptar les normatives de les noves orientacions de la política agrària.
 - c) Garantir les infraestructures necessàries pel desenvolupament de l'activitat agrària.
 - d) Crear mapes d'actuació agrària. Prioritzar les actuacions en zones desfavorides i periurbanes.
 - e) Tutelar des de l'Administració la reparcel·lació i el mercat de terres, per afavorir explotacions viables prioritzant l'accés a l'explotació agrària directa.
 - f) Pla d'Electrificació Rural.
 - g) Accés real a la xarxa en el món rural.
- 4) Desplegar els contractes territorials: el Contracte Territorial és el compromís per una part de la pagesia i de l'altra la societat, on les dues parts es comprometen a fer una sèrie d'actuacions. Els pagesos, el compromís en la producció d'aliments, gestió del territori i dels recursos naturals sota els principis de traçabilitat i multifuncionalitat. De l'altra la societat, reconeixent la feina de gestió del territori aportant-hi els recursos i eines necessàries per poder-ho portar a terme. Els contractes territorials han de suposar una evolució en positiu de les actuals explotacions prioritàries, d'on ha partir del reconeixement d'esdevenir un model d'economia contractual on quedarien delimitades les funcions i responsabilitats de cada part. El Contracte Territorial ha de servir per modernitzar l'empresa agrària, integrant-hi els nous valors de traçabilitat i multifuncionalitat. Una eina que ha de ser garantia per adaptar les actuals explotacions als reptes que suposen l'evolució de l'economia mundial, la nova PAC, acords de l'OMC, procés de globalització etc. sobre la base d'un món rural català amb explotacions repartides pel territori. Així mateix, caldrà tenir en compte les diferents situacions territorials i necessitats del subsector i comarques a l'hora de desplegar els contractes i adaptar-los amb propostes diferenciades depenent de cada situació concreta. El contracte territorial està integrat pels següents elements principals:
- a) Observatori de l'empresa agrària. Òrgan format per l'Administració i les organitzacions professionals que haurà de definir qui ha de tenir accés als contractes territorials, mecanismes de reestructuració, i fer un seguiment de l'evolució i adaptació de l'empresa agrària.
 - b) Pla tècnic de gestió. Representa una radiografia de les explotacions, on determinarem la viabilitat econòmica, l'estructura, mancances i valors territorials i mediambientals. Es valorarà també la situació geogràfica i el grau de desenvolupament. Aquest Pla Tècnic determinarà l'accés a les ajudes.
 - c) Ajuts: instruments que l'administració posarà a l'abast del pagès per dur a terme una gestió sostenible de l'activitat, recolzada pel Pla Tècnic de gestió, com ara els Fons de terres –per tal de garantir unes dimensions viables de les explotacions prioritzant l'accés a la terra, entès com un mitjà de producció, a aquelles explotacions que acreditin una insuficient dimensió que posa en perill la seva viabilitat econòmica. D'altra banda facilitaria l'accés a la terra dels joves pagesos que volen incorporar-se a l'activitat-, el Fons de quotes –prioritzant igualment en el seu repartiment, les explotacions prioritàries i els joves i amb criteris territorials i de suficiència estructural-, i, finalment, els plans de modernització -accés al R+D i accés al mercat-.
 - d) Compromís de gestió sostenible. Compromís que adquireix el pagès a canvi dels ajuts que l'Administració posa al seu abast. Compromís en definitiva davant la societat, de portar a terme una gestió eficaç i respectuosa dels recursos naturals garantint la producció d'aliments de qualitat.
- 5) Impulsar la nova cultura en la gestió de l'aigua: basada en els següents criteris:
- a) Nous recs. Garantir un subministrament adequat en els nous regadius. Assegurar la viabilitat de les infraestructures hidràuliques amb polítiques de restitució de les inversions a l'Administració adaptades a la rendibilització real de les explotacions afectades.

- b) Recs consolidats. Cal anar cap a un Pacte d'Utilització i Modernització d'infraestructures de l'aigua d'ús agrícola entre l'Administració i les diferents comunitats de regants que proposi mesures realistes en la utilització i estalvi de l'aigua. I la redistribució atenent les necessitats del sector.
 - c) Reequilibri territorial. Garantir l'accés a la utilització de l'aigua en el desenvolupament i reequilibri territorial en la distribució de recursos hídrics. L'estalvi en l'aigua d'ús agrícola ha de servir per garantir el reequilibri territorial.
 - d) Aprofitament d'aigües residuals. Aprofitament de les aigües residuals per l'ús agrícola, previ compromís de l'ACA que garanteixi que està exempta de residus i és aprofitable per l'activitat agrària.
- 6) Reformar els instruments de gestió pública: el sector agrari necessita un instrument polític que garanteixi una política agrària adaptada als nous temps. El DARP, tal com el coneixem avui, s'ha caracteritzat per una falta d'iniciativa i cap mena de criteri a l'hora d'organitzar el sector i liderar l'adaptació a les diferents reestructuracions de la política agrària de la Unió Europea. Per això, en proposem una reestructuració, adaptada a la nova visió integrada i multifuncional de la política agrorural de la Unió Europea, amb els següents criteris:
- a) Consolidar l'Administració Agrària com administració de serveis: delegar la prestació de Serveis agraris a entitats col·laboradores, potenciar les delegacions comarcals, simplificar els tràmits burocràtics.
 - b) Crear un Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Medi Rural: amb competències en la garantia alimentària en tot el procés de producció, elaboració i distribució, la gestió mediambiental que es desprèn de l'activitat agrària i en medi rural (infraestructures, reequilibri territorial i ordenació de l'activitat en el medi rural).
 - c) Accés directe a les Institucions Europees: com a Administració única ser present a Europa per defensar un model propi de gestió agrària i rural.
- 7) Dotar la política agrària d'un marc financer adequat per desplegar la Llei d'Orientació Agrària i poder garantir els recursos necessaris per dur a terme una intervenció real en el sector: juntament amb una correcta gestió del PDR, és necessari un paquet de mesures agràries complementàries que reforcin una mínima adaptació de l'estructura agrària catalana, recuperant el dèficit financer acumulat durant els darrers anys. Proposem aquí una equiparació progressiva real a nivell Europeu en despesa financera agrària a les entitats subestats dels Quatre Motors d'Europa.

ÀMBIT 3: SECTOR PESQUER

1. Diagnosi

Catalunya és un país amb un perímetre de costa important i una tradició pesquera igualment important. Malgrat això, al nostre país mai no hi ha hagut una política pesquera que hagi tingut en compte la realitat socioeconòmica i la sostenibilitat del recurs pesquer. Avui ens trobem amb una flota fortament subvencionada i que té una capacitat extractiva superior al potencial dels nostres recursos, cosa ens ha abocat a la seva sobreexplotació. D'altra banda, es mantenen dèficits notables, no només pel que fa a temes de gestió, sinó també de comercialització, formació professional, recerca i polítiques socials.

El nostre projecte es fonamenta en la proposta d'un nou model de gestió pesquera amb perspectiva de mitjà i llarg termini. Aquesta proposta parteix de la resposta a la pregunta: com volem el futur de la pesca a Catalunya?

Com en el cas de qualsevol altre recurs natural renovable, els nostres objectius són la sostenibilitat de l'explotació i la cerca dels òptims de rendiment a llarg termini que no posin en perill el futur del recurs.

Com en el cas de qualsevol altra activitat econòmica, és també el nostre objectiu assegurar la viabilitat econòmica de l'activitat pesquera extractiva.

D'altra banda, la gestió de la pesca s'ha de basar en la interacció entre els tres elements que hi són fonamentals: el sector pesquer, l'Administració pública i la ciència. Aquests tres elements han d'analitzar, debatre, proposar solucions i planificar el curt, mitjà i llarg termini de la pesca d'una manera col·legiada. Cal dir que res d'això ha estat endegat a Catalunya, ni pel Govern autonòmic ni pel central.

2. Objectius

- 1) Garantir la sostenibilitat de l'explotació pesquera a Catalunya a llarg termini en un marc de respecte a la natura.

3. Mesures

- 2) Crear una mesa de discussió sector-administració-científics (biòlegs, economistes, sociòlegs). El Centre de Referència en Pesca, recentment aprovat, pot acomplir aquesta funció. La funció d'aquesta Mesa seria l'anàlisi conjunta dels problemes i la recerca de solucions.
- 3) Potenciar la recerca científica.
- 4) Realitzar regularment l'avaluació dels recursos tot actualitzant el seu estat i el seu potencial.
- 5) Incorporar les eines de gestió reconegudes i recomanades internacionalment (codi de conducta de la pesca responsable, mesures tècniques, gestió de l'esforç pesquer, enfocament ecològic, plans de recuperació, àrees protegides, principi de precaució). Contemplar la possibilitat de comptar amb assessorament extern.
- 6) Produir anàlisis econòmiques de l'activitat pesquera (en particular en referència a les subvencions, procés de formació de preus i mercats).
- 7) Racionalitzar les mesures de control i vigilància (a la mar, a les llotges, als transports, als mercats).
- 8) Execució de les mesures de gestió, control, seguiment, estadístiques i mostreig biològic.
- 9) Desenvolupar un pla d'avaluació i gestió de la pesca esportiva.
- 10) Integrar la pesca en la gestió d'espais marítims.
- 11) Donar dimensió mediterrània (GFCM, ICCAT), europea (UE) i internacional (FAO, convenis internacionals, etc.) a la gestió de la pesca a Catalunya.
- 12) Potenciar els productes de qualitat, les denominacions d'origen i el peix fresc de la costa, en els circuits regulars de comercialització.
- 13) Establir un control sanitari i de qualitat estricta dels productes d'importació.
- 14) Controlar la legalitat del producte d'importació (talles mínimes).
- 15) Donar suport a l'extensió de pràctiques associatives entre col·lectius de pescadors i altres activitats del sector.

- 16) Impulsar la formació tècnica i el reciclatge dels professionals.
- 17) Aplicar polítiques socials efectives al col·lectiu de pescadors: assistència familiar i seguretat social, atenció sanitària, medicina preventiva, seguretat, comunicació, salvament a la mar, cobertura de l'atur i atur tècnic.
- 18) Assumir totes les competències en matèria de pesca per tal d'incrementar l'eficàcia en la gestió pesquera. Alguns dels problemes pesquers a Catalunya vénen de la impossibilitat de fer una política pròpia. La Generalitat de Catalunya només té competències en aigües interiors que, en el cas de Catalunya, representen poc més de 2300 km², només el 15% de les aigües jurisdiccionals i menys del 10% de les aigües on normalment pesca la flota catalana (fins 800 metres de fondària, poc més de 24 000 km²). Això fa que la Generalitat de Catalunya no pugui fer una política pesquera pròpia, ja que fora de les aigües interiors hi pot pescar qualsevol altra flota provenint de ports espanyols, sense que la Generalitat pugui dir-hi res.
- 19) Desenvolupar una política de préstecs adequada a les característiques dels propietaris d'embarcacions per permetre la modernització de la flota i, si escau, estudiar ajuts en aquest mateix sentit. Tot això, amb el benentès que cal evitar la sobrecapitalització d'una flota actualment ja sobredimensionada, tenint en compte el recurs disponible.
- 20) Subvencionar la retirada d'embarcacions.

2. Un país endreçat, accessible i ben connectat al món

En general, les polítiques territorials i urbanístiques es defineixen com aquell seguit d'accions i iniciatives que organitzen el territori o es projecten en el temps -per mitjà de la planificació- per tal d'aconseguir un determinat equilibri: entre allò públic i allò privat; entre diferents zones, barris, llocs de la mateixa ciutat, àrea urbana, nucli urbà; entre diferents parts del territori; entre allò urbà i allò rural; entre les polaritats urbanes i les de pagès; entre el territori i els seus habitants; entre els seus habitants, el territori i l'explotació del territori. En resum, acords, mesures, previsions, impulsos, delimitacions, imposicions, concrecions, definicions, comunicacions... per fomentar un acurat equilibri i una mínima organització, entre els diferents agents i gents que actuen en el territori, les diferents parts que componen el territori i entre els diferents territoris que formen el nostre país.

El territori es defineix com a construït, en tant que modificat pels seus habitants per adequar-lo a les seves necessitats. La construcció del territori s'estructura al voltant del següents elements: d'una banda, com a base o substrat del territori i com a part passiva, o sobre la qual s'actua: els accidents geogràfics naturals definits per la topografia, la hidrologia i la forma del territori i les seves aigües. D'una altra, com a part activa, constructora del territori; la forma urbana, els nuclis habitats; la xarxa de comunicacions, camins, carreteres, vies fèrries, autopistes, aeroports, ports, etc. i la divisió de la propietat, la delimitació de l'infinit per l'acotació del territori per les propietats del sòl. La delimitació del territori en bocins implementa la seva transformació per aconseguir un determinat aprofitament, agrícola, històricament, o d'una altra mena en l'actualitat.

Per tant, una política territorial i urbanística acurada i progressista passa per la recerca d'un determinat equilibri entre la base o substrat del territori i la necessitat de transformació per al seu aprofitament; entre la necessitat de transformació per al seu major aprofitament i la necessitat de manteniment d'un mínim de transformació amb equilibri amb els cicles biològics naturals del territori; entre l'aprofitament de les aigües i la conservació de la qualitat i característiques d'aquestes com a font de riquesa del territori; entre la necessitat de desenvolupament dels nuclis urbans i la necessitat de manteniment del propi territori per als mateixos habitants dels nuclis urbans; entre el valor documental de la forma urbana i de les formes territorials i les noves necessitats de transformació necessàriament dialogants amb el context existent; entre les necessitats de més i millors habitatges per a tothom i l'acurat equilibri del desenvolupament i densificació dels nuclis urbans respecte als seus espais lliures i a la resta del seu territori; entre les necessitats de comunicació cada vegada majors i més ràpides i l'exigència d'una màxima racionalitat de les xarxes de comunicació entre elles i el territori que travessen; entre el màxim aprofitament del sòl, pels seus propietaris i la necessitat d'un acurat equilibri entre aquest aprofitament individual i les demandes i necessitats de la resta de la població i del propi territori. Acotar o fomentar aquest aprofitament i les transformacions que pressuposen és la base d'una política territorial i urbanística acurada en aquesta recerca d'equilibri entre els diferents habitants, nuclis i territoris.

La política territorial –entesa en un sentit ampli del terme- perdria la seva base social si no es sotmetés al parer ciutadà. Una política territorial acurada, territorialment equilibradora, ha d'ésser participativa, buscant mecanismes per copsar el parer de la gent. Alhora, en aquesta busca de l'equilibri territorial, necessita de l'apropament dels mecanismes de planificació i decisió al territori objecte de planificació i actuació.

Per tant, una política territorial equilibradora del seu territori participativa amb els seus habitants també ha d'ésser localment planificada i decidida; plantejada des de l'òptica de la concertació a tots els nivells:

- En la planificació: l'existència de múltiples agents sobre el territori –els diferents nivells administratius, el conjunt d'agents econòmics i socials, la societat civil- exigeixen una planificació concertada, a fi que l'execució no quedi paralitzada per la no resolució d'interessos legítims no tinguts en compte.
- En la gestió: aquests mateixos agents han de poder ser vinculats a la gestió, a fi que les responsabilitats quedin assumides també per qui n'és més directament interessat i/o usuari, sense que això vulgui dir que l'administració pública –representant de l'interès general- dimiteixi de les seves responsabilitats d'organització i direcció.

- En el finançament: la utilitat que determinades infraestructures pot tenir és variable per a diferents territoris o sectors. Cal establir fórmules que vinculin més directament els costos d'execució i d'explotació de les infraestructures als més directament interessats i usuaris, no en termes de negoci, sinó en termes de justícia distributiva.

Es per tot això que des d'ERC proposem un seguit de mesures en matèria de política territorial, per al període 2004-2007, que han de permetre superar els principals reptes que Catalunya té plantejats en aquest camp:

1. Organitzar el territori per fer-lo més democràtic i eficient: dissenyant un nou marc d'organització territorial –organitzatiu, competencial i financer– obert i flexible que permeti a cada part del territori ajustar-lo a les seves necessitats, amb una nova estructura del mapa municipal i comarcal, un nou règim local i comarcal que faci els ajuntaments i els consells comarcals més eficaços tècnicament i política, i amb la regionalització del país en vegueries, enteses com a àmbits de descentralització de la Generalitat, de planificació territorial i de cooperació comarcal.
2. Configurar un territori a l'abast de tothom i sense peatges: amb l'establiment d'un model reticular, no radial, en la xarxa de comunicacions viàries, tant interior de Catalunya com de connexió amb l'eix mediterrani i amb Europa, i d'un pla de rescab de peatges que garanteixi la gratuïtat de la xarxa viària d'alta velocitat. Cal també unificar la xarxa ferroviària, amb operador propi de la Generalitat de rodalies i regional.
3. Fer de Catalunya la porta logística del Sud d'Europa: amb la creació d'una xarxa ferroviària d'ample europeu que potencii les connexions de Catalunya amb els grans espais econòmics d'Europa, tant amb l'euroregió pròpia com el corredor atlàntic (mitjançant la connexió amb Toulouse), afavorint l'aparició d'un operador de mercaderies català públic o mixt, assolint la plena autonomia en la gestió portuària i impulsant l'articulació del front portuari València-Tarragona-Barcelona, i configurant un autèntic sistema aeroportuari català, gestionat des de Catalunya, i integrat, en forma de xarxa equilibrada i jerarquitzada, per les diferents instal·lacions existents i aquelles que pugui ser necessari desenvolupar en el futur, amb Barcelona com a gran *hub* europeu i intercontinental de l'EURAM.

Repte 1. Organitzar el territori per fer-lo més democràtic i eficient

ÀMBIT 1: ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMINISTRATIVA

1. Diagnosi

L'actual organització del territori ha demostrat que no és la més eficient per a la provisió de serveis públics a la ciutadania, i per a l'expressió política de la voluntat de la seva població i de la resolució de problemes i l'establiment de prioritats. Els conflictes de les Terres de l'Ebre, les repetides demandes de l'Alt Pirineu, o l'exploració –sovint problemàtica- de noves vies com el Consorci del Camp o l'Institut de Desenvolupament de les Terres de l'Ebre són mostres que l'expressió institucional del territori no s'ajusta a la realitat. Cal, doncs, una profunda reforma de l'organització territorial.

En aquest sentit, sembla que alguns paràmetres bàsics per bastir un consens, al voltant d'aquesta d'aquesta reforma, podrien ser el següents:

- Recuperar la tradició del catalanisme progressista que des de Pi i Maragall a Pi i Sunyer, passant per Pau Vila o Rovira i Virgili, ha propugnat l'organització territorial basada en la distribució natural dels interessos, un concepte que entronca amb l'actualment importat del Dret comunitari, anomenat Principi de Subsidiarietat.
- El respecte a la mateixa tradició, que rebutja la divisió provincial com organització territorial del país, per aliena a la seva idiosincràsia i ser el model d'uniformització administrativa que ha estat vigent des del segle XIX.
- Pensar la divisió territorial en funció de l'organització territorial: plantejar la divisió territorial en termes d'eficàcia en la prestació dels serveis públics, d'opcions d'articulació de les necessitats col·lectives i de mecanismes de participació de les col·lectivitats en les decisions relatives a les activitats sobre el territori. No en termes de poder. Desenvolupant un model flexible d'organització territorial que s'adapti a les característiques i necessitats del territori. Això vol dir plantejar les funcions que ha de realitzar cada nivell abans de traçar límits.
- Entendre el municipi com administració territorial principal, entenent que administració local ha de ser cada vegada més govern local, amb un àmbit d'interessos i competències superior a l'actual (Administració ordinària per a la prestació dels serveis sobre el territori, en detriment de les administracions perifèriques de l'Estat i la Generalitat).

Els gairebé 25 anys d'ajuntaments democràtics constitueixen una experiència globalment positiva. Els ajuntaments han esdevingut els protagonistes actius de la vida social i econòmica del país, han estat un factor de recatalanització i han posat en marxa molts dels serveis bàsics necessaris per a la població. L'etapa coberta fins ara presenta, però, dèficits importants que tenen el seu origen en els factors següents:

- La incapacitat per crear un model d'organització territorial propi, atesa la pervivència de la divisió provincial i d'institucions perifèriques de l'Estat.
- La problemàtica que representa el nivell de despesa supletòria amb l'assumpció de competències impròpies i l'existència d'un marc competencial poc ajustat a la realitat.
- Les greus limitacions de les hisendes locals que afecten al volum de recursos econòmics i a la sobirania política alhora de modular impostos.

És necessari, doncs, davant d'aquesta situació, superar el model territorial vigent. Aquesta problemàtica no es pot continuar mantenint en unes coordenades tan il·lògiques com les actuals. No té sentit que les delegacions territorials de la Generalitat estiguin desproveïdes de capacitat de decisió real, que les diputacions provincials actuïn en clau de contrapoder de la

Generalitat i que els Consells Comarcals s'hagin configurat massa sovint com una realitat alternativa a la de la capital de la comarca.

ERC aposta per convertir Catalunya en província única com a primer pas per poder definir un model propi d'organització territorial. Cal ser conscients, malgrat tot, que la conversió de Catalunya en una sola circumscripció provincial aniria en detriment de la seva actual representació al Congrés dels Diputats espanyol i, molt especialment, al Senat. De tota manera, però, amb voluntat política i imaginació jurídica, aquest ha de ser un obstacle possible de superar. La província única suposaria disposar d'una major llibertat per impulsar una organització territorial ajustada a les necessitats reals del país i menys condicionada per l'Estat.

D'altra banda, i pel que fa a les regions, aquestes han de tenir un paper primordial de suport per a tot allò al qual els municipis no puguin arribar en l'exercici de les seves competències. El component essencial de tot aquest sistema ha de ser el municipi. ERC fomentarà la cooperació entre ajuntaments però respectarà alhora l'actual mapa municipal de Catalunya. ERC s'oposarà a qualsevol canvi que no respecti la voluntat de les parts implicades, molt especialment en el cas dels petits municipis. Només a través de la voluntarietat i l'avenç cap un esquema en el qual la mancomunació de serveis sigui quelcom més freqüent i normalitzat que fins ara, s'aconseguirà que el nou mapa municipal no grinyoli.

Pel que fa a l'articulació de l'Àrea Metropolitana, Barcelona i la resta de municipis agrupats actualment a les tres entitats metropolitanes, han de dissenyar conjuntament les estratègies de futur per assegurar el desenvolupament del seu territori i el benestar de la seva gent. Cal vehicular un model que simplifiqui la gestió, englobant l'Entitat Metropolitana del Transport en l'Autoritat del Transport Metropolità, i advocant per un consorci metropolità de serveis comuns en temes com: l'habitatge i l'educació, entre d'altres, per a la concertació de polítiques per a cadascun d'aquests àmbits. D'altra banda, cal fixar unes bases pel que fa a l'ordenament urbanístic, fixades en el necessari Pla Territorial Metropolità, que permetin una correcta revisió del PGM vigent des del 1976 i que no respon ja a la realitat social actual. Pel que fa a la gestió, tant del futur Pla Territorial com del PGM, des d'ERC defensem l'adequació de les comissions territorials d'urbanisme als àmbits dissenyats per cada Pla Territorial Parcial, el que permetria la constitució d'una comissió metropolitana d'urbanisme amb la subcomissió per a Barcelona ja prevista a la Carta Municipal.

Per dotar de coherència i eficiència el sistema que es vol potenciar, cal que els municipis disposin d'un marc de competències més ampli, que ha de representar un increment del pes dels ens locals en el conjunt de la despesa pública a Catalunya, sense que aquest increment es realitzi a costa de la fracció de despesa pública que en l'actualitat és gestionada per la Generalitat. Qualsevol reordenació territorial ha d'anar acompanyada d'una redistribució de competències entre les institucions esmentades. Aquesta redistribució s'ha de basar en els principis de subsidiarietat i cooperació. S'ha de dur a terme, a més, tenint en compte factors com el nombre d'habitants, el pressupost municipal, la capitalitat comarcal i la població estacional. Es tracta, conseqüentment, d'una assignació flexible i progressiva de competències, sobretot pel que fa a les necessitats més bàsiques de la població: serveis primaris i de sanitat, serveis socials, gestió de l'ensenyament infantil i primari i polítiques actives d'ocupació i d'habitatge. Tot plegat constitueix un acostament de les competències als nivells més pròxims al ciutadà.

Tota aquesta tasca no es pot articular sense un sistema de finançament satisfactori que doni resposta a les demandes del municipalisme. Des d'ERC considerem que el sector local, que actualment disposa d'una participació en la despesa pública al voltant del 12-13%, ha d'atansar-se a l'ideal de distribució del 30-40-30. La darrera reforma de la Llei reguladora d'hisendes locals (2002) ha estat clarament insuficient en aquest sentit i en d'altres.

ERC és partidària que la Generalitat gestioni el repartiment del PIE (Participació en els Ingressos de l'Estat), per garantir la suficiència financera dels ajuntaments, als quals hauria de traspasar una part dels tributs cedits per part de l'Estat. És necessari, doncs, garantir el finançament dels ens locals en base als principis normatius d'autonomia municipal i suficiència financera; combinats, és clar, amb els de responsabilitat fiscal i equitat. Es tracta d'uns principis que han estat conculcats repetidament en la configuració i aplicació del model vigent i que ERC es compromet impulsar i defensar en tots els àmbits institucionals.

És a partir d'aquest seguit de transformacions estructurals en l'àmbit territorial, competencial i fiscal que els ajuntaments de Catalunya estaran en condicions d'abordar amb millors garanties els reptes que es plantegen amb vista al futur. Uns reptes que van molt més enllà dels que s'albiraven de l'etapa inicial dels ajuntaments democràtics, en què l'eix principal d'actuació passava fonamentalment per superar els dèficits urbanístics i de serveis heretats de l'administració local franquista. Ara, amb l'adveniment de la moderna societat del coneixement i de noves i creixents necessitats ciutadanes, ha arribat el moment d'ERC. Ara és l'hora dels municipis sostenibles, econòmicament emprenedors, estenedors del benestar social per a tothom i dinamitzadors dels mecanismes de democràcia participativa.

2. Objectius

- 1) Possibilitar sortides i expressions institucionals a realitats territorials ara no reconegudes.
- 2) Dissenyar un marc institucional –és a dir, organitzatiu, competencial i financer– obert que permeti que cada part del territori pugui ajustar-lo a allò que necessita.
- 3) Clarificar el repartiment de recursos i competències entre nivells administratius, a fi que la ciutadania pugui demanar responsabilitats a qui realment les té, i que tothom tingui els recursos legals i materials necessaris per exercir-les.
- 4) Crear una nova estructura del mapa municipal que atorgui als ajuntaments eficàcia política (proximitat al ciutadà, fortalesa davant la Generalitat) i eficàcia tècnica (augment de les seves capacitats, estalvi en les despeses).
- 5) Crear un model flexible d'organització comarcal, en què les funcions, mida, i límits, s'adaptin a les característiques del territori.
- 6) Un sol nivell intermedi que no ha de tenir, a diferència de les actuals diputacions, consideració Ens local.
- 7) Repensar el fet metropolità i plantejar l'encaix de la realitat metropolitana en el marc del model d'organització que estableix l'Estatut.
- 8) Aconseguir l'assumpció per part de l'Estat de la diversitat pel que fa a la planta local.

3. Mesures

- 1) Possibilitar la institucionalització i singularització de les noves àrees metropolitanes de Tarragona –Reus, Girona, Manresa i Lleida.
- 2) Simplificar les estructures administratives a la regió metropolitana de Barcelona.
- 3) Reconèixer institucionalment les Terres de l'Ebre, l'Alt Pirineu i la Catalunya Central, i reconeixement com a comarques político-administratives de: Vall de Camprodon, Moianès, La Selva Marítima, Alta Segarra, Baixa Segarra, Segre Mitjà, Baix Llobregat Nord i Lluçanès.
- 4) Repensar el model territorial de Catalunya per tal que el territori deixi de ser conflicte, superant les disfuncions que bloquegen el desenvolupament estatutari, tenint en compte els actuals condicionants polítics i la pròpia evolució de Catalunya.
- 5) Impulsar el traspàs de competències sobre règim local de l'Estat a la Generalitat. El fet que el Parlament pogués legislar tenint en compte la realitat local de Catalunya facilitaria l'encaix dels ajuntaments en l'estructura del país.
- 6) Racionalitzar el mapa municipal.
- 7) Fomentar la mancomunació de municipis.

- 8) Afavorir els ens locals descentralitzats per garantir la identificació de tot nucli de població amb una instància representativa en paral·lel a la reforma del mapa municipal.
- 9) Modificar el règim competencial dels ens locals de Catalunya, seguint el principi de subsidiarietat. Cal atribuir més competències als ajuntaments especialment pel que fa a benestar social, promoció econòmica, habitatge i ensenyament.
- 10) Implantar mecanismes que per metin als ajuntaments controlar l'estat i execució de les infraestructures, ja siguin de l'Estat o de la Generalitat.
- 11) Assignar a l'alcalde el comandament de les forces de seguretat en el seu territori, superant l'actual figura de coordinador.
- 12) Ampliar les facultats municipals en matèria de política mediambiental, quan es tracta de la instal·lació d'indústries potencialment contaminants en zones limítrofes a la població, encara que es tracti d'un municipi veí.
- 13) Impulsar el finançament de les noves competències a assumir pels ajuntaments, fonamentalment pel que fa a l'ensenyament, a partir de l'IVA o l'IRPF.
- 14) Mantenir l'IBI com a impost central de la hisenda municipal. Cal, però, millorar en la seva eficàcia recaptatòria, mitjançant la simplificació i l'agilització dels processos de revisió cadastral. Increment de l'autonomia municipal en la determinació i gestió de la tributació municipal. Cal transferir als municipis la gestió cadastral.
- 15) Crear figures tributàries, com les taxes ecològiques, orientades al finançament de les externalitats ambientals de l'activitat personal (residus domiciliaris, sanejament, etc.) i de l'activitat empresarial. El nombre d'aquestes figures hauria de ser el més reduït possible per tal de simplificar el conjunt actual de taxes locals.
- 16) Avançar cap a una major diversitat en el règim local a la mida de les necessitats dels ens Locals de Catalunya, d'acord amb la tradició de "cartes municipals" comuna a altres tradicions jurídiques.
- 17) Pel que fa a la dimensió sovint són excessives com a administració local i petites com a òrgan útil per servir d'administració perifèrica per la descentralització de funcions de la Generalitat. Així mateix l'actual xarxa de ciutats supera sovint unes comarques poc funcionals.
- 18) Repensar la consideració de les comarques com a ens per l'exercici de competències delegades o assignades per part de la Generalitat, tota vegada que l'increment de la seva vinculació a l'organització autonòmica ho és en detriment de la seva consideració d'ens local. No cal per tant, fomentar la competència entre nivells de la mateixa administració local, atès que les relacions han de ser entre iguals, ja que la dimensió no pot suposar l'existència d'interessos prevalents en òrgans de la mateixa administració. Per tant funcions estrictes de suplència, cooperació i assistència.
- 19) Assolir la província única pel que fa als serveis de l'Estat.
- 20) Regionalitzar el país en vegueries, que a més de ser el marc per a la descentralització de la Generalitat (administració perifèrica de la Generalitat), i els àmbits per a la planificació territorial (coincidents amb els àmbits regionals de planificació del Pla territorial general de Catalunya –àmbits territorials d'aplicació dels plans territorials parcials-), les vegueries també seran els àmbits o demarcacions territorials per a la mancomunització voluntària de comarques (administració local).
- 21) Reconèixer administrativament la realitat metropolitana, en el sentit de l'establiment d'una comarca metropolitana com a ens de caràcter territorial, reconeixent la substantivitat política pròpia de l'àrea metropolitana.
- 22) Replantejar l'aplicació de la garantia institucional a la província atès que el contrari condueix al bloqueig, les duplicitats i ignora la diversitat.

- 23) Garantir la suficiència financera dels ens locals que resulten de l'exercici de competències autonòmiques, suficiència financera que s'ha de fonamentar en les responsabilitats que tinguin en cada moment atribuïts per llei.
- 24) Desenvolupar l'article 48.2 de l'Estatut en el sentit que Catalunya pugui legislar i establir els criteris de participació del seus ens locals en els ingressos de l'Estat d'acord amb el seu model territorial variant, en aquest sentit, la jurisprudència del tribunal constitucional com la que deriva de la STC 96/1990.

ÀMBIT 2: PLANIFICACIÓ I GESTIÓ TERRITORIAL

1. Diagnosi

El model d'ocupació i d'ús del territori seguit fins ara ha demostrat ser excessivament consumidor de l'espai i de tota mena de recursos, i absolutament oposat als criteris de sostenibilitat. Els criteris ambientals i els principis de la sostenibilitat no s'han tingut en compte a l'hora del fer el planejament territorial del nostre país. El model territorial que s'ha seguit en els últims 30 anys ha demostrat ser excessivament consumidor de l'espai i de tota mena de recursos.

Catalunya és un país densament poblat en unes zones molt determinades, amb el que això representa de pressió sobre el sòl, els recursos i la qualitat del medi en general. Així doncs, cal acceptar que el territori ocupable es pot considerar esgotat per a moltes viles i ciutats. Mentre la superfície arbrada ha crescut un 9%, degut a l'abandonament de camps de conreu i d'explotacions forestals, la superfície urbanitzada ha augmentat més d'un 35%, tot i que la població de Catalunya ha augmentat només un 4%. En només 10 anys (1987-1997), el sòl urbà a Catalunya ha passat de ser el 2,66% al 4,46%. I bona part d'aquest sòl s'ha consumit en el creixement de noves zones urbanitzades al voltant de les conurbacions urbanes i zones turístiques, amb una tendència a l'ocupació difusa del territori totalment inostenible ocupant sòl agrícola i espais lliures i degradant la qualitat (diversitat) dels espais naturals que resten aïllats.

El litoral i les zones d'alta muntanya són els espais que reben una pressió més gran, no en va, són el suport d'un dels principals sectors econòmics del país: el turisme (12% del PIB). En nom del turisme s'endeguen molts projectes, es construeixen infraestructures i es modifica i esquartera el territori que, des de fa temps, ja ha estat molt baquetejat per l'agricultura, la indústria i la urbanització. La proliferació de ports esportius, d'urbanitzacions i camps de golf en el litoral, i de pistes d'esquí a les zones de muntanya estan posant en perill els valors ecològics i, de retruc, l'atractiu paisatgístic d'aquests espais.

Aquest desgavell en la gestió del territori només es pot redreçar a partir d'una acció de govern que desenvolupi efectivament les eines de planificació de les quals ja ens hem dotat, però que tant la Generalitat com un gran nombre d'ajuntaments han ignorat sistemàticament en benefici de l'especulació, provocant l'espoli del sòl, de la biodiversitat i del paisatge, i de la qualitat de vida de tots plegats.

Després de la redacció i aprovació del Pla Territorial de Catalunya (PTC) resten pendents de realització, encara, 6 dels 7 Plans Territorials Parcial. Resta pendent, també, la redacció dels Plans Directores de Coordinació Urbanística de la Conca d'Òdena, del Pla de Bages i de la Plana de Vic, mandat del Parlament a partir d'una proposició d'ERC que el govern de CiU ha ignorat. Així mateix, resta pendent l'elaboració dels Plans Territorials Sectorials referents a corredors biològics i la llei de protecció de les zones litorals, mandat del Parlament a partir de sengles proposicions d'ERC que, un cop més, ha ignorat el Govern de CiU.

Un exemple de Pla Territorial Sectorial el tenim en el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), que inclou un 20% del territori de Catalunya i que després de més de 10 anys de vigència encara no s'ha acabat de desenvolupar. Els Plans Especials, eines de planificació i gestió d'aquests espais, resten pendents d'elaboració i aprovació en més d'un 60% dels espais. Pel que fa als compromisos d'inversió econòmica, tan sols se n'han realitzat un 10%. El llistat d'espais que

han de ser inclosos a la xarxa europea Natura 2000 està pendent encara d'aprovació per part del Govern, així com l'ampliació i adequació de la xarxa de ZEPA (Zones d'Espacial Protecció per a les Aus) existent a Catalunya. D'altra banda, els nous espais naturals de protecció especial declarats o en procés d'aprovació (Alt Pirineu, Serres de Montsant i Muntanyes de Prades) no s'acaben de desenvolupar de forma decidida i ni tenen els recursos necessaris.

El sòl no urbanitzable que no està especialment protegit també s'ha de preservar de les agressions que pateix. El seu manteniment i conservació està en funció de l'activitat agrícola i forestal que s'hi duu a terme, tot i que avui són uns sectors que pateixen una important manca d'ajuts i cooperació per fer-ho.

2. Objectius

- 1) Fomentar –des de l'ordenació, i també des de l'acció directa i l'exemple- una nova cultura del territori basada en la rehabilitació, el reciclatge i la reutilització de les ciutats i dels espais urbans.
- 2) Incorporar la variable ambiental, entesa en el seu sentit més ampli (ecològic, històric social i patrimonial) en els costos de les actuacions sobre el territori, a fi que repercuteixi sobre els afectats i, alhora, serveixin per fomentar una pràctica més respectuosa amb el territori.

3. Mesures

- 1) Finalitzar el procés de desplegament del Pla Territorial General de Catalunya d'acord amb els criteris de descentralització pel que fa a la seva execució, i la concertació amb els agents econòmics i socials pel que fa a les infraestructures, la sostenibilitat ambiental i l'equilibri territorial.
- 2) Aprovar els Plans Directors urbanístics dels àmbits supramunicipals que reben la pressió urbanística més important, on cal la coordinació del planejament per determinar, amb una visió de conjunt, el creixement, la protecció dels espais lliures no urbanitzables i les infraestructures.
- 3) Aprovar la Llei de protecció de la biodiversitat que integri i faci compatible la gestió dels recursos naturals i la conservació de la diversitat biològica de Catalunya.
- 4) Desenvolupar una política d'espais naturals que els consideri part integrant d'una xarxa ecològica, amb l'elaboració d'un Pla d'Àrees de Connexió Biològica.
- 5) Desenvolupar una eina de gestió adequada per als espais no urbanitzables i de protecció del paisatge.
- 6) Aprovar la Llei de finançament dels espais no urbanitzables amb la instauració d'un cànon ambiental de l'1% sobre les noves urbanitzacions, i obres o actuacions d'interès públic que hagin d'emplaçar-se en sòl no urbanitzable.
- 7) Aprofundir en les línies marcades per la Directiva Hàbitats, amb la finalitat d'aconseguir que la Xarxa Natura 2000 esdevingui una eina de protecció eficient i un canal de continuïtat de zones d'interès ecològic.
- 8) Aplicar i realitzar un seguiment dels convenis internacionals sobre protecció de les zones humides.
- 9) Elaborar els plans rectors d'ús i gestió dels parcs naturals de Catalunya, de forma que integrin i facin compatibles la política forestal, l'agricultura, la caça, la pesca continental, l'accés al medi natural, la protecció dels sistemes naturals i el desenvolupament econòmic sostenible de la zona.
- 10) Aprovar el Pla de protecció de conques hidrogràfiques per controlar l'erosió i aturar la impermeabilització dels sòls per la construcció d'hivernacles, zones industrials i urbanitzacions.

- 11) Aprovar el Pla forestal de Catalunya per establir les zones d'explotació forestal i trobar un rendiment econòmic d'aquesta activitat.

ÀMBIT 3: ARQUITECTURA I URBANISME

1. Diagnosi

La realitat de les nostres ciutats, implica que, des d'un punt de vista sostenible, les hem de considerar com acabades en termes de creixement, però necessitades d'intervenció per tal de millorar la qualitat de vida en elles. Les propostes urbanístiques del model de fer ciutat o d'intervenció han de conjugar la sensibilitat social des d'una òptica identitària de país, implementant identitats locals interrelacionades de les quals resulti una identitat de país.

El procés històric de formació de les ciutats del país, a nivell morfològic, parteix de la idea de centre com origen, amb creixements concèntrics al voltant d'aquest centre, els quals generen unes interrelacions radials al seu voltant. Aquest procés històric en el temps forma un continu com a teixit urbà construït fins a mitjans del segle XIX, ja que en realitzar-se en el suficient temps permet que cadascuna de les parts tingui identitat urbana i social, però s'assimili a un tot ciutat –i per tant el ciutadà i la seva arquitectura s'identifica amb la ciutat- per bé de mantenir-se la jerarquia respecte al centre, en funció de la distància a aquest i el moment de formació (ravals, fora muralles...). A partir de la segona meitat del XIX, aquest procés s'accelera en progressió geomètrica i el continu urbà abans esmentat es fragmenta, creant-se nous teixits urbans per resoldre la necessitat d'habitatge però sense ànima de ciutat, sense identitat o amb una identitat difosa. A banda, apareixen en aquesta ciutat estesa en el territori nous centres, però a diferència dels històrics són no identitàris: són centres de serveis, que desplacen del centre històric els equivalents tradicionals i el deixen amb crisi, amb tots els significats urbans però sense contingut. Així mateix, la ciutat estesa fagocita altres ciutats properes en el territori que mantenen la identitat de centre. Per tant, el resultat d'aquest procés urbà és un centre històric amb la identitat global de la ciutat, envoltat d'altres centres històrics fagocitats per aquesta ciutat estesa, i un seguit de creixements dependents d'aquest centre o simplement extensions urbanes entre aquest o més enllà d'aquests centres en menor o major capacitat identitària. Evidentment, la capacitat identitària urbana té relació amb els significats de ciutat i amb els continguts de ciutat, amb el ser del ciutadà respecte a aquella part de la ciutat i per extensió amb tota la ciutat; i amb el que dóna aquella part de la ciutat al ciutadà. En conclusió, la ciutat actual és una ciutat estesa, complexa, poc interrelacionada i faltada d'identitat urbana en les seves parts.

L'estructura territorial tradicional de centres urbans penjats d'una xarxa radial jeràrquica respecte a un centre genera, per definició, desequilibris territorials i urbans en la seva dependència d'un centre. Conformant una dicotomia centre-resta, que en el cas del nostre país, en la situació actual de falta d'Estat i, per tant, de les estructures pròpies de capitalitat tradicional, fan difícil l'assimilació de Barcelona com a capital de Catalunya. El model d'interrelació territorial dels centres urbans és la radialitat. El trencament d'aquesta situació implica la imposició d'un nou model d'interrelació urbà, el conegut com a model de xarxa, una malla amb diverses jerarquies no dependents d'un centre, que fomenta la transversalitat i, per tant, l'equilibri entre les parts. S'han de superar, doncs, les discussions ciutat compacta, ciutat dispersa que per la seva poca concreció porta a equívocs i, sobretot, està fora de lloc perquè partim de la base de ciutats existents que definim com concloses en quant a creixement però pendents de desenvolupament i millora de la seva qualitat de vida.

Per altra banda, i d'acord amb els punts anteriors i en relació a les intervencions per regenerar als centres històrics, cal considerar la valoració implícita de la forma urbana dels centres històrics com a valor documental històric. Això significa, en principi, entendre la forma urbana com a fruit d'un procés i conseqüència d'un concepte global i de conjunt, de resultat complex. Cadascuna de les parts és important en quant forma part d'un tot independentment de la seva valoració intrínseca com a part, dins d'un procés de lectures alternatives-simultànies no analitzables des d'un altre punt de vista que al del propi procés. L'assumpció com a premissa de la valoració de la forma urbana com a valor documental històric i social implica jutjar la forma

urbana existent com a interessant, des d'una posició prèvia al coneixement de l'estat físic-constructiu i de la qualitat formal d'aquesta.

2. Objectius

- 1) Valorar la forma urbana històrica com a referencial, tant pel que fa a la regeneració de nuclis antics com per a les formes urbanes de nova planta:
 - a) Conservar el major nombre d'edificacions amb la finalitat que aquestes ajudin a mantenir el caràcter.
 - b) L'enteniment que els enderrocs massius són únicament destructius i per tant desproporcionats com intervenció.
- 2) Crear un espai urbà que tingui la complexitat pròpia d'un teixit urbà antic utilitzant l'espai viari, integrat per un encadenat d'espais diversos que van creant petites places, similars a les dels nuclis antics.

3. Mesures

- 1) Prioritzar la rehabilitació dels nuclis urbans degradats amb una actuació integral per mantenir o recuperar la seva funció de centralitat, l'activitat econòmica i la diversitat social dels residents. Reutilització i reciclatge dels centres històrics de les nostres ciutats des de la conservació global, però amb l'aplicació de tècniques de microcirurgia que, des del manteniment del conjunt i per tant de la idea històrica de ciutat, restableixi o implementi unes condicions de vida i habitabilitat d'acord amb els nostres temps, a partir de la unitat mínima de ciutat: l'illa de cases. El planejament i la gestió urbanística i l'habitatge hi seran molt importants. Estendre aquesta actuació a d'altres barris que presenten situacions de degradació.
- 2) Realitzar plans de mobilitat. Introduir l'obligatorietat dels estudis de mobilitat generada abans d'autoritzar nous creixements o implantacions d'activitats, i la necessitat d'incorporar-hi transport públic.
- 3) Reformular el concepte d'impacte ambiental amb continguts socials, contextuals i històrics i incorporació dels costos territorials a cada projecte. Inclusió dels estudis d'impacte social, contextual-històric i ambiental com a elements decisoris per tirar endavant qualsevol actuació sobre la ciutat. Resultant una valoració econòmica global dels costos (inclosos els sobrecostos d'impacte social, contextual-històric i ambiental) i els guanys per l'esmentada actuació. Inclusió dintre dels estudis d'anàlisis valoratives de mecanismes de participació ciutadana. Jutjar en conseqüència sobre l'estudi d'impacte social, contextual-històric i ambiental, la valoració global econòmica i els estudis participatius de manera reglada. Definició de la Comissió Urbanística d'Impacte Social, contextual-històric i ambiental.
- 4) Valorar com a sobrecost l'impacte ambiental, contextual-històric i social no corregible sobre mínims acceptables i aplicació d'aquest sobrecost amb mesures tecnològiques de reconstrucció ambiental i social del territori de la ciutat. En tot cas, el compte de resultats d'una explotació en excés de la ciutat és el resultant del cost de l'explotació + cost de reducció a mínims acceptables de l'impacte social, contextual-històric i ambiental + sobrecost (per diferencial entre els mínims acceptables i l'estat original) de reconstrucció ambiental i social del territori de la ciutat.
- 5) Implementació urbana de xarxa en malla amb nodes de significat i contingut de ciutat.
 - a) Superar la situació actual per la definició i implementació sobre el territori i les nostres ciutats d'una xarxa d'interrelacions en malla amb diferents jerarquies, en què cada node de la xarxa principal recull els significats i continguts de ciutat, equivalent al paper tradicional dels barris en la ciutat històrica, però superant aquest model tradicional a l'independitzar-los de relacions concèntriques respecte al centre tradicional i a l'hora permetre generar-ne d'altres dintre de teixits consolidats, però tots ells interrelacionats.
 - b) Això implica l'assignació en aquests nodes generadors de ciutat, com ja hem referit, dels significats i continguts de ciutat: equipaments, edificis de serveis, espais lliures verds, espais de relació i espais de passeig urbà. I com s'interrelacionen aquests nodes? O millor, quina és la xarxa física? El recorregut de vianants que pot ésser

compartit amb el cotxe o pot estar segregat... i a més tots els sistemes de telecomunicacions.

- c) És a dir, la proposta passa a partir d'una anàlisi acurada de la ciutat i del parer dels seus ciutadans: per mitjà d'enquestes, generar una xarxa de vianants en malla que uneixi centres existents (polaritats, motors, focalitats, etc. tant se val el concepte emprat) amb altres de nova creació, que es converteixin en nodes de la referida xarxa i on acumulem els significats i continguts de ciutat. Clarament aquesta xarxa i els seus nodes s'estructurà jeràrquicament, comprenent la ciutat, el barri tradicional o unitats de ciutat més reduïdes. Alhora, són nodes de transport.
- 6) Implementar la rehabilitació en el parc d'habitatges existents amb el foment de nous models d'habitatge de menor superfície per la situació actual.
- 7) Implementar un nou model de planificació i gestió urbana. Fins el moment, la ciutat ha aprofitat les forces econòmiques de renovació urbana i les plusvàlues generades per la planificació per recuperar o aconseguir per la ciutat, d'un percentatge dels guanys de les operacions, en forma de sòl públic, equipaments etc. amb cost teòricament zero per la ciutat, encara que realment tingui un cost alt a llarg termini. Ara és el moment, que la ciutat endegui operacions de millora de la qualitat de vida sense l'associació i comissió de la iniciativa privada, promotora i propietària de sòl.
- 8) Fomentar i implementar la reutilització, el reciclatge i la rehabilitació d'edificis i de parts de la ciutat obsoletes des d'una concepció global de la sostenibilitat.
- 9) Fomentar la investigació i l'extensió de tècniques aplicades en altres indrets a Europa que equiparen els costos de rehabilitació als de nova construcció. Centrar el valor dels edificis no monumentals i no representatius en la seva capacitat a admetre reutilització, aplicant les noves tècniques rehabilitadores. I la reutilització i reforma de les parts obsoletes de la ciutat amb els mateixos criteris.

Repte 2. Configurar un territori a l'abast de tothom i sense peatges

1. Diagnosi

Per poder aprofitar les oportunitats que ens dóna la nostra situació dins l'arc mediterrani, i per poder explotar totes les oportunitats arreu del territori, cal eliminar colls d'ampolla i rigideses que dificulten que persones, informació, idees, serveis i béns circulin lliurement.

La mobilitat de tots aquests elements i l'accessibilitat generalitzada són imprescindibles per motius d'eficiència i de justícia, a fi que tothom tingui les mateixes oportunitats, arreu del territori.

Això vol dir, en una primera instància, posar les bases per a una política a mig i llarg termini que faciliti la mobilitat d'acord amb el criteri de sostenibilitat, que implica afavorir els mitjans de transport col·lectiu per sobre del particular, els mitjans poc consumidors de territori i de recursos, i la coordinació entre els diferents sistemes de transports.

Catalunya pateix una discriminació històrica en relació a la mobilitat pel vigent sistema de peatges. El debat sobre els peatges com a element dissuasori o regulador dels fluxos només es pot produir si prèviament desapareix la discriminació de Catalunya envers la resta de l'Estat, alliberant en tot cas l'accés de les grans aglomeracions urbanes garantint l'existència d'alternatives.

2. Objectius

- 1) Establir un model reticular, no radial, en la xarxa de comunicacions viàries, ben connectades amb Europa i l'eix mediterrani.
- 2) Rescat dels peatges.

3. Mesures

- 1) Desdoblar de manera completa l'Eix del Llobregat (C-16) com a pas per a l'acceleració de l'autovia Tolosa-Barcelona; desdoblar l'Eix Transversal (C-25), com a fase prioritària la de Vic-Manresa.
- 2) Construir, millorar i completar els següents eixos viaris:
 - Eix Diagonal: Manresa - Igualada - Vilafranca del Penedès - Vilanova i la Geltrú.
 - Eix de l'Ebre: Amposta - Tortosa - Móra - Flix - Lleida i continuació amb l'autovia Lleida-Osca.
 - Eix Pirinenc: el Pont de Suert - la Pobla de Segur - Sort - la Seu d'Urgell - Puigcerdà - Ripoll - Olot - Figueres - Portbou.
 - Eix de Ponent: Lleida - Balaguer - Tremp - Pobla de Segur.
- 3) Posar en marxa el III Pla de Carreteres, que contempli les correccions de traçat i enllaços per donar sentit a la xarxa generada amb les propostes anteriors, inclosa la connexió amb la xarxa de camins rurals, a recuperar.
- 4) Posar en funcionament el Pla de Transport de Viatgers de Catalunya en aquesta xarxa viària, millorant el transport públic per carretera i amb una oferta de servei que ajudi a l'equilibri territorial.

- 5) Elaborar un Pla de rescat de peatges o la seva minimització, amb la reserva de motius ambientals o de cost de manteniment:
- a) Creació del Fons de rescat dels peatges amb l'impost de societats i l'IVA recaptat per les concessionàries a Catalunya per eliminar prioritàriament el peatge dels trams amb funcions de circumval·lació i els més antics. Valoració dels acords del Pacte Català pels Peatges com a pacte de mínims que s'ha d'estendre a d'altres aglomeracions urbanes que tinguin penalitzat l'accés.
 - b) Creació d'un organisme mixt Generalitat-concessionàries de gestió unificada de les autopistes de peatge de Catalunya amb l'objectiu d'abaratir i homogeneïtzar el preu per quilòmetre i facilitar la transició cap a la recuperació de la concessió, quan es cregui oportú.
 - c) Impulsar una normativa d'obligat compliment per part de les concessionàries destinada a millorar la seguretat i l'aixecament de barreres en casos de catàstrofes, accidents o embussos extraordinaris.

Repte 3. Fer de Catalunya la porta logística del sud d'Europa

ÀMBIT 1: XARXA FERROVIÀRIA INTERNACIONAL

1. Diagnosi

La propera arribada del TGV a Barcelona, i la seva connexió amb la xarxa europea d'alta velocitat a través de França, ha obert noves oportunitats a la connexió internacional de Catalunya per via fèrria. La construcció d'aquesta línia ens ha ofert algun dels espectacles més lamentables de descoordinació de l'Estat amb les administracions territorials i de manca de diàleg amb aquestes, precipitació en la resolució de determinats aspectes tècnics i d'impacte territorial i, finalment, d'oberta fatxenderia en el tarannà de determinats responsables polítics del PP en el Govern de l'estat, davant dels fracassos o les legítimes reivindicacions d'alguna administració local o autonòmica, per no esmentar la desgraciada discussió sobre l'accés a l'aeroport de Barcelona.

A banda de la data de finalització de les obres –quan ja és segur que no es complirà el termini inicialment previst–, encara queden pendents moltes incògnites en relació al TGV, com ara si la línia d'ample europeu serà utilitzable simultàniament per al trànsit de mercaderies i, eventualment, quin seria el cànon d'utilització de la via en aquest supòsit.

El que cada vegada és més clar és la persistència del model radial, amb centre a Madrid, que inspira els projectes de les noves infraestructures ferroviàries contingudes al Pla Director d'infraestructures (2000-2010) del Govern de l'Estat espanyol. En termes quantitius, l'estoc de capital públic en infraestructures ferroviàries a Catalunya haurà passat de representar el 19,3% de tot el disponible a l'Estat espanyol (1998) a representar només el 14,5% al 2010. Les actuacions estatals en matèria ferroviària són només el 12,6% de totes les actuacions previstes en el conjunt de l'Estat i es concentraran, majoritàriament, en la línia d'alta velocitat, obviant temes tan cabdals –i sobre els quals existeix una àmplia unanimitat social– com la línia internacional d'ample europeu específica per al transport de mercaderies i amb connexions als ports de Tarragona i Barcelona. Precisament, en termes qualitius, ha quedat prou clar que el corredor de l'Ebre (Catalunya-País Basc) és una possibilitat descartada, la connexió amb Portugal només serà possible via Madrid i que el desenvolupament d'una connexió d'alta velocitat pel corredor mediterrani (relligant l'euroregió) resta subordinat a la connexió Madrid-València.

Tot i així, Catalunya necessita aprofitar el màxim possible la nova infraestructura ferroviària i, per tant, fóra bo que es donés el màxim d'impuls polític possible a les directrius que, en aquest sentit, arriben d'Europa. En primer lloc, i d'acord amb el Llibre Blanc del transport de la Unió Europea, fomentant la intermodalitat (ports i aeroports) de la xarxa ferroviària, per fer-la més eficient i, sobretot, sostenible en el temps. En segon lloc, aprofitant la liberalització del transport ferroviari de mercaderies (que, d'acord amb el calendari de la Unió Europea, hauria d'estar completada al 2006) per crear un operador propi alternatiu a RENFE.

2. Objectius

- 1) Crear una xarxa ferroviària que potenciï les connexions de Catalunya amb els grans espais econòmics d'Europa, tant amb l'euroregió pròpia com el corredor atlàntic (mitjançant la connexió amb Toulouse).
- 2) Iniciar el procés d'harmonització d'amplada de vies amb l'estàndard internacional, especialment per al trànsit de mercaderies.
- 3) Potenciar l'aparició d'operadors alternatius a RENFE per al transport ferroviari.

3. Mesures

- 1) Elaborar i impulsar un pla per la progressiva implantació de l'ample europeu a tota la xarxa ferroviària, prioritzant el corredor mediterrani per les mercaderies i, per tant, connexió ferroviària d'amplada internacional als ports de Tarragona i Barcelona, prosseguint fins a València.
- 2) Utilitzar les possibilitats de l'ample mixt per facilitar la transició de l'ample espanyol a l'ample UIC.
- 3) Establir intercanviadors per tal de garantir la connectivitat intermodal de la xarxa ferroviària amb els nusos principals d'infraestructures de transport de l'eix mediterrani.
- 4) Realitzar un estudi de la viabilitat de crear un operador català públic o semipúblic per realitzar transport ferroviari de mercaderies a nivell europeu, quan es liberalitzi el sector.

ÀMBIT 2: FRONT PORTUARI CATALÀ

1. Diagnosi

Amb l'aprovació del Pla estratègic del port de Barcelona (1998-2010) s'ha iniciat l'execució d'un projecte que pretén ampliar la capacitat anual d'aquest port fins als 60 milions de tones en trànsit general, 3,5 milions de contenidors i acostar la capacitat de recepció de creuers al milió de passatgers. Aquestes perspectives de futur, que situarien Barcelona com a principal port del Sud d'Europa, no han de fer oblidar que, en els darrers anys, el ritme de creixement del trànsit de mercaderies d'altres ports de l'Estat espanyol (València i Algesires) està sent notablement superior al de Barcelona, mentre que els principals competidors (Marsella i Gènova) estan guanyant posicions en relació a Barcelona i desenvolupant una política intel·ligent de cooperació amb els grans ports del Nord d'Europa. En particular, el creixement del port de València, potenciat des del govern central com a via de sortida marítima de Madrid, és un bon indicador de que l'articulació d'un espai portuari potent amb nucli a Barcelona, capaç de competir en el mediterrani pels fluxos comercials d'Extrem Orient i Amèrica, passa necessàriament per l'articulació de l'Euroregió de l'Arc Mediterrani (EURAM) i, en concret, per la coordinació de les tres grans instal·lacions marítimes de la mateixa: Barcelona, Tarragona i València.

Catalunya, a més, disposa d'un important front portuari que no es limita a Barcelona. El port de Tarragona ha d'aprofundir la seva diversificació, potenciant la seva activitat en l'àrea de mercaderies generals, al costat dels tradicionals productes petrolers, i posicionat-se en el mercat de creuers. Sant Carles de la Ràpita, Vilanova i la Geltrú i Palamós necessiten definir quin és el seu paper en el sistema portuari català i quin és el tipus de relació que estableixen amb l'espai econòmic local al qual donen servei. Per tal de garantir un sistema portuari català potent, coordinat i sostenible cal avançar en alguns aspectes importants: millorar la connectivitat intermodal (viària i ferroviària) dels ports, potenciar els centres logístics actuals i crear els que sigui necessaris per tal d'integrar el conjunt de ports catalans i, per últim, introduir un model de gestió dels ports més descentralitzat, amb una àmplia presència de les administracions locals i amb un increment de l'autonomia i competència entre ports.

2. Objectius

- 1) Convertir el front portuari català en la principal porta logística del Sud d'Europa.
- 2) Assolir la plena autonomia en la gestió portuària.

3. Mesures

- 1) Impulsar l'articulació del front portuari València-Tarragona-Barcelona.
- 2) Impulsar la descentralització de la xarxa portuària estatal, per tal d'assolir la plena autonomia portuària.
- 3) Millorar la connexió viària del port de Barcelona (N-II i A7).
- 4) Garantir la connexió ferroviària en ample internacional del port de Barcelona i del port de Tarragona.
- 5) Connectar el port de Tarragona amb l'autovia N-340 i amb l'Eix Transversal.
- 6) Elaborar els Plans estratègics dels ports de la Ràpita, de Vilanova i la Geltrú i de Palamós, que defineixin, en cada cas, les connexions intermodals necessàries, els tipus d'activitats a desenvolupar, les vinculacions als centres logístics existents i/o les necessitats de nous, així com el model de gestió del port.

ÀMBIT 3: SISTEMA AEROPORTUARI CATALÀ

1. Diagnosi

Sens dubte, un dels millors exemples del que significa el model radial de desenvolupament d'infraestructures que ha aplicat el PP a l'Estat és el sistema aeroportuari. En termes de valor de les infraestructures aeroportuàries, Catalunya, tenia al 1995 una dotació (11,7% del total estatal) molt inferior al seu pes demogràfic i ha reulat de forma evident fins al 1998 (8,5%); paral·lelament, la Comunitat de Madrid ha viscut un període de creixement força evident (del 26,7 al 38,6% en el mateix interval d'anys), fins a situar-la en una indiscutible posició de domini en el sistema aeroportuari de l'Estat espanyol. Les inversions de l'Estat en els anys posteriors han accentuat aquesta posició: entre els anys 2000 i 2001, els aeroports de Catalunya van rebre inversió estatal pel valor de 274 milions d'euros, mentre que a la Comunitat de Madrid s'han abocat 674 milions en el mateix període (més del 45% de la inversió per aquest concepte realitzada a tot el territori de l'Estat). Hores d'ara és prou conegut que la xarxa aeroportuària de l'Estat està gestionada per una única empresa, AENA, propietat de l'Estat central, la qual assigna a l'aeroport de Madrid la posició de nus central del sistema –reservant-li, per exemple, algunes funcions bàsiques, com ara la connectivitat transcontinental–. Això ha fet, entre altres coses, que abans que es donés resposta a l'ampliació de la capacitat operativa de l'Aeroport del Prat, ja es comencés a treballar, des del Ministerio de Fomento, en un segon aeroport per a Madrid, després d'unes considerables inversions en l'ampliació de Barajas, i que també que, paradoxalment, siguin els beneficis de la gestió de l'aeroport de Barcelona els que contribueixin a les inversions en l'aeroport de Madrid. I també ha provocat que, a Catalunya, determinades institucions públiques i empresarials, comencin a perdre la paciència i a reivindicar de forma oberta la segregació de la gestió de l'Aeroport del Prat de la xarxa estatal i la seva configuració com a nus central d'un sistema aeroportuari que donaria servei a una euroregió –del Llenguadoc a Alacant, de Maó a Saragossa–, la qual, pel seu pes en l'activitat turística i l'exportació, justificaria clarament aquesta opció.

Dins de les instal·lacions que configuren el sistema aeroportuari català, l'aeroport de Barcelona, amb més de 20 milions de passatgers anuals i 90 mil tones de mercaderies, hauria d'ocupar una posició central en el sistema aeroportuari català, com a punt de connexió àeria internacional per a tot el nostre espai socioeconòmic de referència, l'Euroregió de l'Arc Mediterrani (EURAM), amb 15 milions d'habitants. La potenciació de l'aeroport de Barcelona no ha d'oblidar o menystenir la presència al nostre territori d'altres instal·lacions aeronàutiques que poden complementar operativament la centralitat de Barcelona, tant en l'àmbit internacional (Reus, Girona i la Seu d'Urgell), com en l'aviació especialitzada (Sabadell, Lleida, Terres de l'Ebre, Sant Fruitós del Bages, etc.).

2. Objectius

- 1) Convertir l'aeroport de Barcelona en el gran *hub* europeu i intercontinental de l'EURAM, amb una capacitat de servei, en l'horitzó de 2015, de 30 milions de passatgers i 500.000 tones de càrrega.
- 2) Garantir la configuració d'un autèntic sistema aeroportuari català integrat, en forma de xarxa equilibrada i jerarquitzada, per les diferents instal·lacions existents i aquelles que pugui ser necessari desenvolupar en el futur.
- 3) Assolir la gestió des de Catalunya del conjunt del sistema aeroportuari català.

3. Mesures

- 1) Garantir el desenvolupament de l'ampliació de l'aeroport de Barcelona i les inversions necessàries, d'acord amb les previsions del Pla director de l'aeroport de Barcelona (1999).
- 2) Impulsar el traspàs de la gestió dels aeroports de Catalunya a les institucions catalanes, desvinculant, si s'escau, la gestió aeroportuària de l'estrict control de navegació aèria i adoptar un model de gestió professional, descentralitzat i amb participació dels agents localment implicats (Generalitat, corporacions locals, entitats empresarials...).
- 3) Assolir un mínim de 10 destinacions intercontinentals directes i regulars per a l'aeroport de Barcelona.
- 4) Potenciar Girona i Reus com a aeroports complementaris del de Barcelona en l'àmbit internacional.
- 5) Estructurar funcionalment el sistema aeroportuari de Catalunya.

3. Catalunya, un país estalviador i respectuós amb els seus recursos naturals

El 5è Programa d'Acció Comunitari en matèria de Medi Ambient i Desenvolupament (1993-2000) reconeix que "un dels fracassos més grans de la política econòmica ha estat la seva incapacitat de tenir en compte o mesurar amb precisió la totalitat dels costos externs que s'imposen al Medi Ambient". El manteniment futur d'un nivell de producció de béns i serveis i de benestar social, depèn "no tan sols de la disponibilitat de capital i força laboral, sinó també dels recursos naturals i del medi ambient". No entendre això equival a tenir una "visió totalment errònia de la riquesa, dels ingressos de la societat i del seu potencial autèntic de desenvolupament sostenible".

Un dels reptes més importants que han d'encarar les societats del segle XXI és l'assolir un major benestar sense malmetre els recursos, les possibilitats ni el patrimoni de les generacions futures. Cal, doncs, evolucionar cap a uns models ecològicament i socialment més sostenibles.

El progrés social, cultural i econòmic va lligat indistricablement a la qualitat ambiental del medi, fins a tal punt que al definir la riquesa d'un país, caldrà tenir en compte la qualitat del seu capital natural (aire net, aigua dolça, un mar viu, terra fèrtil, diversitat d'espècies, etc). Així, les activitats individuals i col·lectives han de permetre mantenir la diversitat biològica, la salut humana i la disponibilitat i qualitat dels recursos i del paisatge.

El model de desenvolupament econòmic i social que ERC proposa es basa en la sostenibilitat, amb l'objectiu de deixar a les generacions futures un capital natural igual o millor del que nosaltres disposem. La sostenibilitat es fonamenta en la racionalització del consum de recursos (aigua, energia, sòl, etc), sense comprometre la capacitat de càrrega del medi.

L'evolució del medi ambient a Catalunya des de la Cimera de la Terra a Rio de Janeiro (1992) fa palès que no només no s'ha avançat cap a un model de societat més sostenible sinó que ens n'allunyem a passes gegantines. Lluny d'intentar corregir els efectes del model productiu actual, les decisions de govern més importants, tant a Madrid com a Barcelona, han accelerat la depredació del medi, en una fugida endavant insostenible i irresponsable: el PHN, el model d'infraestructures, el model energètic, el model turístic, l'afavoriment del transport privat, la clonació del model de desenvolupament local, la promoció de la concentració comercial, etc.

L'acció dels governs ha ignorat bona part dels compromisos adquirits davant els ciutadans: el Protocol de Kyoto, algunes directives europees, convenis de protecció d'espècies i, fins i tot, lleis del Parlament, per posar exemples.

Els canvis que exigeix la situació actual són d'envergadura i en alguns caldrà treballar-hi durant dècades, però des d'ERC assenyallem els principals reptes que s'han d'atacar en el període 2004-2007:

1. Implantar una nova cultura de l'aigua: per gestionar-la d'una forma més racional i sostenible, que ha de basar-se en el tractament del recurs com un bé públic escàs, en l'estalvi, en la no-contaminació, en la reutilització i en la gestió de la demanda i, per tant, amb l'oposició als transvasaments dels rius Ebre i Roine cap a les conques internes de Catalunya i cap al Sud de la península Ibèrica.
2. Combatre el canvi climàtic amb una nova política energètica: adoptant una nova política energètica dirigida cap a la reducció de la dependència energètica de les fonts fòssils i nuclear, prioritzant les energies pròpies i renovables com la solar, l'eòlica i la de la biomassa, i aprofitant la liberització de la producció energètica per tal de diversificar en el territori el ventall de generadors amb fonts alternatives i comercialitzadors d'aquesta energia neta i renovable.
3. Garantir la biodiversitat amb una nova política de gestió: una política dels espais naturals i no urbanitzats que es dirigeixi cap a la protecció i la gestió sostenible del patrimoni natural, amb la dotació dels recursos humans, econòmics i materials necessaris. Així mateix, cal desplegar una política activa de respecte i atenció als drets dels animals.
4. Reduir, reciclar i reutilitzar els residus: implantant una política de residus decididament orientada cap a la reducció de la producció de residus, incentivant les recollides selectives en els municipis i penalitzant la producció de residus, així com els tractaments finalistes.

Repte 1. Implantar una Nova Cultura de l'Aigua

1. Diagnosi

La disponibilitat d'aigua és un factor clau per al progrés humà i pel manteniment dels sistemes naturals. En un país com el nostre, amb un règim de precipitacions irregular i, en general, poc generós, i amb una pressió demogràfica molt elevada, cal anar més enllà de la pura gestió de l'aigua com a mercaderia. No ens podem permetre el luxe d'abandonar la gestió de l'aigua als criteris del lliure mercat, ni d'establir models de consum propis de països on l'aigua sobra i no és un factor limitant.

El Govern espanyol ha elaborat un PHN on no qüestiona els usos i abusos actuals en el consum de l'aigua arreu de l'Estat: simplement es limita a determinar d'on sortirà l'aigua per abastir els projectes engegats, sense previsió, en zones amb interessos electorals evidents. El PHN beneeix la mala gestió de l'aigua, la seva contaminació, un model turístic inviable i una estratègia agrícola molt qüestionable. I tot a càrrec del medi ambient i de l'enorreament de comarques senceres que no li són amigues.

Les previsions del PHN preveuen un augment del consum d'aigua a Catalunya que no s'adiu amb les dades oferides per diferents estudis realitzats, mentre és una evidència que el consum per càpita tendeix a disminuir. En 10 anys, el consum d'aigua ha experimentat un augment del 14%. La major part d'aquest augment, el 80%, es deu a l'agricultura que ha augmentat la seva despesa hídrica un 17%, el consum domèstic ha augmentat un 10% i l'industrial un 3%.

Els darrers estudis sobre la demanda hídrica a Catalunya evidencien que els nous recs agrícoles, concentrats principalment a la conca de l'Ebre, dispararan el consum d'aigua durant els pròxims 20 anys. Per contra, aplicant mesures d'estalvi, la demanda d'aigua per a ús domèstic creixerà molt menys del previst fins ara, així, a les conques internes de Catalunya, l'increment de la demanda serà de 48 hm³ en front dels 190 hm³ previstos en el PHN.

Projectes com els transvasaments del Roine i de l'Ebre cap a les conques internes de Catalunya esdevenen incompatibles amb la gestió del recurs preconitzada per la Nova Cultura de l'Aigua. Per exemple, per sota dels 300 hm³/any el transvasament del Roine és insostenible econòmicament i els seus promotors no desitjaran la competència d'aigua "recuperada" per eficiència, reutilització o dessalació. Cal recordar que els transvasaments entre conques tenen uns riscos ambientals importants i que la mateixa UE els desaconsella.

La deficient gestió dels residus ramaders, industrials i de la mineria té uns efectes sobre la qualitat de les aigües que no ens podem permetre en un país on l'aigua és un bé escàs. La creixent contaminació dels aqüífers suposa un perill per a la salut de les persones i un malbaratament del recurs. Fins a 26 comarques tenen fonts, pous i aqüífers contaminats per nitrats i a les xarxes d'abastament públic d'aigua de 88 municipis (2% de la població catalana) s'han detectat nivells de nitrats superiors als recomanats per l'Organització Mundial de la Salut. L'elevada salinitat de les aigües del Llobregat fa que diferents estudis de l'empresa Aigües Ter-Llobregat desestimí, en el futur, continuar la potabilització de les aigües del Llobregat per a l'abastament de la ciutat de Barcelona i de diferents poblacions de l'Àrea metropolitana.

El tractament de les aigües residuals urbanes arriba al 70% de la població, això ha permès una millora dels paràmetres fisicoquímics de les aigües. El fet, però, que la major part de les depuradores no disposen de tractament terciari i que els cabals dels rius i cursos fluvials són molt baixos, no permeten assolir un bon estat ecològic de les aigües i el desenvolupament de la vida aquàtica en molts trams dels cursos fluvials.

2. Objectius

- 1) Gestionar l'aigua d'una forma més racional i sostenible, que ha de basar-se en el tractament del recurs com un bé públic escàs, en l'estalvi, en la no-contaminació, en la reutilització i en la gestió de la demanda.

3. Mesures

- 1) Rebutjar els transvasaments dels rius Ebre i Roine cap a les conques internes de Catalunya i cap al Sud de la península Ibèrica.
- 2) Elaborar de plans per a la reutilització de les aigües residuals depurades en l'agricultura, el rec de parcs i jardins, i en la neteja de la via pública.
- 3) Elaborar programes d'estalvi intens de l'aigua destinada a ús domèstic i públic amb l'objectiu de reduir-ne el consum.
- 4) Desenvolupar un programa subvencionat de canvi d'aforament a comptador en els habitatges que encara utilitzen aquest sistema de subministrament d'aigua.
- 5) Elaborar un pla de substitució del reg agrícola tradicional per sistemes de regadiu gota a gota, amb participació activa dels implicats i finançament públic.
- 6) Establir plans de gestió de les aigües continentals segons els principis de sostenibilitat en cada conca fluvial i aquífer.
- 7) Elaborar un Pla de revisió i correcció de totes les concessions d'aigua vigents en funció dels cabals ecològics dels cursos fluvials i dels usos de l'aigua.
- 8) Decretar una moratòria en l'autorització de granges de porcs en aquelles zones on les aigües estan contaminades per nitrats.
- 9) Introduir els indicadors biològics en la mesura de la qualitat de l'aigua que incloguin les algues, els invertebrats i els peixos.

Repte 2. Combatre el canvi climàtic amb una nova política energètica

1. Diagnosi

En el Protocol de Kyoto sobre canvi climàtic la Unió Europea es va comprometre a reduir en un 8% les seves emissions respecte l'any 1990, any utilitzat com a referència. Segons l'Agència Europea del Medi Ambient, si s'apliquen totes les mesures contemplades en el debat per reduir emissions, la UE reduirà el 12%, molt per sobre del 8% que exigeix Kyoto. Malgrat aquestes bones perspectives, hi ha alguns estats que no assoliran els objectius plantejats.

L'Estat espanyol és el que més s'allunya dels objectius de Kyoto, que tot i poder augmentar en un 15% les seves emissions respecte el 1990 superarà en un 13% el seu límit d'emissions l'any 2008/2012. Aquest increment és degut a l'augment del transport per carretera i a la producció energètica contaminant. Paral·lelament, el govern del PP manifesta una manca d'interès absoluta pel desenvolupament d'energies alternatives, la imposició de taxes energètiques o les polítiques en favor del transport públic.

A Catalunya, les emissions de CO2 i altres gasos que contribueixen al canvi climàtic no ha parat de créixer: l'any 1999 es va arribar a unes emissions de 49 milions de tones, 8 tones per habitant/any. Els principals responsables de l'augment de la nostra contribució al fenomen del canvi climàtic l'any 1999 van ser: el transport, amb un 29%, la producció d'energia elèctrica amb un 17%, la indústria amb un 16%, la deposició i incineració de residus municipals amb un 13%, el consum domèstic amb un 9% i, a més, la ramaderia i la indústria del ciment.

El transport rodat és el principal emissor de gasos nocius, i registra uns índexs de creixement molt elevats per l'augment del parc de vehicles i l'augment del seu ús en detriment del transport col·lectiu. La contaminació originada pel transport col·lectiu representa només l'1% de les emissions degudes al trànsit urbà. Consumint fins a 10 vegades menys energia per viatger que el cotxe. Com conclou l'Informe Dobrís, està clar que ni les solucions normatives ni les tecnològiques seran suficients per limitar l'impacte ambiental del transport; són necessàries mesures com les econòmiques o les fiscals, per tal de desequilibrar la balança a favor del transport col·lectiu i menys contaminant.

2. Objectius

- 1) Adoptar una nova política energètica dirigida cap a la reducció de la dependència energètica de les fonts fòssils i nuclear, prioritzant les energies pròpies i renovables com la solar, l'eòlica i la de la biomassa.
- 2) Aprofitar la liberització de la producció energètica per tal de diversificar en el territori el ventall de generadors amb fonts alternatives i comercialitzadors d'aquesta energia neta i renovable.
- 3) Implantar mesures econòmiques i fiscals, per tal de potenciar el transport col·lectiu i menys contaminant.

3. Mesures

- 1) Crear un operador energètic català, amb participació pública de la Generalitat de Catalunya.
- 2) Crear l'Agència Catalana de l'Energia per dur a terme la planificació energètica necessària per assolir que el 2010 el 12% de l'energia primària que es consumeix provingui de fonts netes i renovables.

- 3) Iniciar el disseny d'un pla de tancament de les centrals nuclears, mitjançant els estudis pertinents.
- 4) Obrir les xarxes de distribució a l'energia provinent de microgeneració energètica a partir de fonts netes i renovables.
- 5) Crear l'Institut de les Energies Renovables amb l'objectiu de portar a terme la implantació de les energies renovables arreu del territori.
- 6) Aprovar el Pla Nacional per reduir les emissions de diòxid de carboni i dels gasos que contribueixen a l'escalfament del planeta i al canvi climàtic.
- 7) Impulsar mesures per a l'eficiència energètica de l'enllumenat públic.
- 8) Establir una ecotaxa sobre els combustibles fòssils per destinar-la al desenvolupament de les energies netes renovables i al transport públic.
- 9) Descentralitzar la producció d'energia d'acord amb les possibilitats i disponibilitats de recursos renovables que ofereix cada territori.
- 10) Modificar la Llei/normes de l'edificació per introduir els criteris bioclimàtics en totes les construccions.
- 11) Aprovar la Llei sobre la producció d'energia provinent de fons netes i renovables com la solar fotovoltaica, la biomassa i l'eòlica.

Repte 3. Garantir la biodiversitat amb una nova política de gestió

1. Diagnosi

Mentre la superfície arbrada ha crescut un 9%, degut a l'abandonament de camps de conreu i d'explotacions forestals, la superfície urbanitzada ha augmentat més d'un 35%, tot i que la població de Catalunya ha augmentat només un 4%. En només 10 anys (1987-1997), el sòl urbà a Catalunya ha passat de ser el 2,66% al 4,46%. I bona part d'aquest sòl s'ha consumit en el creixement de noves zones urbanitzades al voltant de les conurbacions urbanes i zones turístiques. Una tendència d'ocupació difusa del territori totalment insostenible ocupant sòl agrícola i espais lliures i degradant la qualitat dels espais naturals que resten aïllats.

El litoral i les zones d'alta muntanya són els espais que reben una pressió més gran, no en va són el suport d'un dels principals sectors econòmics del país, el turisme (12% del PIB). En nom del turisme s'endeguen molts projectes, es construeixen infraestructures i es modifica i esquartera el territori que, des de fa temps, ja ha estat molt baquetejat per l'agricultura, la indústria i la urbanització. La proliferació de ports esportius, d'urbanitzacions i camps de golf en el litoral, i de pistes d'esquí a les zones de muntanya estan posant en perill els valors ecològics i, de retruc, l'atractiu paisatgístic d'aquests espais.

Per lluitar contra la pèrdua de biodiversitat es van crear els espais naturals protegits (20% del territori): aquestes espais formen el PEIN que mai ha acabat de desenvolupar-se. Els Plans d'Ús i Gestió, eines bàsiques de planificació, resten pendents de realització en més d'un 60% dels espais. Respecte els compromisos d'inversions econòmiques tan sols s'ha realitzat un 10%. La Xarxa Natura 2000, xarxa europea d'espais naturals, està encara pendent d'aprovació per part del Govern.

Aquesta manca de planificació i gestió dels espais naturals dificulta el compliment dels objectius pels quals han estat creats. D'altra banda, molts d'aquests espais estan aïllats en el territori i no existeixen vies de connectivitat entre si que garanteixi el manteniment de la biodiversitat.

El sòl no urbanitzable que no està especialment protegit també s'ha preservar de les agressions que pateix. El seu manteniment i conservació està en funció l'activitat agrícola i forestal que es duu a terme, tot i que avui són uns sectors que pateixen una important manca d'ajuts i cooperació per fer-ho.

Quan parlem i defensem el medi ambient ho podem fer d'una forma parcial, sectorial o bé d'una forma integral, complexa, diversa. Així sovint quan es parla del medi ho fem de la contaminació atmosfèrica, de l'aigua, de les muntanyes, però el medi ambient conté altres elements importants i necessaris per mantenir l'equilibri vital i evolutiu dels ecosistemes. Així, tot el que configura l'entorn natural -les plantes, les muntanyes, els mars, els rius, les persones i els animals- forma part del medi.

Per defensar la biodiversitat, part essencial del medi, és imprescindible tenir en compte els animals en les diverses problemàtiques i situacions. L'antropocentrisme ens porta a situar a les persones com a dominadors i part central del medi quan en realitat som, juntament amb altres espècies, una part més del medi, destacada i important per la nostra important capacitat cognoscitiva i, per tant, d'incidència i transformació del mateix, però en definitiva una part més. El respecte per als altres éssers vius que conviuen amb les persones és la millor actitud davant d'aquells que igualment que els humans estan dotats de sensibilitat psíquica i física i, per tant, pateixen i gaudeixen dins de la Terra igual que ho fem nosaltres.

Podem agrupar els temes relacionats amb els animals en tres grans àmbits: els que estan relacionats amb el medi ambient urbà, els del medi ambient rural i els del medi natural. D'aquí es desprenen diverses problemàtiques i situacions diverses que afecten als centres de cria, botigues i drets dels animals en captivitat. Necessitat de controlar més estrictament i rigorosament l'experimentació evitant les pràctiques cruels i innecessàries i, evidentment, la

paradoxa que en l'actualitat encara se segueixin maltractant i sacrificant animals en espectacles com les curses de braus o festes tradicionals. ERC prioritza el dret a la vida per davant de la crueltat, al marge del motiu pel qual es realitza.

A Catalunya disposem d'un recent i actualitzat marc legal que es concreta en la Llei 22/2003, de 4 de juliol de protecció dels animals. Aquesta llei, que substitueix l'anterior 3/1988, de 4 de març, conté com a novetats destacades la clara declaració de principis i de reconeixement de sensibilitat psíquica a més de física i per tant la capacitat de patir que tenen els animals. En aquest sentit, es prohibeix el sacrifici de gats i gossos abandonats a partir del 2007 i crea el Voluntariat de protecció i defensa dels animals.

2. Objectius

- 1) Garantir la biodiversitat amb una política dels espais naturals i no urbanitzats que es dirigeixi cap a la protecció i la gestió sostenible del patrimoni natural, amb la dotació dels recursos humans, econòmics i materials necessaris.
- 2) Garantir l'atenció i el tracte adient als animals, acabant amb tot tipus de pràctica cruel o de patiment innecessari, a tots els nivells: estat salvatge, maneig zootècnic, àmbit industrial, científic, urbà o domèstic.
- 3) Esdevenir un referent mundial pel que fa a la defensa de la biodiversitat i a la gestió de l'atenció als animals.

3. Mesures

- 1) Aprovar la Llei de protecció de la diversitat biològica de Catalunya.
- 2) Desenvolupar d'una política d'espais naturals que els consideri part integrant d'una xarxa ecològica, amb l'elaboració d'un Pla d'Àrees de Connexió Biològica.
- 3) Establir un Pla especial de gestió dels espais no urbanitzables i de protecció del paisatge.
- 4) Aprovar la Llei de finançament dels espais no urbanitzables amb la instauració d'un cànon ambiental de l'1% sobre les noves urbanitzacions, i obres o actuacions d'interès públic que hagin d'emplaçar-se en sòl no urbanitzable.
- 5) Destinar una part de la futura ecotaxa turística a la cogestió dels espais no urbanitzables.
- 6) Aprofundir en les línies marcades per la Directiva Hàbitats amb la finalitat d'aconseguir que la Xarxa Natura 2000 esdevingui una eina de protecció eficient i un canal de continuïtat de zones d'interès ecològic.
- 7) Aplicar i realitzar el seguiment dels convenis internacionals sobre protecció de les zones humides.
- 8) Elaborar els plans rectors d'ús i gestió per a tots els espais naturals de protecció especial de Catalunya, de forma que integrin i facin compatibles la política forestal, l'agricultura, la caça, la pesca continental, l'accés al medi natural, la protecció dels sistemes naturals i el desenvolupament econòmic sostenible de la zona.
- 9) Crear la Direcció General d'Atenció i Protecció dels Animals.
- 10) Crear un òrgan executiu (consorci, agència o institut) de Protecció dels Animals que impulsi i coordini les diferents polítiques, amb dependència de la Direcció General anterior. La funció d'aquest organisme serà la de supervisar i coordinar les polítiques transversals de

l'administració i procurar una incidència més gran en el camp de la sensibilització i l'educació.

- 11) Incrementar els agents policials dins dels diferents cossos que es dediquin a la protecció exclusiva dels animals. Aquest increment dels efectius ha d'anar acompanyat de la voluntat política activa de perseguir el tràfic il·legal d'espècies protegides, així com d'inspeccionar nuclis zoològics, botigues i criadors il·legals.
- 12) Elaborar un Pla Integral de Modernització i actualització dels refugis dels animals abandonats o ferits i dels centres de recuperació d'espècies, amb una línia d'ajuts especials per aquells gestionats des de la iniciativa privada, especialment els basats en el voluntarisme.
- 13) Impulsar els Plans d'Esterilització dels animals de companyia, així com dels animals periurbans, coordinant els que ja es realitzen des de l'àmbit local.
- 14) Establir un fons social per a la protecció dels animals a partir de la recaptació de multes per infraccions i convenis amb empreses que usen animals per a proves o fins lucratius, que permeti el desenvolupament d'un Pla d'Adopcions adreçat a persones soles amb renda baixa.

Repte 4. Reduir, reciclar i reutilitzar els residus

1. Diagnosi

Tot i l'aprovació de la Llei de residus l'any 1993, en aquests 10 anys els residus municipals han augmentat un 30%, arribant a la quantitat de 571 kg/hab/any. No s'ha estat capaç de desvincular la producció de residus del creixement econòmic. Aquest increment està relacionat a la producció de residus d'envasos, malgrat els objectius de reducció fixats a la Llei d'envasos i residus d'envasos de l'Estat espanyol (LERE).

Catalunya va generar l'any 2001 un total 3.62 milions de tones de residus domèstics, un 10% més que l'any 1999. Es recull selectivament el 17% dels residus, però l'augment de la quantitat de residus produïts fa que la incineració i l'abocament també hagin augmentat un 30% respectivament.

2. Objectius

- 1) Reduir la producció de residus, incentivant les recollides selectives en els municipis i penalitzant la producció de residus, així com els tractaments finalistes.

3. Mesures

- 1) Aprovar la Llei d'aplicació d'un cànon que gravi l'abocament i la incineració de residus, amb l'objectiu de reduir el rebuig i augmentar la quantitat dels components de la brossa recollits selectivament.
- 2) Aprovar la Llei per a la reducció de residus d'envasos i embalatges que penalitzi els envasos i productes d'un sol ús, amb l'objectiu d'obtenir els recursos necessaris per recollir i triar la totalitat d'envasos que es posen en el mercat.
- 3) Crear un Consorci per a la gestió del fons de residus, amb els diners recaptats pel cànon de residus i per Ecoembes, amb l'objectiu d'incentivar les recollides selectives i el tractament de la matèria orgànica recollida selectivament.
- 4) Posar en marxa un Pla d'abandonament de la incineració de residus.